

Č B R I Š K I
časnik

Občina Brda

ŠTEVILKA 102 • LETNIK 25 • POMLAD 2021

Pod kovidno streho

Pred več kot enim letom smo se prvič srečali z virusom. Od takrat nam ti mikroorganizmi krojijo življenje na zemeljski obli. Prilagajamo se in spreminjamo način življenja.

Pozitivno sem zakorakala v to obdobje misleč, da nas bo povežalo, da bomo postali boljši, sočutni, odgovorni in zreli. Glede na sedanjo situacijo ugotavljam, da je kultura dialoga poniknila, in kot kaže je utihnil tudi glas razuma. Smeti očitno ne znamo več odlagati v smetnjake, saj so naše ceste in pohodne poti polne pločevink, robčkov, zaščitnih mask. V preteklosti smo obiskovalce in naše zahodne sode krivili za neodgovorno ravnanje s smetmi. Ob zaprtju občinskih mej pa smo spoznali, da moramo sami pomesti pred svojim pragom in smeti odložiti, kamor sodijo. Z izjemno neodgovornim ravnanjem smo se srečali tudi v začetku leta, ko je skrbnik briških defibrilatorjev v petih vaseh odkril zamenjavo slovenskih defibrilatorjev z nemškimi. Srečni smo lahko, da jih domačin medtem niso potrebovali.

Dvolastniki se te dni sprašujejo, kako se bodo pri trti, ki je na italijanski strani, okužili, če je samo en korak oddaljena od slovenske in sta obe del istega vinograda. Tako lahko razumemo vladni ukrep o obveznem testiranju dvolastnikov. Župan je pozval ministrstvo za kmetijstvo, da bi dvolastnike izvzeli iz uredbe o obveznem testiranju, vendar je naletel na gluha ušesa, zato so na občini uvedli sobotno hitro testiranje na Dobrovem. Test ni namenjen zgolj dvolastnikom. Lahko se testirajo vsi, ne potrebujete predhodne najave, s seboj prinesite osebno in zdravstveno izkaznico. Če bo dovolj zanimanja, bodo s testiranjem nadaljevali, dokler bo potrebno.

V teh pomladnih dneh me je razveselilo precej drobnih stvari. O nekaterih pišemo v tej številki Briške-

ga časnika. Z veseljem pozdravljam ustanovitev Mladinskega sveta Brda. Mladi želijo biti aktivnejši pri oblikovanju lokalne politike, želijo biti vid(e)ni, slišani in uslišani. S to številko jim namenjam posebno rubriko, kjer se bodo izražali. Poimenovali so jo Po-Mlad. Občinska uprava je v pritličju občinske stavbe odprla glavno pisarno in tako postala dostopnejša ranljivim skupinam. Spodbudna je tudi novica komisije za socialna vprašanja. V preteklem težkem letu so prejeli trikrat več donacij kot leta poprej in so lahko osrečili več družin in posameznikov v stiski. Ministrstvo za okolje in prostor je na javnem razpisu za izbor slovenske kandidature za Nagrado Sveta Evrope za krajino v letu 2020-2021 izbralo Občino Brda. Slednja se je na razpis prijavila s projektom Razvoj turistične destinacije Brda. Destinacija Brda je bila lani oktobra že drugo leto zapored uvr-

ščena med TOP 100 najbolj trajnostnih destinacij na svetu - Green Destinations. Na virtualni turistični borzi ITB Berlin je komisija vključila briški strategiji v času epidemije - Briška češnja v vsak dom in Naredi si svoj praznik češenj - v finalni krog izbora covid turistične trajnostne strategije. Brda so se uvrstila na izjemno 3. mesto. Pomemben kamenček v mozaik uspešne briške zgodbe dodajajo ponudniki nastanitve, med katere uvrščamo apartmaje, sobe, hotele in vile. Več kot 50 jih imamo. Odločili smo se, da jih v naslednjih številkah predstavimo.

V nedeljo, 23. maja, bodo Goriška brda in italijanski Collio ter Nova Gorica s sosednjo Gorico prizorišče 104. kolesarske dirke Giro d'Italia, ki jo pred televizijskimi ekrani spremlja skoraj 800 milijonov gledalcev. Obiskali smo tudi največje briške pridelovalce špargljev, ki nam zgodaj spomladi ponujajo osvežitev naših jedilnikov z zdravo in pomembno zelenjavo. Iva Sivec pa nam v intervjuju z Gregorjem Božičem odstira številne težave, ki pestijo današnjo družbo.

Za nami je pust, ko smo vsi nosili maske in vendarle smo bili brez mask, a upam, da bo vseeno odgnal zimo in vso staro navlako. Pred nami so prazniki in cvetoča pomlad. Odprimo okna, naužijmo se svežega zraka in dovolimo lepim občutkom, da nas obiščejo.

Lucija Prinčič Terpin,
odgovorna urednica

Fotografija:
Damijan Simčič, ZOSO

Ustanovitelj in založnik:
OBČINA BRDA

UREDNIŠTVO:
Anita Manfreda, glavna urednica
Lucija Prinčič Terpin, odgovorna urednica
Vanda Colja, redakcija, tehnično urejanje
Andrej Colja, fotografije
Ana Cukjati, lektura
Mateja Mavrič, tajnica uredništva

Člani
Milena Beguš, Monika Prinčič,
Goran Simčič, Iva Sivec,
Mateja Drnovšek, Erika Koncut

Oglasno trženje:
Tina Testen Kumar s.p.,
mobi: 040 475 676
e-pošta: tina.testen@gmail.com

Oblikovanje oglasov:
DESENIA Danijela Milašinović s.p.

Za lekturo oglašnih sporočil
so odgovorni naročniki oglasov

Naslov uredništva:
BRIŠKI ČASNIK,
Trg 25. maja 2,
5212 Dobrovo,
tel.: (05) 335 10 30, 335 10 33,
330 03 66

Računalniški prelom, litografija in tisk:
GRAFIKA SOČA

Briški časnik prejme brezplačno vsako
gospodinjstvo občine Brda.

issn 1318-8860

Naklada: 2650 izvodov
Po mnenju Urada vlade za informiranje je
javno glasilo Briški
časnik proizvod informativnega značaja iz
13. točke tarifne številke 3
tarife prometnega davka, po kateri se
plačuje DDV.

Briški časnik na internetu:
www.obcina-brda.si

Fotografija na naslovnici:
Damijan Simčič, ZOSO

Občinska uprava dostopnejša ranljivim skupinam

Vse na enem mestu v pritličju občine

Uprava Občine Brda je 9. februarja uresničila namero, da bodo storitve še dostopnejše občanom, predvsem ranljivim skupinam, kot so invalidi in starejši. V pritličju občinske stavbe je tako s februarjem zaživela glavna pisarna uprave skupaj z vložiščem.

»Sedaj je občina še bližje ljudem, kar je naše temeljno vodilo,« je pojasnila direktorica občinske uprave Anita Manfreda. »Glavna pisarna je tisti prostor, v katerem bodo naši občani dobili celovito informacijo, torej bo tako imenovana storitev 'vse na enem mestu'. Občanom ne bo potrebno premagovati stopnic do prvega nadstropja, temveč bodo vse potrebno dobili že v glavni pisarni, ki bo tudi vložišče za vloge. Gre poleg tega tudi za izpolnitev izkazanih potreb občanov znotraj posveta, ki smo ga opravili v sklopu evropskega projekta Dostopno po-

Predaja ključev glavne pisarne

deželje – dostopnost na Dobrovem in Kojsem lansko pomlad.«

Glavna pisarna, v kateri bo stranke sprejemala strokovna delavka oddelka za splošne zadeve in družbene dejavnosti Mateja Ambrožič, prevzema centralno telefonsko številko 05 335 10 30, strankam pa bo na voljo vsak dan po urniku občin-

ske uprave. Velja tudi poudariti, da strankam zagotavljajo posamično obravnavo in upoštevajo vse varnostne ukrepe proti širjenju nalezljive bolezni.

Besedilo in fotografija:
Erika Koncut

BM ZAVESE

tel. 05 333 03 22

- zaves
- roloji
- pliseji
- prti
- komarniki
- žaluzije

TENDE

Vabimo vas, da nas obiščete v našem salonu, na lokaciji **Vinka Vodopivca 2, KROMBERK.**

www.bmzavese.si

BM SENČILA

Zahvala
Toplo se
zahvaljujem
Občini Brda in
vsem, ki šte mi
češtitali in voščili
ob moji 93. letnici.

Darinka Sirk

16. in 17. seja Občinskega sveta Občine Brda

Mladi presenetili z angažiranostjo, zato bo kmalu na mizi strategija za mlade

Občinski svet se je v letošnjem letu sestal dvakrat, v začetku februarja in mesec dni kasneje. Na prvi seji je obravnaval odlok o pogrebni in pokopališki dejavnosti ter pokopališkem redu v Občini Brda. Gre za posodobitev veljavnega odloka, saj je bil jeseni 2016 uveljavljen nov zakon o pogrebni in pokopališki dejavnosti. Odlok so briški občinski svetniki potrdili na drugi obravnavi na 17. redni seji.

Enak pa ostaja strošek uporabnikov storitev pomoči na domu. Tudi letos bodo uporabniki za efektivno uro odšteli 5,11 evra, cena pa je enaka za opravljeno storitev vse dni v tednu, tudi ob nedeljah in praznikih. Novost je dodatna zaposlitev oskrbovalke, s čimer bo Center za pomoč na domu storitev približal občanom, ki so trenutno v čakalni vrsti.

Občinski svet je prižgal zeleno luč odloku o spremembah in dopolnitvah odloka o ustanovitvi Javnega zavoda Zavod za turizem, kulturo, mladino in šport Brda. Gre za umestitev nove šifre dejavnosti, in sicer Dejavnost hotelov in podobnih nastanitvenih obratov. ZTKMŠ Brda in Občina Brda sta z novim aneksom k pogodbi za upravljanje Vile Vipolže prevzeli objekt v upravljanje dodatnih pet let. Skladno s pretekom prvega petletnega obdobja se je sprostila tudi omejitev ustvarjanja tržnega deleža z dajanjem apartmajev in sob v najem.

V nadaljevanju se je pa so svetniki posvetili mladinskemu področju. Predstavnik Mladinskega sveta Brda sta skupaj z direktorico ZTKMŠ Brda svetnikom orisala prehojeno pot, Mladinski svet Brda in pisanje strategije za mlade. Z Mladinskim svetom Brda je briška mladina pridobila predstavniško telo, ki zagovarja in predstavlja mlade Brice. Njegova naloga je torej zastopanje interesov mladih ter uresničevanje želja in potreb mladih, vodenje pogovorov in usklajevanje z občinskimi odločevalci glede področja mladih in spodbujanje dejavnosti mladinskih organizacij ter skrb za informiranje o politiki lokalne skupnosti, predvsem mladinske. Cilji Mladinskega sveta Brda v letošnjem letu so usmerjeni predvsem v uradno ustanovitev sveta, pripravo strategije za mlade Občine Brda, širjenje članstva sveta, informiranje mladih o doprinosu strategije za mlade ter izvajanju delavnic za mlade. Župan in svetniki so pohvalili pozitivno energijo in vložen trud. Strategijo bodo svetniki na mizo dobili predvidoma letos jeseni.

V sklepnem delu seje sta bili potrjeni še dve imenovanji. Za predstavnika voljenih funkcionarjev Občine Brda v Razvojni svet severne Primorske (Goriške razvojne) regije je bil imenovan župan Franc Mužič, za predstavnika Občine Brda v Svet zavoda Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica pa Romana Velišček.

Medobčinska inšpekcijska služba nudila podporo tudi občinskemu štabu civilne zaštite

Na 17. redni seji, 9. marca, pa so svetniki prisluhnili poročilu Medobčinske inšpekcijske službe in Medobčinske redarske službe v letu 2020. Kljub epidemiji je Medobčinska inšpekcijska služba izvrševala predvidene naloge, ob tem pa je nudila podporo tudi občinskemu štabu civilne zaštite predvsem na področju nadzora upoštevanja ukrepov za preprečitev širjenja nalezljive bolezni. Poleg tega pa je bil inšpekcijski nadzor v letu 2020 usmerjen v področja občinskih cest in javnih poti, odvajanje in čiščenje komunalnih, odpadnih in padavinskih voda, zbiranje in odvoz komunalnih odpadkov, plakatiranje, rabo javnih površin ter šolskim potem ob začetku šolskega leta. Na teh področjih je Medobčinska inšpekcijska služba zgolj v Občini Brda obravnavala 23 zadev, Medobčinsko redarstvo pa je v lanskem letu zabeležilo 252 prekrškov. Velja omeniti še nadzor nad zapuščenimi vozili. Briški občinski svet je v lanskem letu sprejel odlok o ravnanju z zapuščenimi vozili, vendar v tem času Medobčinsko redarstvo ni zaznalo zapuščenih vozil na javnih površinah.

V nadaljevanju so svetniki imenovali predstavnike Občine Brda v Svet zavoda Osnovne šole Alojza Gradnika Dobrovo. Vanj so bile imenovane Majda Rožič Protič, Metka Jelinčič Maraž in Mojca Torkar Pahor.

Seja je bila sklenjena s potrditvijo ureditve zaznambe javnega dobra na nepremičninah v k. o. Cerovo in k.o. Šmartno.

Erika Koncut

Minister Zdravko Počivalšek na obisku v Občini Brda

»Brda so pravljica dežela, ki še ni izkoristila vseh potencialov«

Prve dni marca je Občino Brda obiskal minister za gospodarski razvoj in tehnologijo Zdravko Počivalšek, ki se je ob tej priložnosti seznanil s ključnimi razvojnimi projekti v občini ter aktualnim stanjem gospodarske dejavnosti, predvsem vinarstva in turizma. Ministru so razvojne projekte predstavili župan Franc Mužič, direktorica občinske uprave Anita Manfreda in direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec.

Briški župan Franc Mužič je orisal težko pričakovan projekt Spa centra Brda, centra dobrega počutja, ki bo vdahnil dodatni veter tako lokalnemu kot regijskemu gospodarstvu. V kompleksu je predvidenih kar 80 do 120 novih zaposlitev na različnih področjih (zdravstvenih, lepotnih, trgovskih, kmetijskih, eno-gastronomskih, turističnih, športnih ...). Občina je v fazi dogovorov s potencialnimi investitorji in upravljalci. Vrednost investicije se giblje med 40 in 50 milijoni evrov.

Direktorica občinske uprave Anita Manfreda je nato predstavila vse potrebne pro-

jekte za vzpostavitev Poslovne cone Dobrovo (od sanacije struge reke Reke, dviga cestišča ob poslovni coni do ureditve poplavne varnosti v sklopu gradnje krožišča) ter poteka in pomena gradnje Poslovne cone Dobrovo. Dotaknila se je tudi projekta državnega kolesarskega omrežja Goriške razvojne regije - kolesarska povezava Nova Gorica–(Italija) –Vipolže–Dobrovo ter idejne zasnove projekta ureditve Športnega parka Vipolže.

Direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec pa je gospodarskemu ministru orisala promocijski in gospodarski doprinos mednarodne kolesarske dirke Giro d'Italia, ki bo kar trikrat zapeljala skozi briške vasi, neposredni televizijski prenos pa bo panorame tega čezmejnega področja prenašal kar dobri dve uri. Gre,

kot je poudarila, gotovo za dogodek nacionalnega pomena, saj bo prenos spremljalo skoraj 900 milijonov gledalcev iz 198 držav.

»Projekt smo že predstavili tudi direktorici Slovenske turistične organizacije Maji Pak in jo zaprosili za finančno podporo, saj gre za promocijo celotne Slovenije. To je velika priložnost za nas vse, zato apeliramo tudi na gospodarsko ministrstvo, da nas podpre,« je izpostavila.

Glede vpliva epidemije na lanski turistični iztržek je direktorica povedala, da je Občina Brda uspela v lanskem letu upad nočitev v primerjavi z letom 2019 zadržati pri 2,7 %. Zahvala za ta uspeh gre gotovo uspešni promocijski kampanji Slovenske turistične organizacije (STO) »Moja Slovenija« kot tudi odločitvi ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo o uvedbi turističnih

Minister Zdravko Počivalšek na obisku v Občini Brda

bonov. »V Brda smo s turističnimi boni pripeljali popolnoma nov segment slovenskih gostov. Turistični boni so s pokrivanjem nočitvenega sektorja zagotovo spodbudili pospeševanje potrošnje gostov in povečanje prodaje v drugih segmentih, kar se je pri nas izkazalo za pozitiven ukrep. Zadovoljni smo, da je ministrstvo ukrep podaljšalo tudi v letošnjem letu,« je poudarila Tina Novak Samec.

Zaključila je s predstavitvijo regijskega in medregijskega sodelovanja, pri katerem je posebej izpostavila izjemno sodelovanje znotraj Skupnosti Julijskih Alp. Razvojni načrt biosfernega območja Julijskih Alp, kri je pripravljen za obdobje do leta 2025, je bil na STO zelo dobro sprejet in izpostavljen kot primer dobro zastavljene načrta, v katerem je velik poudarek tudi na razvoju »outdoor« turizma: »Z veseljem bi načrt predstavili tudi na gospodarskem ministrstvu ter skupaj poiskali oblike za nadgradnjo in pomoč predvsem pri razvoju 'outdoor' turizma s poudarkom na zakonodaji in izgradnji infrastrukture.«

Dotaknila pa se je tudi sprostitvenih ukrepov. Opozorila je, da se največji upad v Brdih zagotovo pozna pri vinarjih, ki si zaradi visoke kakovosti vina in usmerjenosti predvsem v HORECA segment ne morejo privoščiti tega nameniti v destilacijo.

Minister Zdravko Počivalšek je po kratki predstavitvi projektov in vizije briške občine pohvalil ambicioznost in delavnost v občini: »Brda so pravičnica dežela, ki niti približno ni še izkoristila vseh njenih potencialov. Veseli me, ko

vidim, da se tukaj obnavljajo vinogradi in veliko gradi. To je dober znak.« V nadaljevanju se je dotaknil področja turizma: »Slovenski turizem je bil že pred epidemijo pred velikimi izzivi. V Sloveniji smo v težkem položaju. Zgolj z domačimi gosti ne moremo vzdrževati slovenskega turizma, potrebujemo tuje goste. Turizem v post-covid obdobju bo gotovo drugačen. Tukaj imata Slovenija, sploh pa Brda, strahovito prednost, ker ne ciljata na masovni turizem, temveč na zeleno, trajnostno, razpršeno, butično. Imamo vse, kar rabimo, razviti moramo zgolj prave post-covid standarde.«

Glede briškega projekta Spa centra Brda je poudaril, da se mora arhitektonsko in vsebinsko korigirati s post-covid standardi: »Predihajte projekt. Na ministrstvu bomo gotovo pomagali v okviru zakonskih zmoglosti. Teh je kar nekaj, in sicer skozi uvrstitev projekta med državno pomembne projekte, posluževanja zakona o investicijah kot tudi skozi različne razpise nove finančne perspek-

tive. Na ministrstvu vas čakajo odprta vrata.«

Minister je bil navdušen tudi nad potencialnimi učinki kolesarske dirke Giro d'Italia, kolesarske steze med Brdi in Novo Gorico ter medregijskim povezovanjem v Skupnosti Julijskih Alp.

Erika Koncut
Fotografiji: Andrej Colja

KIA - največ avta za Vaš denar.
MAS AVTO d.o.o.
Uradni zastopnik in serviser za vozila Kia.

Izoginite se povečani porabi in preprečite velike stroške zaradi dragih popravil.

NE DOVOLITE, DA BI POPRAVILO VAŠEGA AVTA STALO PREMOŽENJE!

Zato smo za vas pripravili

NORO AKCIJSKO PONUDBO!

motorno olje + oljni filter + menjava olja

+ pregled tekočin pred zimo

ŽE OD 49,90 EUR

+386 5 333 03 03 Prijava na servis preko spleta: kiaservising@masavto.si

Mas Avto d.o.o. Industrijska cesta 4 F, Kromberk, Nova Gorica.
Cena 49,90 EUR vključuje delo in material. Cena vključuje 4 F, Kromberk, Nova Gorica.
Za dodatne motornje in upravitelne cene VW, SK, ACEA, ASIO, C3 ali 4L, je dodatno 9,90 EUR.

masavto.kia.si

Zahvala komisije za socialna vprašanja vsem donatorjem

Trikrat več donacij kot leta poprej

»Z ljubeznijo in dobroto ne moremo biti razsipni. Z njima vedno ustvarimo spremembe. Vedno predstavljata blagoslov tistega, ki ju sprejme, in tistega, ki ju daje,« je nekoč modro dejala Barbara De Angelis. Koliko blagoslova smo v komisiji za socialna vprašanja dajali in prejeli preteklo težko leto naj pove dejstvo, da smo s strani srčnih donatorjev navkljub epidemiji in nespodbudnim gospodarskim napovedim prejeli trikrat več donacij kot leta poprej in tako osrečili toliko več družin in posameznikov v stiski.

Za nami je težko leto. Epidemija covid-19 je krepko zatresla naša življenja, ne glede na to, ali smo mlajše ali starejše generacije, ali imamo zagotovljen vir dohodka ali ne, ali se lahko pohvalimo s trdnim zdravjem ali ne. Marsikdo je ostal brez vira dohodka, z enim ali več majhnimi lačnimi usti. Težko, resnično zelo težko, je razložiti otrokom, zakaj si določenih stvari ne moremo privoščiti v enaki meri kot sosed ali drugi sovrstniki. Epidemija je te vrzeli še poglobila.

Po drugi strani pa je med epidemijo vzcvetelo na kopico iskrenih sijočih zgodb o donacijah, ki so osrečile številne družine in posameznike, ki so se znašli v zahtevnih situacijah. Skupaj z vami smo sokrajanom v stiski sporočili, da niso sami. Da lahko računajo na podporo skupnosti, pa naj si bo to pomoč pri plačilu položnic, učenju ali pa pri razkladanju drv.

Naj pričnem pri junijskih Dnevih odprtih kleti 2020, za katere predano skrbi Dani Strehar. Zbran denar dražbe vin je bil namenjen družini z bolnim otrokom. Dražba umetniško oblikovanih steklenic v sklopu decembrske dobrodelne akcije Martine Alma ob 10. obletnici nastanitve Alma Vista pa je osrečila kar osem družin.

Rotary klub Medana Goriška je poklonil donacijo, ki je osrečila dve družini. Lions klub Do-

brovo in Anja Pertovt sta poskrbela za obdaritev treh družin in treh posameznikov. Ti so prejeli bogato založene in uporabne pakete, otrokom ene izmed teh družin pa so poklonili še paket z igračami in oblačili. Anonimni donator pa je omogočil bolj brezskrbne dni še trem družinam.

Decembrski praznični okrasitvi se je odpovedala Občina Brda, ki je raje temu namenjena sredstva namenila briškim družinam v stiski. Za posebno gesto pa sta poskrbela tudi Matija Reja in Tomaž Ščurek. Matija je zaslužen nagrado enotedenskega bivanja v hiškah v Termah Olimje podaril družini v stiski, Tomaž pa si je ob tem nase naložil skrb za poplačilo drugih stroškov (za uporabo bazenov, turistično takso ipd.).

Posebej so rokave zavihali tudi trije mladeniči. Pobudnik Dominik Rusjan je z Martinom Valentinčičem in Žanom Štucinom starejši gospe pomagal pri spravilu drv. Mladi so se izkazali tudi pri nudenju učne pomoči na daljavo.

Za sodelovanje in dobra dela se moramo – poleg mladini – zahvaliti tudi vaškim in krajevni skupnosti, ki ste komisiji za socialna vprašanja podaljšana roka pri prepoznavanju in nudenju pomoči sokrajanom, ki jim usoda namenja posebno težke izzive.

Naj zaključim s povabilom, da se tudi v prihodnje, ne samo ob epidemiji, združimo v čutenju socialnih potreb lokalne skupnosti. Včasih je dovolj, da sokrajanu, ki ne vidi izhoda iz stiske, pokažemo, da vedno obstaja pot navzgor. En spodbuden pomežik, nasmeh, stisk roke ali pa nasvet nas ne stane nič, a sproži val nemogočih dejanj in napredkov. Kot je dejal izumitelj Miki miške Walt Disney: »Prav zabavno je narediti nekaj nemogočega.« Bodimo torej združeni v nemogočih dobrih dejanjih.

Vsem se v imenu komisije za socialna vprašanja z globokim spoštovanjem zahvaljujem!

Nadja Šfiligoj,
predsednica komisije za socialna vprašanja

Civilna zaščita nagradila Brike in Brica

Za požrtvovalnost v boju proti epidemiji

Epidemija, ki je izbruhnila pred letom, je vse presenetila. Zahtevala je požrtvovalnost, sočutje do bližnjega in hitro ukrepanje.

V spomladanskem valu se je posebej izkazala skupina šivilj, ki se je odzvala na poziv za šivanje pralnih mask in temu namenila svoj prosti čas. Tudi poveljnik civilne zaščite (CZ) Občine Brda Andrej Colja se je izredno izkazal, saj je v rokah odgovorno držal vajeti organizacije civilne zaščite in informiranja občanov. Občina Brda je šivilje in poveljnika CZ predlagala, da prejmejo spominski znak Vlade Republike Slovenije za požrtvovalnost v boju proti covid-19, natančneje za požrtvovalnost izvajanja ukrepov za preprečevanje širjenja epidemije nalezljive bolezni SARS-CoV-2. Spominski znak je v imenu skupine šivilj simbolično prejela Tanja Golotič (na sliki).

Poveljnika Andreja Coljo pa je občina v začetku leta predlagala tudi za srebrni znak civilne zaščite zaradi hvaležnosti za njegov doprinos k uspešnemu obvladovanju epidemije v Občini Brda, požrtvovalnost in motiviranje občinskih služb ter občanov in občanov v času epidemije. 1. marca obeležujemo svetovni dan civilne zaščite. Ob tej priložnosti uprava za zaščito in reševanje podeljuje priznanja civilne zaščite za zasluge pri razvijanju in krepitvi pripravljenosti na nesreče, pri izvajanju zaščite, reševanja in pomoči ter pri odpravljanju posledic naravnih in drugih nesreč.

Obe priznanji je prejemnikom podelil župan Franc Mužič.

Andrej Colja, poveljnik CZ Brda in Tanja Golotič, predstavnica šivilj prejela znak požrtvovalnosti

Andrej Colja, poveljnik CZ Brda prejel srebrni znak CZ

Besedilo in fotografiji: Erika Koncut

Razvoj turistične destinacije Brda

Briška občina nacionalni kandidat Slovenije za Nagrado Sveta Evrope za krajino

Ministrstvo za okolje in prostor je na javnem razpisu za izbor slovenske kandidature za Nagrado Sveta Evrope za krajino za leto 2020-2021 izbral Občino Brda, ki se je na razpis prijavila s projektom Razvoj turistične destinacije Brda. Odločitev ministrstva je ponovna potrditev, da je briška občina s skrbnim upravljanjem in vlaganjem v infrastrukturo s posebno skrbnostjo za ohranjanje dediščine ter varstvo, načrtovanje in upravljanje krajine, opravila izvrstno delo.

Ministrstvo za okolje in prostor je razloge za izbor projekta Občine Brda Razvoj turistične destinacije Brda, katerega nosilec je bil Zavod za turizem, kulturo, mladino in šport Brda, pojasnilo z besedami: »Projekt Razvoj turistične destinacije Brda sestavlja niz aktivnosti, ki so v prvi vrsti namenjene podpori kmetijstvu, zlasti razvoju in prodaji domačih produktov (vino, češnje, oljčno olje), ohranjanju medgeneracijskih kmetij, ki so značilne za to področje. Tako naravnan razvoj turistične destinacije na dolgoročni ravni ohranja in na novo vzpostavlja terasirano krajino, ki je ključna prvina identitete krajine Brd in ključna prepoznavna značilnost tega območja. Oblikovan je bil destinacijski turistični management območja Brd, ki je usmerjen zlasti v butični turizem, ki ceni visokokakovostne avtohtone produkte, doživetja izjemne terasirane krajine, kulturne dediščine, običaje ter gradi na stiku z ljudmi, ki tu živijo. Terasirani krajini, ki je osnova za proizvodnjo domačih produktov in za prepoznavnost območja, je tako vrnjena naravovarstvena, krajinska, kmetijska in ekonomska veljava. Z namenom dosega-

Fotografija: Damijan Simčič, ZOSO

nja celovitosti ponudbe je izvedena tudi obnova pomembne infrastrukture in ureditev podobe vasi ter kulturne dediščine - Gradu Dobrovo, Vile Vipolže in srednjeveške vasi Šmartno.«

Sklep o izboru je razveselil dolgoletnega župana briške občine Franca Mužiča, ki je za krnilom občine od njenih prvih korakov: »Gotovo je to neke vrste pohvala ne samo občinskim službam in inštitucijam, ki so verjele v vizijo turistične destinacije kot podpori lokalnemu kmetijstvu in krajini, ampak tudi vsem občankam in občanom, ki so vsa ta leta skrbeli, ohranjali, obnavljali in gradili tradicionalno briško krajino. Krajina je postala dodana vrednost lokalni ekonomiji, ta pa je z leti povečevala dodano vrednost krajini in njenim produktom. Gre za vzajemen odnos, ki je lahko uspešen le ob medsebojnem spoštovanju. Vesel sem, da smo odprli možnosti mladim, da tukaj ostajajo, iščejo poslovne priložnosti, ohranjajo domačije in ustvarjajo nove zgodbe. Briška terasirana krajina nas je izoblikovala kot trdožive, vztrajne in delovne ljudi, na nas pa je, da krajino

Razvoj turistične destinacije Brda

ravno zaradi tega globoko spoštujemo. Verjamem, da bo naša zgodba prepričala tudi komisijo Sveta Evrope.»

Direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec dodaja: »Zavedamo se, da sta izjemno pomemben element identitete neke prepoznavne destinacije prav krajina in arhitektura. Briška je zagotovo zelo izrazita, ki jo zaznamujejo briški griči z majhnimi vasicami, cerkvami ter tipične briške terase, na katerih se bohotijo vinska trta, sadje in oljke. Posebnost naše terasiranje krajine so ekološke niše, ki zagotavljajo pravo naravno ravnovesje. Z trajnostnim razvojem, ki se odraža tako v načrtovanju in upravljanju komunalne, prometne in dediščinske infrastrukture in skrbno načrtovanim destinacijskim managementom, lahko zagotavljamo ohranjanje tako identitete krajine kot identitete produktov, storitev in prebivalcev. Izbor ministrstva za okolje in prostor je za nas pomemben tudi v luči projekta UNESCO, v okviru katerega pri pripravi dokumentacije za poskusni seznam v ospredje postavljamo ravno posebnost terasiranja v Brdih in čezmejnem Colliu. Tudi v prihodnje bodo naši cilji usmerjeni v varstvo krajinske, agrarne, arhitekturne in tehniške dediščine, ozaveščanje in izobraževanje, skrbno načrtovanje razvoja na vseh področjih, ohranjanje poselitve in boljše življenje ljudi v Brdih«.

Predstavnica Slovenije za izvajanje Evropske konvencije o krajini in članica strokovne komisije za izbor slovenske kandidature za Nagrado Sveta Evrope za krajino za leto 2020-2021 Jelena Hladnik pa pojasnjuje: »Pestra narava, kultura in zgodovina so na ozemlju Slovenije ustvarile raznolike krajine, ki predstavljajo slovensko identiteto, prepoznavnost in kulturno bogastvo naroda in so ena od najpomembnejših prednosti Slovenije. Ker si zato varstvo, načrtovanje in upravljanje krajine v Sloveniji zasluži še posebno pozornost, se na nacionalni ravni vsaki dve leti izvede postopek izbora slovenske kandidature za Nagrado Sveta Evrope za krajino. Na ravni Sveta Evrope nato izmed vseh prispelih kandidatov poteka izbor za podelitev nagrade, ki je častno priznanje za trajnostno varstvo, upravljanje in/ali načrtovanje krajin in je v obliki diplome. Nagrada je ena od oblik promocije Evropske konvencije o krajini, ki jo je Slovenija ratificirala leta 2003 (Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o krajini, Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 19/03, 1/19). Poseben način terasiranja v Brdih in ohranjanje le-tega skozi celovit razvoj turistične destinacije Brda je zgleden primer trajnostnega varstva, upravljanja in načrtovanja krajine, ki zagotavlja njeno dolgoročno ohranjanje ter tako izvaja cilje Evropske konvencije o krajini.»

Osnovna šola Alojza Gradnika Dobrovo, Podružnica Kojško

Avstralska dogodivščina

21. januarja smo imeli pri pouku angleščine v 4. c razredu podružnice Kojško prav posebno učno uro preko zoom srečanja. Ker smo zaključili učno enoto, kjer smo obravnavali majhne živali in besedilo o Avstraliji, smo medse povabili učiteljico Majdo Kosovel, Slovenko, ki že 20 let živi in dela v Avstraliji, natančneje v tamkajšnjem največjem mestu Sydney. Gospa Majda nam je z veseljem predstavila rastlinstvo in živalstvo, ki ga najdemo le na avstralski celini. Preko slikovne predstavitve smo spoznali angleške izraze za rastline in živali z vsemi zanimivimi in

nenavadnimi podrobnostmi. Ob tem so učenci v angleščini in slovenščini navdušeno postavljali vprašanja in pokazali, da tudi oni že veliko vejo in znajo. Naši Kojščani so celo virtualno vstopili na domači vrt učiteljice Majde, ki nam ga je razkazala kar s svetilko, saj je bila na južni polobli že tema. Vsi smo se strinjali, da je bila učna ura prekratka, predvsem pa poučna in zabavna.

Sara Remžgar

Uresničevanje idej mladih

Brda - občina priložnosti in navdiha

Vse bolj se povezujemo in sodelujemo z mladinskimi organizacijami tudi na nacionalnem nivoju, kot npr. z Inštitutom za mladinsko politiko, Mrežo MAMA, Zavodom MOVIT, Uradom za mladino. To aktivno sodelovanje, vidni in predvsem prodorni koraki na področju mladih, so lahko tudi v navdih ostalim občinam. Zato nas naše partnerske organizacije vse bolj vključujejo v svoje programe in Brda predstavijo kot primer dobre prakse.

Orodje Logbook - digitalizacija področja mladih

Mladinski center Brda, ki deluje pod okriljem Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda, se je v začetku letošnjega leta priključil v projekt Logbook. Gre za spletno orodje, s katerim se beleži in spremlja učinke mladinskega dela in s tem razvija kakovost mladinskega dela na lokalni ravni. Z Logbookom se področje mladih digitalizira, istočasno pa tudi vrednoti napredek in razvoj mladinskega dela. V Sloveniji je trenutno vključenih le devet občin in 27 mladinskih centrov. Orodje bomo začeli uporabljati s prvim dnevom ponovnega odprtja našega mladinskega centra. Beležili bomo dnevni obisk centra in vse aktivnosti v njem. Seveda je želja, da se aktivnosti briške mladine beležijo v celoti, zato smo k uporabi orodja povabili tudi naš Mladinski svet Brda, v prihodnje pa zagotovo tudi vsa briška mladinska društva.

Spletne filmske projekcije za mlade

Mesec briške kulture smo letos ovili s filmskim trakom mladostnih vsebin. Briški otroci in mladina so se vse srede in sobote v februarju za dobro urico prepustili vrtincu različnih filmskih doživetij. Osem filmskih projekcij je prineslo zgodbe najstnikov, njihova življenja, tegobe in spoznanja, pa tudi veliko hudo mušnosti, mladostne nabritosti in

brezskrbnosti. Trenutek pobega v junakov svet, ki je mladostniku mogoče nekoliko tuj, hkrati pa v njem najde nekaj domačega. Skozi zgodbo junaka podoživlja lastna čustva, strasti, pa tudi strahove, kar ga pripelje do razmišljanja in ga ne pusti ravnodušnega.

Briški inkubator - program za uresničevanje idej mladih v Brdih

Na briškem zavodu smo mladini v začetku leta ponudili tudi možnost, da udeležijo svoje ideje in domišljiji pustijo prosto pot. Zavedamo se, da imajo mladi v Brdih izjemen potencial ustvarjanja rešitev za izzive

ve skupnosti, v katerih živimo. Skupaj smo se podali na novo pot pri oblikovanju mladinske politike in strategije za mlade. Mladim želimo pomagati tudi pri oblikovanju novih aktivnosti in jih podpirati pri realizaciji podjetniških idej, zakaj pa ne, tudi sanj. Včasih je vse bolj preprosto, kot se zdi. Mladi potrebujejo le idejo, usmeritev, znanje in zaupanje. Verjamemo, da so mladi znanilci sprememb in s pravim pristopom lahko bistveno prispevajo celotni skupnosti pri soočanju z današnjimi družbenimi izzivi.

»Brda - občina priložnosti in navdiha« je vodilo prvega Briškega in-

Uresničevanje idej mladih

kubatorja. Briški inkubator je glas mladih, je učno delovno okolje, kjer so dovoljene napake, in je prostor, kjer se udeležujejo vizije prihodnosti. Mladi so bili pozvani, da na predpisnem krajšem obrazcu delijo ideje, s katerimi želijo izboljšati svoje življenje, življenje vrstnikov ter tudi ostalih prebivalcev Brd. Pri prijavi idej lahko sodelujejo vsi mladi, stari med 18 in 29 let, ki preko realizacije svoje pobude želijo izboljšati kakovost življenja v domačem okolju in v lokalno okolje vnesti spremembe in dobre zamisli. Program Briškega inkubatorja 2021 sestavljajo delavnice, mentorstvo in finančna podpora za izbrane projekte.

V sklopu javnega natečaja smo prejeli štiri ideje mladih. Po pregledu idej je vsebinski odbor natečaja odločil, da se vse štiri ideje potrdi in

podpre. Področja, na katerih temeljijo ideje, so »Zelena Brda«, »Virtualna Brda« in »Solidarna Brda«. V marcu bo ZTKMŠ Brda z vsemi mladimi prijavitelji vsebine podrobno pregledal in dodelal, ideje preučil z različnih vidikov (finance, organizacija, stroški, učinki, cilji, realnost izvedbe, časovnica ...) ter jim svetoval pri pripravi dokumentacije in oddaji projektnega načrta. Po oddaji projektnega načrta bo komisija na podlagi meril ocenjevanja izbrala najboljše pripravljene in dodelane projekte, ki jih morajo mladi, skupaj z mentorjem, tudi realizirati do konca novembra. Kaj mladi v Brdih pogrešajo, katere ideje preko briškega inkubatorja prijavljajo in kako se bodo izziva lotili, predvsem pa, kakšni bodo pozitivni učinki na lokalno skupnost, vam bomo zaupali

v naslednji številki Briškega časnika. Ideje mladih spreminjamo v projekte in pomagamo pri njihovi uresnitvi!

Briška mladina, vabljeni k spremljanju spletne strani občina-brda.si, kjer na levi strani v rumenem okvirčku najdete zavihek »Mladi v Brdih«. Tam najdete informacije in aktualne novice s področja mladih, projekte, aktivnosti v mladinskem centru in še veliko več. Z všečkanjem facebook strani Mladinskega centra Brda kot tudi Mladinskega sveta Brda pa so novosti mladinskega področja le klik stran.

Mateja Drnovšek,
ZTKMŠ Brda

Delavnice in predavanja za briške ponudnike

Brda - butična destinacija z razpršeno ponudbo

Slovenska turistična organizacija (STO) nas je na enem od izobraževanj nagovorila z naslednjim zapisom: "V svetu, Evropi in Sloveniji se destinacije in ponudniki soočajo s potrebo po premišljenem in uravnoveženem trajnostnem razvoju ter okrepitvi upravljanja destinacij, tokov in izkušnje – kakovost življenja prebivalcev na eni strani in kakovost izkušnje obiskovalcev na drugi. Novi izzivi od nas zahtevajo nova znanja in kompetence."

Ker se novih izzivov, ciljev in predvsem potencialov še kako zavedamo tudi sami, smo se na Zavodu za turizem, kulturo, mladino in šport Brda odločili, da v letošnjem letu izpeljemo sklop predavanj z zunanjimi predavatelji v duhu nadaljnjega razvoja naše destinacije in ciljev, ki smo si jih zastavili za letošnje in prihajajoča leta. V ospredje postavljamo destinacijski management, obli-

kovanje posebnih pristnih doživetij z visoko dodano vrednostjo, pri katerih je ključnega pomena sodelovanje ponudnikov, oblikovanje kolektivne blagovne znamke z vzpostavitvijo kriterijev za zagotavljanje kvalitete ter dolgoročno spodbujanje razvoja podjetništva in obrtništva, trajnostna naravnost in skrb za okolje.

(Nadaljevanje na 12. str.)

Delavnice in predavanja za briške ponudnike

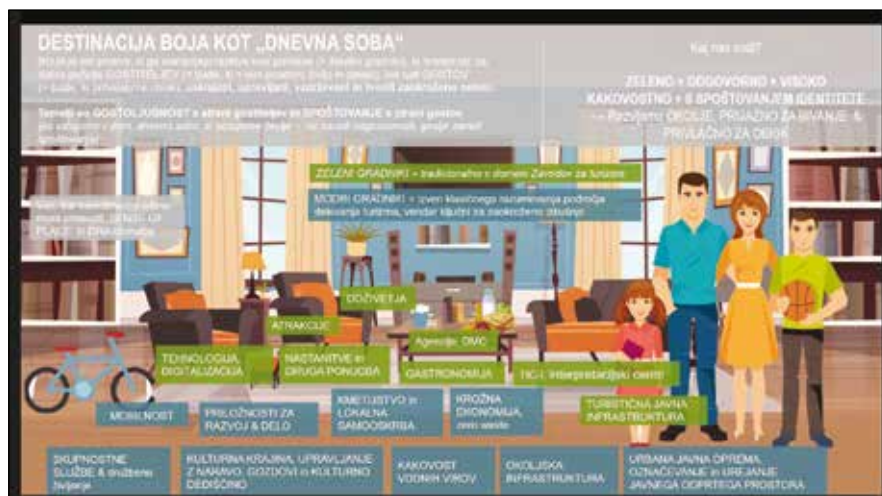
Od globalnega k lokalnemu

V sklopu prve delavnice je Miša Novak iz podjetja Alohas predstavil pomen destinacijskega managementa, ključne naloge destinacijske organizacije, zakaj je sodelovanje in povezovanje v okviru skupne destinacije nujno in kakšni so pričakovani učinki za ponudnike. Pogledali smo, kakšna so pričakovanja turista v novi realnosti, ko bo bolj kot kdaj koli do sedaj cenil in iskal destinacije, ki so dobro organizirane, varne in obudovane, in zakaj je nujno potrebna zelena zaveza ter butična in 5-zvezdična ponudba.

Na splošno ugotavljamo, da smo se ljudje orientirali od globalnega k lokalnemu (kratke verige, lokalna hrana, lokalni viri), povečalo se je zaupanje za digitalno (spletni nakupi, delo od doma), večji pomen dajemo varnosti v vseh pogledih, večji pomen dajemo zdravju in skrbi zase, pomembna je lokalna skupnost, veliko bolj smo preudarni in odgovorni pri nakupih in načrtovanjih. Vse večji pomen pripisujemo temu, da smo del skupnosti ljudi s podobnimi vrednotami, ni nam vseeno, kako živimo in kaj se dogaja v družbi.

V turizmu bomo več manjših potovanj, pri katerih smo se posluževali nizkocenovnih letalskih prevoznikov, nadomestili z enim daljšim, osrednjim potovanjem oz. počitnicami, pri čemer bomo odkrivali destinacije doma in v bližnjih regijah preko direktnih rezervacij. V ospredju bodo butične in nemnožične destinacije z razpršeno ponudbo in ponudniki, kot so tudi Brda. Pri potovanjih bomo iskali avtentično, lokalno in trajnostno, z globljim smislom za zeleno transformacijo, kjer bomo tudi sami lahko prispevali v lokalno okolje. Izjemen pomen bomo pripisovali varnosti, ki bo sledila predpisanim in uveljavljenim standardom.

V sklopu druge delavnice smo gostili Mašo Klemenčič, projektno vodjo sektorja za raziskave, razvoj,

inovacije in evropske projekte na Slovenski turistični organizaciji, ki je spregovorila o pomenu zelene sheme slovenskega turizma in pridobivanju znakov za lokalne ponudnike prenočitev ter letos tudi gostinskih lokalov. Maša je predstavila najavo razpisa STO za pridobitev trajnostnih znakov ter plan dela STO za leto 2021. Dr. Tanja Lešnik Štuhec, uspešna podjetnica, svetovalka in profesorica na univerzi, ki že desetletja aktivno dela tako na strategijah kot tudi na aktivnostih in akcijskih načrtih posameznih projektov na področju turizma, je odgovorila na vprašanja, kako in zakaj krepiti povezovanje vseh deležnikov gastronomskega turizma na destinaciji ter kako vlogo pri izgradnji trajnostnih prehranskih sistemov ima razvoj kolektivnih blagovnih oz. gastronomskih znamk.

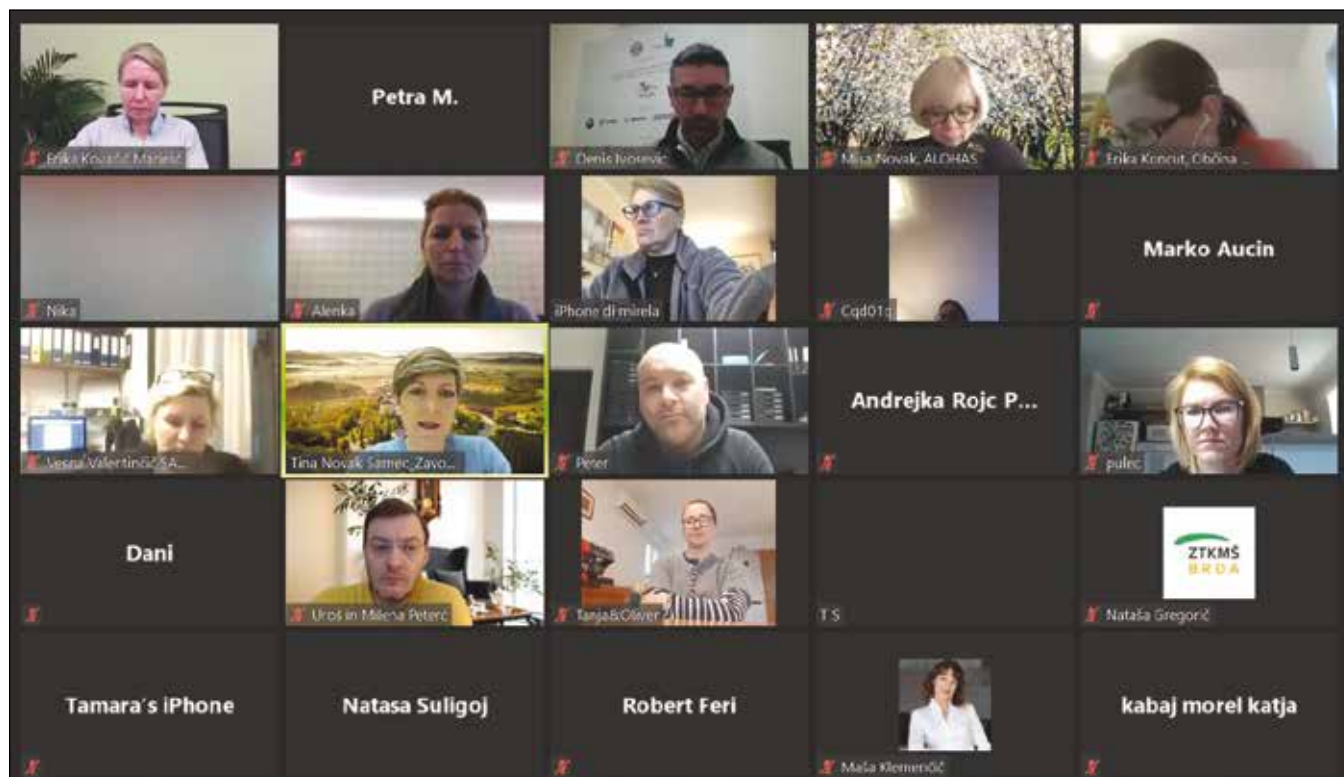
Kolektivna blagovna znamka

Tudi v Brdih smo v letošnjem letu pristopili k projektu izgradnje lastne kolektivne blagovne znamke, pri čemer bodo sodelovali predstavniki briških društev sadjarjev, oljkarjev, čebelarjev, predstavniki vinarjev, gostincev, obrtnikov ter drugih lokalnih pridelovalcev. Zavedamo se namreč, da kolektivna blagovna znamka (KBZ) destinaciji omogoča povezano in usmerjeno prepoznavnost skozi skupno promocijo, trženje,

logistiko in prodajo. **KBZ je platforma**, ki omogoča prepoznavnost visoko kakovostne ponudbe z lokalno dodano vrednostjo in usmerjeno distribucijsko. **KBZ je certifikat**, ki zagotavlja izvor gradiv in živil ter visoko kakovost pridelkov, izdelkov, storitev in doživetij z zgodbo. **KBZ je podeželski podjetniški inkubator**, ki spodbuja in podpira razvoj in udeležanje kreativnih podjetnih idej z lokalno dodano vrednostjo. KBZ je mreža povezanih ponudnikov, ki omogoča gradnjo vzdržne kakovostne lokalne ponudbe posameznega in povezanih ponudnikov destinacije.

Na tretji delavnici smo pogledali v zakulisje kolektivne blagovne znamke Bohinjsko from Bohinj. Začetke razvoja znamke in cilje destinacije nam je predstavil Klemen Langus, direktor Javnega zavoda Turizem Bohinj. Sodelavka dr. Jana Vilman, vodja Centra za razvoj kakovosti Turizem Bohinj, je razkrila pomen certificiranja izdelkov, pridelkov in storitev za destinacijo ter vidne rezultate, ki so jih tekom let s projektom dosegli. Kolektivna blagovna znamka Bohinj from Bohinjsko se je izkazala za uspešno platformo za povezovanje in razvoj podjetništva kot tudi središče razvoja lokalnega okolja ter pomemben steber odgovornega in trajnostnega turizma.

Delavnice in predavanja za briške ponudnike

Vodja sektorja za raziskave, razvoj, inovacije in evropske projekte na STO Barbara Zmrzlikar je spregovorila o viziji Slovenije na področju gastronomije ter pomenu gastronomije kot turističnega produkta. Za Brda je gastronomski turizem velikega pomena, zato se nam tudi v letu 2021 ponuja veliko priložnosti za promocijo in razvoj novih produktov in doživetij, saj je naša destinacija poleg Ljubljane in Maribora ustanovni partner skupnosti ob nominaciji Slovenije za Evropsko gastronomsko regijo 2021. Še več, Slovenija je v vrh slovenske gastronomske piramide (živilo, jed, pijača), uvrstila prav vino – rebulo.

Če imamo v Brdih kar nekaj eno-gastronomskih prireditev, tudi v drugih destinacijah razvijajo podobno uspešne zgodbe, ki so nastale kot pobuda lokalnih ponudnikov. Zgodbo gostinskih ponudnikov Radovljice in razvoj projekta Okusi Radol'ce sta nam predstavili Nataša Mikelj, direktorica Javnega zavoda

za turizem in kulturo Radovljica, ter Marcela Klofutar, direktorica Vile Podvin, ki je tudi gonila sila samega projekta. Okusi Radol'ce kot sistem delovanja destinacije v smislu uspešnega povezovanja prebivalcev, ponudnikov in javnega zavoda bi lahko postali nacionalni model delovanja destinacije na področju kulinarike, pri katerem sledimo modelu izgradnje »od spodaj navzgor«.

Brda kot primer dobre prakse

Veliko je vzporednic, ki jih lahko potegnemo pri razvoju destinacij na področju turizma kot tudi pri razvoju novih produktov in projektov. Pomembno je povezovanje na vseh nivojih tako na destinaciji kot med destinacijami. V Sloveniji imamo na posameznih destinacijah vzpostavljene izjemno uspešne primere dobrih praks in razvojne modele, ki so aplikativni z vidika prenosa. Z gotovostjo lahko trdimo, da smo tudi v Brdih v veliko slučajih izpostavljeni kot primeri dobrih praks, kar še posebej v zadnjem obdobju potrjujejo

številne potrditve od uvrstitve med finaliste v kategoriji Covid & turizem komunikacijske strategije na eni večji evropskih turističnih borz ITB Berlin, uvrstitev med primere dobrih praks na natečaju Razpis za najboljše prakse povezovanja kmetijstva in turizma 2021 na prihajajoči konferenci Agrobiznis v organizaciji časnika Finance, kot tudi nedavna slovenska kandidatura za Naj podeželsko evropsko skupnost ministrstva za kmetijstvo in slovensko kandidatura za Naj evropsko turistično krajino ministrstva za okolje in prostor ... in še bi lahko naštevala. Pa vendar, zavedamo se tudi izjemnih možnosti in še neizkoriščenih potencialov, ob katerih pa je potrebno vedno upoštevati želje lokalnega prebivalstva in določiti tisto pravo mero.

Tina Novak Samec,
direktorica ZTKMŠ Brda

Lokalna akcijska skupina LAS

V objemu sonca s številnimi novimi projekti

Podeželje se na območju Občine Brda sooča z različnimi izzivi, potrebami in priložnostmi, ki jih strokovne službe poskušajo zaobjeti v zanimivih projektnih idejah. Za realizacijo projektih idej v Brdih, ki so v povezavi z razvojem podeželja in izvajanjem strategije lokalnega razvoja preko lokalnega partnerstva, to je Lokalne akcijske skupine LAS V objemu sonca, je LAS namenil kar nekaj evropskih sredstev.

Zakaj lokalna akcijska skupina?

Na območju Slovenije se je v začetku programskega obdobja 2014–2020 izoblikovalo 37 lokalnih akcijskih skupin. Namen teh je spodbujanje celovitega in uravnoveženega razvoja lokalnih območij po pristopu »od spodaj navzgor«, torej da predlogi prihajajo s terena. Naloga LAS je, da spodbuja posameznike, občine, ustanove, podjetja, društva in druge zainteresirane na nekem lokalnem območju, da se med seboj povezujejo in oblikujejo skupne projekte za razvoj podeželja in manjših urbanih središč ter na inovativen način, s podporo, ki jo dodeljuje LAS za njihovo izvedbo, aktivno sodelujejo pri njihovem ureničenju.

LAS V objemu sonca tako izvaja program lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, na kratko CLLD, na območju petih goriških občin. To so Mestna občina Nova Gorica ter občine Brda, Miren-Kostanjevica, Renče-Vogrsko in Šempet

ter-Vrtojba. **Tina Novak Samec, predsednica LAS**, izpostavlja, da je LAS V objemu sonca pomemben vezni člen med potrebami in željami lokalnega prebivalstva, nevladnih organizacij, javnih zavodov, gospodarskih družb in občin ... »Trenutno ta združuje kar 125 članov, predstavnikov javnega in zasebnega sektorja, ter je tudi

»Za vsebino je odgovorna lokalna akcijska skupina LAS V OBJEMU SONCA, ki jo zastopa vodilni partner RRA SEVERNE PRIMORSKE d.o.o. NOVA GORICA. Organ upravljanja, določen za izvajanje Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2014-2020, je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.«

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD ZA
REGIONALNI RAZVOJ
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Lokalna akcijska skupina LAS

po številu članov, ki smo jih uspeli animirati za delovanje v LAS, med najbolj uspešnimi lokalnimi akcijskimi skupinami v Sloveniji.«

Za izvajanje projektov, ki morajo biti usmerjeni v uresničevanje ciljev strategije lokalnega razvoja, ima LAS v tem programskem obdobju na razpolago slabih 1,5 milijona evrov nepovratnih sredstev iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. V naslednjem programskem obdobju 2021–2027 bomo poleg sredstev teh dveh skladov pridobili še sredstva Evropskega socialnega sklada.

Črtomir Špacapan, direktor RRA severne Primorske d. o. o. Nova Gorica, pojasnjuje, zakaj potrebuje LAS za svoje delovanje upravljalca. »Razlog je v tem, da ni pravna oseba. Upravljanje LAS V objemu sonca zato zagotavljamo na severnoprimorski razvojni agenciji in skrbimo za učinkovito delovanje vseh organov LAS. Naša pomembna naloga je tudi spremljanje in vrednotenje izvajanja razvojne strategije. V ta sklop se uvrščajo priprava in objava javnih pozivov za dodelitev sredstev, izpeljava postopkov izbora projektov in za izbrane projekte tudi svetovanja nosilcem in partnerjem pri izvajanju projektov. Ob zaključku projektov je naše svetovanje zelo dobrodošlo pri pripravi poročil in dokumentacije za zahtevke za izplačilo sredstev ter sama priprava in vlaganje zahtevkov za izplačilo na ustrezne organe upravljanja. To pomeni, da skrbimo, da so sredstva za uspešno izvedene projekte v končni fazi izplačana tistim, ki so na projektih delali.

Animacija lokalnih prebivalcev

Med našimi ključnimi nalogami je tudi animacija lokalnega prebivalstva, pod kar sodi informiranje, obveščanje ter promocija strategije in projektov kot primerov dobrih praks. Gre za pomoč potencialnim upravičencem za razvijanje idej in pripravo projektov, ki jih potem prijavijo na javne pozive LAS. **Fabijana Medvešek, strokovna vodja LAS,** poudarja, da z delovanjem omogočamo, da se želje, potrebe in izzivi območja rešujejo skozi projekte LAS V objemu sonca. Dostop do sredstev evropskih skladov je mogoč s prijavo na javni poziv, ki ga pripravi in objavi LAS. Fabijana Medvešek še dodaja, da gre za podporo projektom v širšo družbeno ko-

rist in ne za zasebne namene.

»V okviru pristopa CLLD se podpirajo različni projekti. To so projekti, ki prispevajo k ustvarjanju delovnih mest, kot so razvoj podjetništva, razvoj socialnih storitev na podeželju, dvig dodane vrednosti proizvodom, povečanje lokalne samooskrbe; razvoj osnovnih storitev, kot so manjše naložbe v infrastrukturo za dvig kvalitete življenja prebivalcev; projekti, ki prispevajo k varstvu okolja in ohranjanju narave in naravnih danosti ter kulturne dediščine, ter projekti, ki vključujejo mlade, ženske in druge ranljive skupine.«

Tina Novak Samec izpostavlja uspešnost delovanja LAS: »Naš LAS se lahko pohvali s kar **34 projekti**. LAS je do sedaj razpisal štiri javne pozive in na njih razdelil vsa razpoložljiva sredstva. Izvajamo oz. izvedli smo še tudi štiri projekte sodelovanja z drugimi LAS iz širše Slovenije, še šest projektov je v pripravi. Projekti se bodo večinoma zaključili v prihodnjem letu oz. do sredine leta 2023.«

LAS tudi za mlade

Za podporo mladim Bricem pri aktivnem preživljanju prostega časa je LAS iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (ESKRP) dodelil sredstva za izvedbo **Mladinskega centra Štaloni na Dobrovem**. Tako je Občini Brda za izvedbo projekta Mladinski center Štaloni na Dobrovem dodelila 80.060 evrov nepovratnih sredstev. Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (pod okriljem ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano) je z odločbo dokončno potrdila odločitev LAS, da se upravičencem sredstva dodelijo. Občina Brda je tudi s pomočjo teh sredstev v juniju 2019 otvorila prostore mladinskega centra v obrtnem kompleksu v Štalonih med naseljema Dobrovo in Neblo. Skoraj 50 kvadratnih metrov zavzema manjša dvorana za skupinske aktivnosti, skoraj 60 kvadratnih metrov pa je namenjenih osrednjemu družabnemu prostoru z informacijskim pultom in internetno točko ter koticom za napitke in prigrizke. Pri pultu je čajna kuhinja in študijska računalniška niša, v centru je še glasbena soba, soba za pomoč pri učenju, prostor za društva, sanitarije in info točka upravljalca mladinskega centra, tj. ZTKMŠ Brda. Aktivnosti centra, katerega osnovni namen je vzpostaviti ključno točko za otroške, mladinske in medgeneracijske

Lokalna akcijska skupina LAS

dejavnosti v Brdih, so usmerjene v neformalna izobraževanja, kot tudi v šport in prosti čas, počitniško varstvo otrok ter kulturo in umetnost. Spodbuja se tudi podjetniško miselnost na področju trajnostnega kmetijstva, vinogradništva, gostinstva in turizma, hkrati pa še solidarnost in prostovoljno udejstvovanje mladih.

Muzej s tehnično dediščino iz briške kleti nekoč

V podporo razvoju turizma oz. ohranjanju dediščine se v okviru projekta Center tehniške dediščine KUIJ.ME vzpostavlja in zagotavlja trajno delovanje enako imenovanega centra. V ta namen je LAS iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja dodelil sredstva za izvedbo v višini 89.553,64 evra. Iz pretežnega dela sredstev se je obnovil objekt nekdanje osnovne šole v Lokovcu, v okviru »razpršene« galerije tehnične dediščine na območju ostalih goriških občin pa se je v Šmartnem uredil še muzej s tehnično dediščino iz briške kleti nekoč. Z inovativnim modelom upravljanja s tehniško dediščino podeželja se vzpostavljajo možnosti za krepitev lokalne identitete, medgeneracijski prenos znanja in ustvarjanje podjetniških priložnosti.

Zastekljen paviljon za novo znanje

Iz Evropskega sklada za regionalni razvoj je LAS dodelil 49.931,87 evra za izvedbo projekta **Utrjevanje zelenega turizma s poudarkom na avtohtonih sortah in naravni danosti Brd**. Projekt uresničuje cilje, ki so vezani na tematsko področje varstva okolja in ohranjanja narave. Projekt je v izvajanju, zaključek projekta pa je predviden konec letošnjega julija. Glavni cilj projekta je ureditev prostora ob Gradu Dobrovo (zasteklitev paviljona), ki bo postal središče za izvajanje različnih delavnic, preko katerih se bodo lahko lokalni prebivalci in različni pravni subjekti izobraževali o pomenu ohranjanja naravnih danosti, naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti. Z medsebojnim druženjem in usposabljanjem pa se bo razvijalo nove ideje za razvoj trajnostnega turizma in novih turističnih produktov v povezavi s kmetijsko dejavnostjo in kulturno dediščino.

Za ranljive skupine

Prav tako iz Evropskega sklada za regionalni razvoj je LAS dodelil 40.049,43 evra za izvedbo

projekta v podporo ranljivim ciljnim skupinam z naslovom **Dostopnost dobrin in storitev za ranljive skupine na podeželju**. Projekt je v izvajanju, zaključil pa se bo konec oktobra. V skladu s cilji projekta je Občina Brda izdelala elaborat Načrt dostopnosti z analizo do javnih ustanov v krajih Dobrovo in Kojsko. Skladno s tem pa se je za izboljšanje orientacije in dostopnosti informacij v Zdravstvenem domu Dobrovo izdelal usmerjevalni sistem, na podlagi katerega so bile izvedene usmerjevalne table, označevalne table na vratih ambulant v povečanem tisku in brajici ter reliefni znaki na vratih toaletnih prostorov. Z izvedbo želimo omogočiti dostopnost in s tem samostojnost in enakopravnost vseh ljudi iz ranljivih skupin ter posledično povečati njihovo vključenost v lokalne skupnosti.

Ranljivim ciljnim skupinam je namenjen tudi projekt z naslovom **Razvoj mreže Hiš dobre volje**, za katerega je LAS iz Evropskega sklada za regionalni razvoj dodelil 46.240,62 evra. Projekt je v izvajanju, predvidoma pa se bo sklenil konec letošnjega septembra. **Glavni cilj projekta** je vzpostaviti učinkovit model mreže centrov za starejše – Hiš dobre volje ter pogoje za nadaljnji razvoj Hiš dobre volje, ki bodo starejši populaciji olajšale osamljenost in nudile celovite inovativne socialne storitve, vključno z oskrbo. V sklopu projekta je bila pripravljena analiza potreb uporabnikov v upravičenih urbanih naseljih v Občini Brda. Zunanji izvajalec je oblikoval vprašalnik in izvedel raziskavo na vzorcu družin, v katerih je prisotna vsaj ena starejša oseba (+ 65) ali dementna oseba. Rezultati analize so med drugim pokazali, da je seznanjenost s storitvijo dnevnega varstva starejših, ki jo izvajajo Hiše dobre volje, razmeroma nizka, kar pomeni, da se je priprava promocijske zgibanke za vključeni občini (Občina Brda in Mestna občina Nova Gorica) izkazala za pravo izbiro nadaljevanja aktivnosti in promocije storitve dnevnega varstva starejših.

Umetniške ambasade Art Circle

Za podporo pri oblikovanju inovativnih partnerstev je LAS iz Evropskega sklada za regionalni razvoj dodelil 79.997,95 evra projektu **Inovativno partnerstvo sodobne umetnosti (Art Circle)**. Motorji projekta so se zagnali v letošnjem januarju in je v izvajanju (pripravljalne aktivnosti), predvidoma pa se bo zaključil ko-

Lokalna akcijska skupina LAS

nec aprila 2022. Mednarodni festival vizualne umetnosti Art Circle je že uveljavljena blagovna znamka, ki na področju celotnih Brd in v Vipavski dolini vsako leto, od svojega nastanka leta 1997, teden dni združuje umetnike z vsega sveta, vinarje in turistične ponudnike ter predstavnike različnih veleposlaništev v Sloveniji. Namen projekta Art Circle je nadgradnja že uveljavljene blagovne znamke in inovativnega partnerstva. Z vzpostavitvijo novega turističnega produkta, tj. umetniške ambasade, bo območje pridobilo na kulturnih vsebinah in možnostih za razvoj novih kulturno-umetnostnih produktov. Umetniške ambasade Art Circle bodo potekale pri vinarjih, gostinskih ter nočitvenih ponudnikih, pri katerih se bodo odvijali tedenski kulturno-umetniški festivali. Cilj projekta je vzpostaviti novo inovativno partnerstvo, ustvariti pogoje za nove zaposlitve in nove poslovne priložnosti.

ZTKMŠ Brda pa je partner tudi v projektu, ki ga je prijavila Območna-obrtno podjetniška zbornica Nova Gorica s področja mladih. V okviru 2. javnega poziva za izbor operacij LAS iz Evropskega sklada za regionalni razvoj je bil potrjen projekt Spodbujanje podjetništva pri mladih v lokalnih skupnostih s ciljem ustvarjanja novih zaposlitev ter oblikovanja novih podjetniških priložnosti. Partnerji projekta so poleg zgoraj omenjenih še Primorski tehnološki park, Društvo mladi Renče-Vogrsko, Občina Miren-Kostanjevica ter Občina Renče-Vogrsko.

**Fabijana Medvešek in Nataša Jakopič,
RRA severne Primorske**

Covid-19

Psihosocialna pomoč v času epidemije

Epidemija je gotovo težak izziv za marsikoga, še posebno pa potem, ko ta traja že celotno leto. V kolikor imate občutke stiske, strahu in negotovosti, ne oklevajte in poiščite oporo!

Na voljo vam je nacionalni telefon za psihološko podporo prebivalcem ob epidemiji covid-19. Pokličite na brezplačno telefonsko številko 080 51 00, kjer vam strokovno pomoč nudijo izkušeni psihologi, psihoterapevti in drugi strokovnjaki s področja duševnega zdravja 24 ur na dan, vse dni v tednu.

Ravno tako vam je na razpolago telefonska številka psihologinje Centra za krepitev zdravja (CKZ) Nova Gorica 041 426 469, na katero lahko pokličete vsak delavnik (od ponedeljka do petka) od 16. do 18. ure. Psihologinje Centra za krepitev zdravja Nova Gorica lahko kontaktirate tudi preko elektronske pošte psihologckz@zd-go.si.

Na Goriškem deluje tudi več nevladnih organizacij, ki vam bodo svetovale v primeru stiske:

ZAVOD KARITAS SAMARIJAN

031 655 961 ob delavnikih od 8.00 do 12.00 ali varna.hisa@zavodsamarijan.si - za psihosocialno podporo in pomoč osebam, ki doživljajo nasilje v družini

031 666 123 ob delavnikih od 8.00 do 12.00 ali svetovalnica.lucka@zavodsamarijan.si - za psihosocialno podporo in pomoč osebam, ki doživljajo osebne stiske in težave v duševnem zdravju

031 655 961 ob delavnikih od 8.00 do 12.00 ali info@zavodsamarijan.si - za pomoč ženskam v drugih socialnih stiskah (stanovanjske, osebne, materialne, finančne)

031 655 961 ali info@zavodsamarijan.si - za pomoč v primerih povezanih s težavami zaradi odvisnosti od alkohola

V okviru projekta Psihosocialna pomoč in sve-

Covid-19

tovanje ter pravno socialni servis za ranljive skupine na Primorskem nudijo socialno pomoč (telefon 051 322 436), pravno pomoč (telefon 051 260 719) in psihosocialno svetovanje (telefon 031 666 321). Projekt je namenjen pomoči in zmanjševanju posledic epidemije covid-19 ter lažjega spoprijemanja z epidemijo za osebe, ki imajo težave v duševnem zdravju, starejšim osebam in žrtvam nasilja v družini. Informacije in naročanje: ponedeljek–petek: 8.00–15.00 (elektronski naslov: projekt.covid19@zavodsamarjan.si). Storitve so brezplačne.

ŠENT

05/ 330 96 00 ali 030 486 210 vsak delavnik med 9.00 in 15.00 ali margerita.humar@dc.sent.si - za brezplačna svetovanja in pogovore, ki lahko v teh negotovih časih zmanjšujejo občutke utesnenosti in stiske.

OZARA

Če se znajdete v situaciji, ko se počutite tesnobne ali zaskrbljene glede koronavirusa, lahko pokličete na naslednje telefonske številke:

Lidija	051 621 241
Mojca	040 745 795
Katjuša	031 233 323
Maša	070 550 662
Mojca	051 416 592
Dimitrij	070 551 771
Zala	040 359 539
Anna	030 401 031

V primeru hujših duševnih stisk je možen terenski obisk na domu - tel. 05 330 37 20 (od 7.30 do 15.00).

MEDOBČINSKO DRUŠTVO PRIJATELJEV MLADINE ZA GORIŠKO

Ob delavnikih so dosegljivi na sedežu MDPM za Goriško, Bazoviška 4, Nova Gorica in na tel. 030 703 832. V nujnih primerih pa lahko pokličete vsak dan med 8.00 in 20.00 na tel. 041 650 691.

Z izvajanjem programa Družinski center Trojka nudijo otrokom, mladostnikom in njihovim družinam psihosocialno podporo v obliki individualnega svetovanja ali skupinskih delavnic, osebno ali/in na daljavo (psihologinja, pedagoginja in specialna pedagoginja in socialna pedagoginja), pomoč pri organizaciji pouka na daljavo (programska oprema, učna pomoč), pomoč pri pridobivanju dodatnih finančnih sredstev za poplačilo položnic, pomoč pri urejanju botrstva za otroke, pomoč z donacijami hrane, pomoč pri iskanju gospodinjskih aparatov, pohištva ...

SLOVENSKO ZDRUŽENJE ZA PREPREČEVANJE SAMOMORA - CENTER ZA PSIHOLOŠKO SVETOVANJE POSVET

Psihološko svetovanje poteka po telefonu in/ali preko skype. Svetovalec klienta ob dogovorjenem terminu pokliče s skrite številke ali na skype. Psihološko svetovanje je namenjeno polnoletnim posameznikom, parom in družinam v duševni stiski. Za psihološko svetovanje se je potrebno predhodno naročiti. Naročite se lahko vsak delovnik med 8.00 in 16.00 na številki 031 704 707.

HOSPIC - SOČUTNI TELEFON OBMOČNI ODBOR SEVERNA PRIMORSKA

031 606 309 ali s.primorska@hospic.si - v primeru stisk ob umiranju bližnje osebe in žalovanju.

Sočutni telefon Slovenskega društva hospic je namenjen kronično bolnim, umirajočim in njihovim svojcem ter vsem žalujočim. V času virusne epidemije nudijo brezplačno, sočutno, psihosocialno podporo. Telefon je namenjen tudi prostovoljcem društva v skrbi zase, za svoje bližnje in uporabnike.

DRUŠTVO PROJEKT ČLOVEK (SPREJEMNI CENTER PIRAN - ENOTA NOVA GORICA)

041 272 376 ob delavnikih (med 8.00 in 15.00) ali pisarna.ng@projektclovek.si - za svetovanje in podporo v primeru težav z zasvojenostjo

FUDŠ

Kognitivno vedenjsko svetovanje Slovenija (KVS Slovenija) v sodelovanju s Fakulteto za uporabne družbene študije (FUDŠ) ponuja brezplačne razbremenilne pogovore vsem, ki se v času epidemije covid-19 soočajo z duševno stisko. Pogovore izvajajo diplomanti magistrskega študijskega programa psihosocialna pomoč ter absolventi in študenti zaključnega letnika študija. Za več informacij in prijavo na posvet pišite na: kvs.slovenija@gmail.com.

DRUŽINSKI CENTER SVETA GORA – CENTER SKUPAJ

Družinski center Sveta Gora ponuja psihosocialno pomoč ljudem v stiski. Vsak, ki želi, lahko pokliče na telefonsko številko 040 351 236 in pusti sporočilo. V najkrajšem možnem času vas bodo poklicali nazaj. Lahko pa jim tudi pišete na el. naslov info@centerskupaj.si.

Erika Koncut

Zima je bila razgibana tudi glede vladnih ukrepov

Potek epidemije v Občini Brda

V Občini Brda smo se do lanskega oktobra pohvalili, da smo ena redkih občin brez okužb. Od oktobra do zaključka redakcije (10. marca 2021) pa smo v briški občini zaznali 423 okužb, od tega je enajst občanov zaradi koronavirusne bolezni umrlo.

V celotnem oktobru smo po podatkih Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) našli 36 primerov okužbe, že mesec kasneje se je to število podvojilo in se dotaknilo meje 78. Decembra smo zabeležili 77 okužb, januarja pa je število poskočilo na 138. Boljši trend smo zaznali februarja, ko se je število novih primerov spustilo na 78. Do 10. marca smo našli še 16 primerov okužbe. Ob zaključku redakcije je bilo aktivno okuženih 22 občanov.

Številke kažejo, da ni še čas, da opustimo osnovne higienske prijemne za zajezitev širjenja okužb. Zato ni odveč priporočilo štaba civilne zaštite občanom, da še naprej poskrbijo za ustrezno nošenje zaščitne maske, razkuževanje rok, medsebojno razdaljo in

higieno kašlja. Pri tem velja omeniti, da je Furlanija-Juljska krajina (FJK) v začetku marca zaznala močan porast pojava angleškega seva koronavirusa. Odstotek pojavnosti tega seva je v FJK v prvem tednu marca dosegel mejo 63 %.

Zima je bila razgibana tudi glede vladnih ukrepov. Konec decembra so bili dvolastniki ponovno izvezeti s seznama izjem pri prehodu državne meje. Župana Občine Brda in Mestne občine Nova Gorica sta 6. januarja na vlado naslovila poziv, naj spremeni odločitev in dvolastnike ponovno vključi med izjeme. Pozivu vlada sprva ni ugodila, s 16. januarjem pa so bili ponovno vključeni na seznam izjem. V začetku februarja je dnevne delovne migrante pretresla odločitev, da morajo ob vstopu v Slovenijo predložiti negativen izvid testa. Po mučnem čakanju v vrstah na testiranje in veliko nejevolje je vlada čez noč ukrep omilila in odločila, da morajo negativni izvid testa predložiti samo tisti, ki

bodo prišli iz države Evropske unije, kjer je stanje slabše kot v Sloveniji.

V začetku marca je vlada ponovno uvedla obvezno hitro testiranje, tokrat kar za vse izjeme, torej tudi za šolajoče in dvolastnike. Oba župana sta ponovno pozvala vlado, naj izvzame iz tega ukrepa dvolastnike, saj njihova specifična dela gotovo ne ogrožajo nikogaršnjega zdravja. Tudi tokrat vlada ni ugodila prvemu pozivu, zato sta župana 11. marca ponovno naslovila na vlado in pristojna ministrstva poziv s povabilo, naj si pristojne službe specifično dvolastnikov ogledajo na terenu.

Ob zaključku redakcije odločitev ni še bila znana, znano pa je bilo, da je občinski upravi uspelo organizirati v soboto, 13. marca, v gasilskem domu na Dobrovem poskusno hitro testiranje za vse spektre briškega prebivalstva: od dvolastnikov do dnevnih delovnih migrantov, zaposlenih v gospodarstvu in ostalih občanov, ki bi si želeli testirati. Glede na udeležbo na prvem testiranju bodo v Brdih organizirali testiranje tudi v prihodnje. Precej vprašanj občanov se je v tem času nanašalo tudi na možnosti tranzita skozi italijansko ozemlje, saj so se ukrepi hitro spreminjali kar na obeh straneh meje. Ravno ob zaključku redakcije je v medije pricurljala tudi vest, da je celotna Furlanija-Juljska krajina zaradi porasta okužb ponovno prešla v kategorijo rdečih con.

Erika Koncut
Fotografija:
Damijan Simčič, ZOSO

Nova goljufija v Brdih

Slovenske defibrilatorje zamenjali z nemškimi različicami

Žal moramo poročati, da je bila v začetku letošnjega leta ugotovljena goljufija na račun defibrilatorjev. Kar pet z nameščenim slovenskim programom je bilo s strani še neznanih storilcev zamenjanih z nemškimi različicami. Krajo so prijavili policiji.

»V Občini Brda smo v desetletju z dobrodelnimi donacijami in dobrodelnimi akcijami uspeli priskrbeti 21 defibrilatorjev AED za potrebe reševanja ljudi. Te naprave so nameščene v različnih vaseh vseh vaških in krajevne skupnosti Občine Brda. Imamo tudi prostovoljca skrbnika, ki redno pregleduje usposobljenost aparatov. Pri zadnjem pregledu vseh aparatov je skrbnik ugotovil, da je pet kosov AED, kupljenih s strani Občine Brda od slovenskega dobavitelja, nekdo ukradel in zamenjal z nemškimi defibrilatorji, ki pa na našem slovenskem trgu sploh niso na voljo za prodajo. Ti aparati dajejo navodila v nemškem jeziku, v nemškem jeziku so tudi tipala za sprožitev aktivnosti,« je ob odkritju kraje pojasnila podžupanja Teja Jelina, ki je v Občini Brda zadolžena za področje AED.

Drzna zamenjava se je zgodila v vaseh Hum (trgovina Fama), Višnjevnik, Kozana (središče), Vipolže (bar Miran) in Ceglo. Zamenjani aparati so bili zaradi varnosti uporabnikov umaknjeni iz omari. Občini Brda je neznan storilec povzročil za približno 7500 evrov materialne škode.

Krajo defibrilatorjev so po razkritju dogodka v Brdih odkrili tudi v več krajih novogoriške občine. Gre gotovo za izjemno neodgovorno ravnanje. Srečnemu naključju pravočasnega odkritja

gre zahvala, da zamenjani defibrilatorji niso bili uporabljeni s strani občanov.

Erika Koncut
Fotografija: Erik Klavara

**IZDELAVA IN MONTAŽA
PARKETA, STOPNIC,
VRAT IN LESENIH TERAS**

Šiles d.o.o. | Tomačevica 22 | 6223 Komen
Tel. 05 708 00 000 | info@siles.si | www.siles.si

*»Zemlja ne bo več nudila svoje žetve,
razen z razumnim upravljanjem.
Ne moremo reči, da ljubimo zemljo,
nato pa jo po korakih uničujemo za prihodnje rodove.«*

(papež Pavel II.)

Pljuvamo v lastno skledo

Premišljeno smo izbrali zgornji citat pomembne svetovne osebnosti. Na terenu žal opazamo izjemno nespoštovanje narave. Na tleh najdemo pločevinke, robčke, zaščitne maske, ovitki prigrizkov so malodane na vsakem koraku tako ob cestah kot ob pohodnih poteh, smeti niso odložene pravilno, v ekoloških otokih so vreče smeti odložene kar po tleh, smeti letijo po okolici. Tudi v naravi najdemo večje količine nepravilno odloženih kosovnih odpadkov ipd.

Tudi v naravi najdemo večje količine nepravilno odloženih kosovnih odpadkov ipd.

V preteklosti smo radi (vsi!) pripisovali krivdo našim zahodnim sosedom in obiskovalcem Brd. Danes pa ugotavljamo, da se moramo kar sami Brike in Brici posuti s pepelom. To je vidno zadnje mesece, ko ni ne turistov ne Italijanov, ki bi lahko bili dežurni krivci.

Nerazumno je, zakaj je težko poskrbeti, da je sled, ki jo puščamo za seboj, čista, urejena, lična? Če že ne pobiramo smeti, ki jih drugi odvržejo, zakaj je potrebno smetem v naravi dodati še nove, naše? Obnašamo se, kot da ne poznamo osnovnih pravil rokovanja s smetmi in odpadki. Kakšen zgled dajemo otrokom? Kaj sporočamo obiskovalcem, ki zvedavo obišejo našo deželo?

Res smo se v občini zavezali k zelenemu trajnostnemu turizmu in razvoju, pridobili zlati znak Slovenia Green, ampak tu ne gre za pridobivanje nagrad in znakov ali pohval, temveč za našo zavezo, da nam je mar za okolje, za sočloveka, za naše zanamce. Govorimo, da gojimo posebno spoštovanje do krajine in zemlje, ki nas obdaruje s kakovostnimi pridelki, udeležujemo se raznoraznih seminarjev in izobraževanj, kako čim manj obremenjevati okolje pri varstvu oljk, sadnega drevja in trt, po drugi strani pa naravi vračamo v zahvalo pločevinke, robčke, ovitke prigrizkov, kosovne odpadke, plastiko!

Dejansko pljuvamo v lastno skledo, iz katere jemo. Vse, kar odvržemo, gre v zrak, v zemljo, v vodo. To dihamo, pijemo in jemo. To ponujamo samim sebi, svojim družinam, obiskovalcem.

Če bodo razmere zaradi epidemije dopuščale, bomo v Brdih organizirali veliko čistilno akcijo, pri kateri boste pozvani k sodelovanju vsi občani. Pričakujemo in verjamemo, da bo čistilna akcija

Pljuvamo v lastno skledo

uspešna. Vendar je to le trenutna rešitev, ki pa dolgoročno ne bo odpravila težav našega zavedanja, da se mora vsak od nas zavezati in potruditi.

Bodimo zgled našim otrokom, pokažimo jim, da nam je mar, kaj jim bomo pustili za dediščino. Naučimo jih, da bodo boljši od nas.

Verjamemo in si upamo si trditi, da vsi ljubimo naša Brda in jih želimo ohraniti čim bolj čista, pristna kot raj na naši Zemlji, zato vas, cenjene občanke in občani, pozivamo k sledenju naslednjih temeljnih smernic:

Ne mečite smeti v naravo, ob cestah, pohodnih poteh, temveč v to namenjene smetnjake.

Odpadne materiale in večje kosovne odpadke ne odlagajte v naravi.

Na sprehod vzemite s seboj vrečko in porabite morebitne smeti ter jih odnesite v smetnjake.

Pazite pri ločevanju odpadkov. Če boste sledili ločevanju, boste ugotovili, da nimate doma skoraj nič mešanih odpadkov, iz domačih smetnjakov pa se tudi ne bo več širil neprijeten smrad.

V kolikor imate možnost, kompostirajte. Nikar pa ne mečite bioloških odpadkov po brajdah.

Vzdržuje čistočo tudi v okolici ekoloških otokov.

**Tina Novak Samec,
direktorica ZTKMŠ Brda**

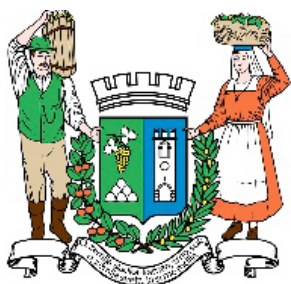

OBČANE IN OBČANKE POZIVAMO, DA NAS OBVEŠČATE O VEČJIH KOSOVNIH ODPADKIH IN DIVJIH ODLAGALIŠČIH V NARAVI

OBVESTILO Z NAVEDBO LOKACIJE POSREDUJTE NA MAIL tic@brda.si

Izjemna promocijska in gospodarska priložnost

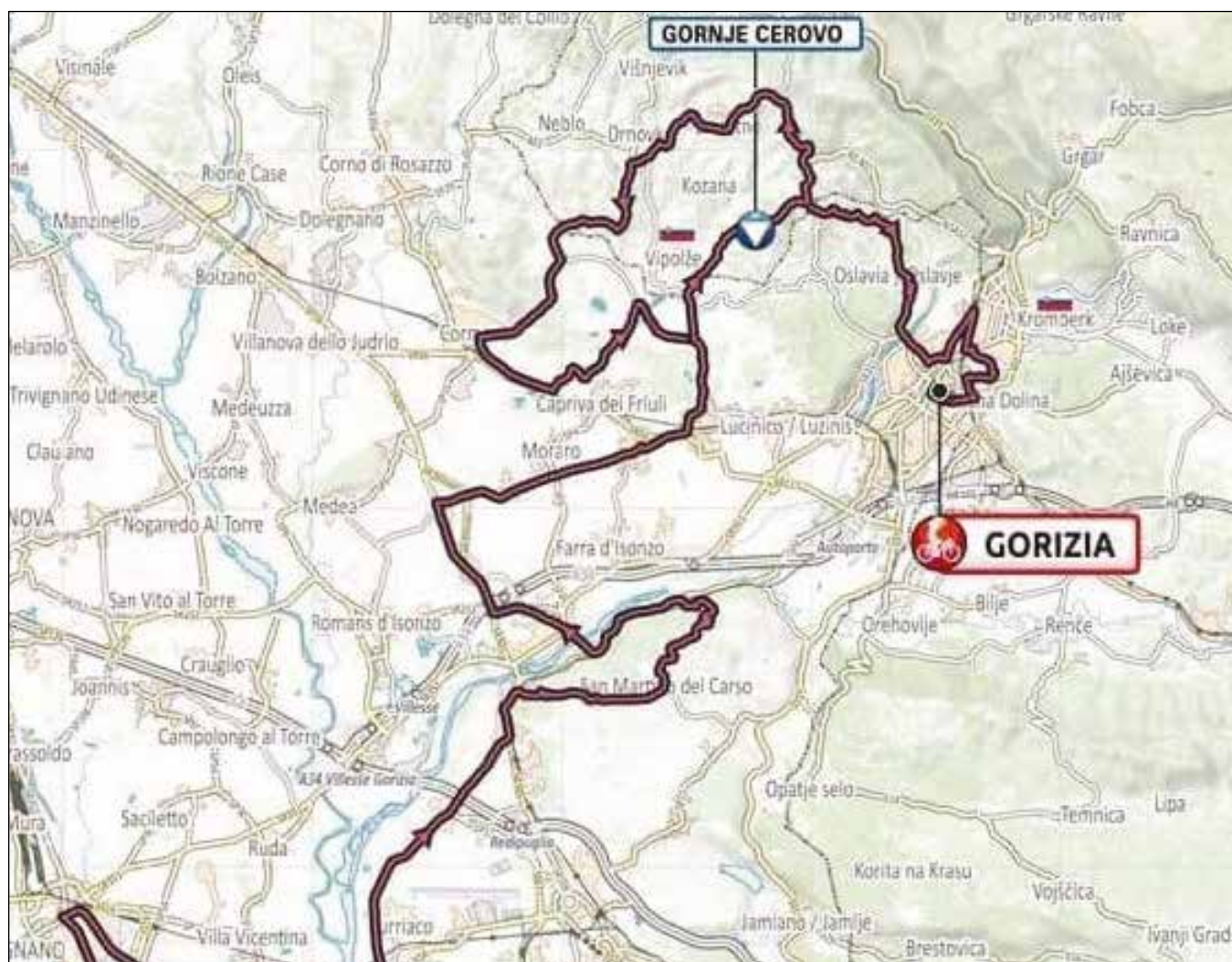

Občina Brda

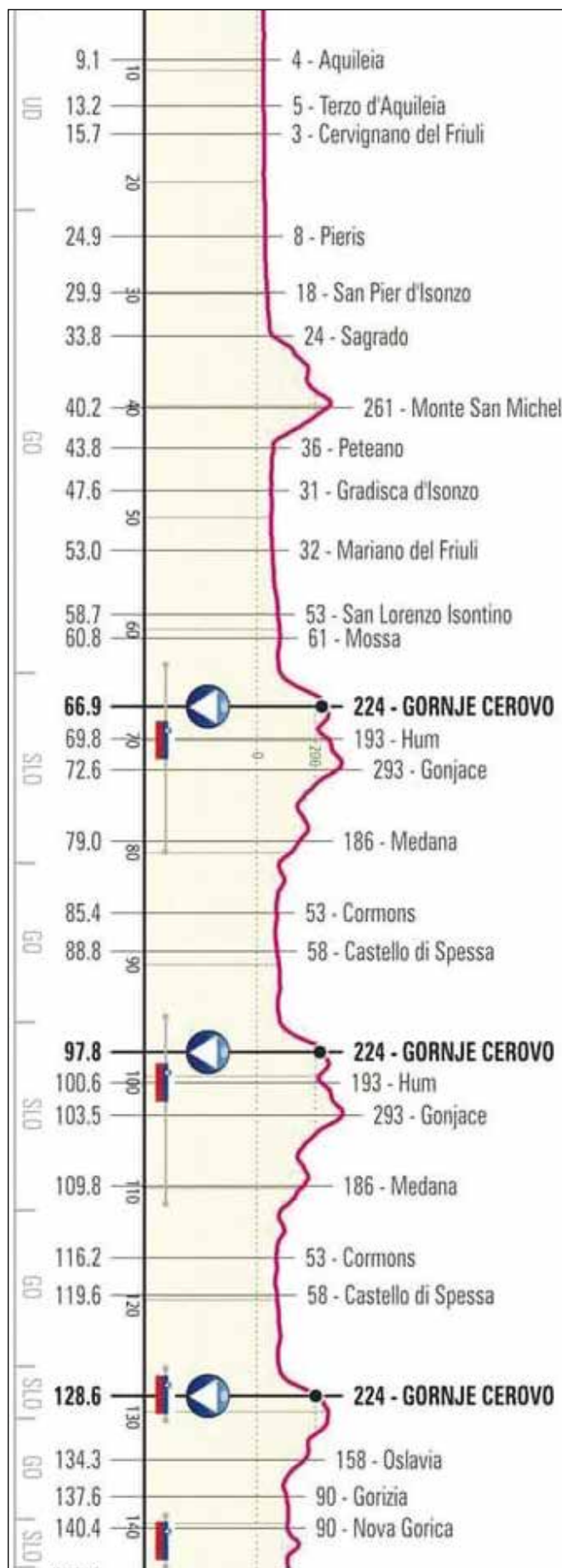
Giro d'Italia 2021 tudi v Goriških brdih in Novi Gorici

MESTNA OBČINA
NOVA GORICA

V nedeljo, 23. maja, bodo Goriška brda in italijanski Collio ter Nova Gorica s sosednjo Gorico prizorišče čezmejne roza pentlje mednarodnega in množično gledanega, največjega italijanskega športnega dogodka, 104. kolesarske karavane Giro d'Italia. Gre za pomembno promocijsko priložnost goriškega čezmejnega območja, saj etape po svetu pred televizijskimi ekrani spremlja skoraj 800 milijonov gledalcev. Giro d'Italia nam odpira tudi gospodarske priložnosti za okrevanje po epidemiji covid-19.

Izjemna promocijska in gospodarska priložnost

Zasluge zgodovinskemu dogodku za celotno čezmejno območje Brd in Goric ter seveda za celotno Slovenijo v svetu gre pripisati **priznanemu italijanskemu nogometnemu asu in trenerju slovenskega rodu Edoardu - Edyju Reja ter izjemno dobrim čezmejnim odnosom**. Edy Reja je za briško in goriško čezmejno območje in zgodovino ob sproščujoči kolesarski turi po Brdih navdušil **pristopnega za kolesarsko dirko Giro d'Italia za področje dežele Furlanije-Juljske krajine Enza Cainera**. Nenazadnje so Brda z goriškim območjem prava kolesarska poslastica, ne samo v najtoplejših mesecih, temveč kar 365 dni v letu, kar je gotovo magnet za kolesarske navdušence.

Edy Reja se spominja: »Že pred dvema letoma se mi je porodila misel, da bi lahko Giro d'Italia obiskal to območje. S prijatelji namreč večkrat kolesarimo po briških gričih zaradi prelepe pokrajine kot tudi zaradi dobro vzdrževanih cest. Zato sem v te kraje povabil tudi mojega prijatelja Enza Cainera, da spozna to edinstveno čezmejno krajino. Ta je navdušila tudi Enza in tako že eno leto delava na organizaciji etape, ki se bo zapeljala skozi Brda in Collio, nato pa še skozi Novo Gorico in zaključila v Gorici. Na to območje sem zelo navezan, saj sem tukaj doživel mrežo na današnjem Trgu Evropa in odraščanje v čezmejnem območju. Niso bili lahki časi, a danes je drugače. Odpirajo se priložnosti povezovanja. Zato me veseli, da bomo s tem športnim dogodkom, ki lahko pomeni velik elan za medsebojno povezovanje tega čezmejnega prostora, vnesli športnega duha in pokazali širšemu svetu ta edinstven biser. Nenazadnje pa je slučaj nanesel, da se bo Giro d'Italia tukaj zapeljal ravno ob 30. obletnici razglasitve samostojne Slovenije in ob letošnji razglasitvi Nove Gorice in Gorice za Evropsko prestolnico kulture leta 2025. Prepričan sem, da bo Giro d'Italia mladim v tem prostoru lahko vnesel pozitivizma in volje tukaj ustvarjati zgodbe o uspehu.«

Zamisel, da bodo Brda po 20 letih ponovno priporočila dela etape Gira d'Italia, je pred letom dni navdušila tudi **briškega župana Franca Mužiča**, ki je o priložnosti, da se zapelje najbolj gledana italijanska kolesarska bitka za roza majico skozi Brda in Novo Gorico, goriške kolege župane seznanil v začetku jeseni 2020: »Našemu briškemu rojaku Edyju Reji sem že pred letom dni, takoj, ko mi je omenil možnost, da se lahko zgodi ta izvrsten športni dogodek po Brdih, rekel, da je Giro za nas izredno zanimiva zadeva in da se bomo z naše strani potrudili po vseh močeh. Pred 20 leti je Giro d'Italia prišel v

Izjemna promocijska in gospodarska priložnost

Brda preko vzpona iz Plavi na Vrhovlje pri Kojskem ter čez Kojsko mimo Podsabotina in po osimski (t. i. sabotinski) cesti v Novo Gorico in Gorico, tokrat pa bo pot skozi Brda še bolj atraktivna. Kar trije krogi se bodo odvijali skozi slovensko stran Brd, nato pa bo skozi Števerjan, Oslavje in Pevmo karavana prešla do Trga Evropa, na Kostanjevico in do Gorice. Gre za pomemben dogodek, ki se ne zgodi pogosto, zato se v Brdih nanj že intenzivno pripravljamo. Roza Giro d'Italia bo namreč skozi Brda zapeljal ravno v času, ko se naša krajina obarva v sijočo rdečo barvo češenj. V Brdih si obetamo kar dve uri neposrednega prenosa v živo, kar bo panorame naše izjemne krajine poneslo širom v svet. «

Direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec izpostavlja, da ponuja Giro d'Italia Brdom zelo veliko promocijsko priložnost in je kot taka velikega nacionalnega pomena: »Gre za dirko, ki sodi v sam svetovni vrh. Povezovanje s tako renomirano blagovno znamko ni pomembna samo z vidika promocije našega teritorija in produktov, temveč tudi z vidika pozicioniranja Brd in Nove Gorice kot zanimive kolesarske in enogastronske čezmejne destinacije. Zagotovo je pomemben datum, 23. 5. 2021, ko bodo oči svetovne javnosti spremljale dirko in bodo številni lahko občudovali lepote naših krajev. Veliko večjo pozornost pa moramo nameniti vsej komunikaciji, aktivnostim, oblikovanju produktov in organizaciji spremljevalnih dogodkov, ki jih bomo izvajali že v mesecih pred in v mesecih po dogodku. «

V Novi Gorici se po osvojitvi prestižnega naslova Evropske prestolnice kulture 2025 potrditve poteka dela etape Gira d'Italia v mestni občini upravičeno veselijo.

Novogoriški župan dr. Klemen Miklavič tako poudarja: »Nova Gorica in Gorica sta Bruselj prepričala, da pri nas kultura ne pozna meja in ravno tako velja za šport. Giro d'Italia poteka po severozahodu Italije in tukaj prečka mejo. Mejo, ki nas je razdelila v 20. stoletju, zdaj brišemo in združujemo naše moči. Prav s takimi skupnimi projekti, kot je Giro, dokazujemo, da gre tukaj za eno območje, za eno pokrajino, ki mora živeti in delati enotno. Trasa, ki je prepoznala prednosti naše regije in našega mesta, je pomembna tudi zato, da pomagamo našemu lokalnemu gospodarstvu, zlasti sektorju, ki je najbolj utrpel škodo zaradi epidemije. Prehod Gira d'Italia bo pripeljal v naše kraje veliko gostov ter promoviral naše kraje preko televizijskih prenosov po svetu. To je namreč tudi svetovno znan dogodek in ima-

mo priložnost, da izpostavimo atraktivnost našega območja, privabimo goste in s tem damo možnost za okrevanje tistega dela gospodarstva, ki je najbolj utrpelo posledice zaradi ukrepov epidemije: gostinstvo, hotelirstvo, turizem. Hkrati odpiramo nove ekonomske priložnosti za širitev raznih dejavnosti. Giro d'Italia je eden od svetovnih dogodkov, ki se bo odvijal v naših krajih v naslednjem obdobju. Tukaj bodo še svetovno in evropsko prvenstvo kajakašev, tukaj bo tudi cilj kraljevske etape dirke po Sloveniji. Mestna občina dela vse na tem, da povečamo obisk v naših krajih, da ponudimo gospodarske priložnosti za okrevanje po covidu in za nove iniciative za razvoj podeželja. «

Rok Lozej, tehnični direktor slovenskega dela etape Gira d'Italia je zadovoljen: »Lepo je, da bo Giro d'Italia po 20 letih zavil spet v Novo Gorico in Slovenijo. Pri tem bi izpostavil veliko zagnanost gospoda Edyja Reje, ki je s to idejo navdušil tako organizatorje Gira d'Italia kot tudi lokalno skupnost z novogoriškim podžupanom Simonom Rosičem na čelu, da je zagrizla v ta projekt. Mogoče se še sploh ne zavedamo razsežnosti tega dogodka za promocijo teh krajev. Vsekakor se od dogodka pričakuje pozitivne učinke predvsem na turizem, ki je v teh časih najbolj prizadet. In prav zato bo treba čim bolj izkoristiti ta promocijski kanal. Gre pa tudi za izkazan poklon organizatorjem v Sloveniji in slovenskim kolesarjem za dosežke v zadnjih letih. Sedaj pa je na nas, da se z brezhibno organizacijo in spremljevalnim programom v najlepši luči predstavimo svetu. «

Nenazadnje pa gre poudariti, da bo Sloveniji, poleg tega, da se bo Giro d'Italia skozi Slovenijo zapeljal ravno ob 30-letnici samostojne države, pripadala tudi čast, da se bo kolesarska bitka za roza majico zgodila ravno na najbolj ugoden dan nedelje, kar pomeni, da si bo večurno etapo od Gradeža do Gorice ogledalo še toliko več ljudi iz 198 različnih držav. Najbolj mednarodno spremljan italijanski športni dogodek bo Sloveniji vlil dodatnega ugodnega vetra pri utrjevanju zelene miselnosti, spodbujanju aktivnega preživljanja prostega časa in enega glavnih stebrov turizma, torej »outdoor« turizma, kamor spada tudi kolesarjenje, ki bo temeljnega pomena tudi v času okrevanja turizma po covid epidemiji.

Tina Novak Samec,
direktorica ZTKMŠ Brda

Virtualni poslovni dogodki v tujini

Brda na virtualni turistični borzi ITB Berlin

Če smo v lanskem »spremenjenem« času le sramežljivo pogledovali po tujih trgih in si zadržano predstavljali, ne vedoč, kaj nas čaka po ponovnem odprtju potovanj in poslovnih srečanj, smo v letošnjem letu veliko bolj samozavestno ponovno vstopili v svet turističnih borz in dogodkov. Ti pa so se v novi realnosti preselili na virtualne platforme, v virtualne prostore. Če smo se poprej sprehajali po virtualnih prostorih le v video igrinah, skozi nova arhitekturne rešitve ali 3D predstavitev prostorov na spletu, se sedaj skupaj s poslovnimi partnerji v teh virtualnih prostorih srečujemo in pogovarjamo.

Svetovna turistična borza ITB Berlin je letos potekala v digitalni preobleki z nazivom ITB Berlin Now 2021. Zaradi svetovne epidemije in vseh ukrepov, ki jih države v zvezi z epidemijo sprejemajo, se je ena od največjih svetovnih borz, ITB Berlin, odločila za povsem digitalni format letošnjega dogodka. Digitalna oblika borze ITB Berlin Now, na kateri smo v objemu slovenske stojnice predstavili tudi našo destinacijo, je potekala od 9. do 12. marca.

Brda so se uvrstila na izjemno 3. mesto

Turistična borza ITB Berlin se po pomenu in velikosti uvršča v vrh mednarodnih turističnih borz. Borza se osredotoča na zadnje trende v turizmu in je kraj, kjer se turistična ponudba sreča s povpraševanjem. Za potrebe predstavitve smo oblikovali interaktivni profil destinacije, s čimer so si udeleženci ustvarili virtualno prisotnost na dogodku, skladno z njihovimi cilji in pričakovanji. Sledili smo predstavitvi drugih razstavljalcev in vrhunskih mednarodnih govorcev, ki so spregovorili o tematikah, ki premikajo turistično industrijo. Za Brda je prisotnost med največjimi turističnimi podjetji, destinacijami, poslovnimi javnostmi, kupci, govorce, torej med tistimi, ki vrtijo svetovna kolesja turistične industrije, izjemnega pomena.

Toliko večje pozornosti smo bili na letošnjem dogodku deležni zaradi uvrstitve med finaliste na natečaju za Green Destinations Story Award 2021. 30 finalistov iz različnih držav sveta se je v petih kategorijah potegovalo za zmago. Destinacija Brda je bila oktobra že drugo leto zapored uvrščena med TOP 100 najbolj trajnostnih destinacij na svetu - Green Destinations. Decembra pa smo s strani organizatorjev prejeli tudi izjemno novico, da sta naši strategiji v času epidemije – *Briška češnja v vsak dom* in *Naredi si svoj praznik češenj* – prepričali komisijo, ki nas je uvrstila v finalni krog

izbora covid turistične trajnostne strategije. Zmagovalec je bil razglašen na spletnem slavnostnem dogodku ITB Berlin, v petek, 12. marca. **Brda so se uvrstila na izjemno 3. mesto.**

V destinaciji Brda smo počaščeni, da sta naša odgovora na izzive epidemije covid-19, strategiji *Briška češnja v vsak dom* in *Naredi si svoj praznik češenj*, primer dobre prakse v svetu. Uvrstitev med prve tri je gotovo potrditev, da je lahko vsaka težka preizkušnja v življenju tudi priložnost za nove inovativne ideje, ki so v osnovi zelo preproste, a dajejo v ospredje pridih lokalnega. Obe strategiji, tako *Briška češnja v vsak dom* kot tudi *Naredi si svoj praznik češenj*, sta bili zasnovani na vrednotah varnosti, trajnosti in lokalne tradicije, uresničeni pa sta bili v tesnem sodelovanju z lokalno skupnostjo. Gre za recept, ki je prepričal komisijo. Podrobnosti o strategijah si lahko preberete v drugem delu sporočila.

Naj poudarimo, da smo obe promocijski kampanji samostojno oblikovali znotraj naše ekipe Zavoda za

Virtualni poslovni dogodki v tujini

turizem, kulturo, mladino in šport Brda, energijo in sporočilo strategij pa je nato grafično udeležil zunanji sodelavec. »V Zavodu smo se ponovno izkazali z inovativnostjo ter dobrim, visoko kakovostnim in profesionalnim delom,« ekipo pohvali direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec, ki je zelo zadovoljna z razglasitvijo na ITB Berlin: »Priznanja, ki smo jih deležni v mednarodnem prostoru, so za nas izjemno pomembna, saj dokazujejo, da je strategija razvoja destinacije pravilna. Zagotovo pa pomeni vsako priznanje tudi nov izziv in zavezo biti še boljši, saj so oči javnosti uprte v nas. Pri upravljanju destinacije in izvajanju strategije namenjamo posebno pozornost okolju, iz katerega izhajamo, in lokalnemu prebivalstvu. Današnja uvrstitev je tudi dokaz, da je naša usmeritev in tesna naveza z lokalnim prebivalcem prava smer, na kar smo ponosni.«

Na virtualnem dogodku z lastno virtualno stojnico

Brda smo in bomo poleg virtualne predstavitve na ITB Berlin turistični borzi v prvi polovici letošnjega leta predstavljali tudi na virtualnih predstavitev v organizaciji STO predstavništev v tujini, Slovenia Outdoor skupnosti ter poslovnih dogodkih Feel sLOVEni@Business Date MICE v organizaciji STO ter Kongresnega urada Slovenije, katerega člani smo. Na virtualnem dogodku imamo lastno virtualno stojnico, ki jo poljubno opremimo s fotografijami in promocijskimi predstavitvenimi materiali; na vnaprej dogovorjenih video 1 na 1 sestankih svojo ponudbo in novosti predstavljamo

tujim organizatorjem potovanj in turističnim agentom. Na tovrsten način se predstavljamo poslovnim partnerjem, ki zajemajo trge v Italiji, Nemčiji, Avstriji, Švici, na Češkem, Slovaškem, Madžarskem, Poljskem, v Belgiji, na Nizozemskem ter v Franciji.

Tina Novak Samec, direktorica ZTKMŠ Brda

Moški se v presejalni program odzivajo veliko slabše kot ženske

Program Svit v Občini Brda

Na državni ravni je bila v letu 2020 odzivnost vabljenih v Program Svit najvišja v Zdravstveni regiji Nova Gorica (68,42 %), najnižja pa v zdravstveni regiji Koper (60,84 %). Podroben pregled odzivnosti po občinah Zdravstvene regije Nova Gorica kaže na najvišjo odzivnost v občini Vipava (72,74 %), najnižjo pa v občini Kanal (63,63 %). Odzivnost v občini Brda je 66,70 %. V letu 2020 je sodelovalo v Programu Svit 62,45 % vabljenih moških in 70,84 % žensk iz Občine Brda.

Brez odlašanja odgovorite na vabilo in se vključite v Program Svit. Kako?

Ko na dom prejmete vabilo v Program Svit, ga pozorno preberite ter izpolnite in podpišite izjavo o prostovoljnem sodelovanju in jo v priloženi kuverti vrni-

te pošiljatelju. Nato boste na dom prejeli komplet za odvzem vzorcev blata. Sledite priloženim navodilom in jih po opravljenem odvzemu v priloženi kuverti oddajte na pošti. Če je vaš izvid negativen, boste v Program Svit ponovno vabljeni čez dve leti. Če pa je vaš izvid

Moški se v presejalni program odzivajo veliko slabše kot ženske

pozitiven, vas bomo napotili na kolonoskopijo, kjer bo zdravnik specialist ugotovil, kaj je vzrok krvavitve.

Samo Podgornik, ambasador Programa Svit »Jaz sem eden tistih primerov iz 4.faze, ki lahko reče, da je zdravstveni sistem v Sloveniji najboljši...«

»Osem let je že, kar sem ozdravljen, ali pa diagnosticiran. Jaz sem eden od tistih primerov iz 4. faze, ki lahko reče, da je zdravstveni sistem v Sloveniji najboljši in to povem komurkoli po svetu, ker imam veliko stikov. Lahko pa se seveda še izboljšamo,« začel svojo zgodbo o uspehu Samo Podgornik, ambasador Programa Svit, državnega programa presejanja in zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb in raka na debelem črevesu in danki. Udeležba v programu mu je rešila življenje in ta izkušnja ga je spodbudila, da je za udeležbo v Programu Svit začel motivirati tudi svoje znance, prijatelje in sodelavce, nato pa tudi širšo javnost. Ambasador je postal decembra 2015 in od takrat dalje predstavlja neprecenljivi del ekipe, ki sam zase pravi »Jaz sem ponosen na to, da sem ambasador, da sem lahko prišoten, da se pojavljam v medijih in da se pojavljam predvsem osebno v stikih z ljudmi.«

Še posebej je aktiven v svojem delovnem okolju na ministrstvu za obrambo, kjer je organiziral vrsto Svitovih dogodkov z napihljivim modelom debelega črevesa in predavanj ob njih. Napisal je različne članke o svoji izkušnji v Programu Svit, ki so bili objavljeni v glasilu Slovenska vojska. Objekte ministrstva in vojašnice Slovenske vojske je opremil s Svitovimi informacijskimi gradivi in vedno je na voljo sodelavcem za vprašanja v zvezi s sodelovanjem v Programu Svit ali pomoč pri tem. Aktivno vključevanje promocije Programa Svit med zaposlene na ministrstvu za obrambo je neprecenljivo tudi zato, ker je večina zaposlenih moškega spola, ki se v presejalni program odzivajo veliko slabše kot ženske.

Samo Podgornik, fotografija: Tina Dokl

Samo Podgornik tudi sicer redno sodeluje pri regijskih Svitovih komunikacijskih dogodkih, na katerih ljudem predstavlja pomen sodelovanja v programu. Sodeluje

tudi pri medijskem ozaveščanju, v televizijskih prispevkih, pogovornih oddajah in intervjujih, kjer deli svojo izkušnjo s Programom Svit.

Prostovoljno delo opravlja tudi v združenju EuropaColon Slovenija, kjer sodeluje na simpozijih za strokovno javnost in na usposabljanjih za medicinsko osebje, ki se ukvarja s problematiko rakov prebavil. Redno sodeluje tudi z zdravstvenimi domovi po Sloveniji na dnevih zdravja in na dogodkih, ki jih organizira Društvo onkoloških bolnikov Slovenije.

Vir: osebna izpoved in <https://www.program-svit.si/samo-podgornik-je-prejemnik-naziva-naj-prostovoljec-zaposlen-v-javni-upravi-2018/>

Njegovo zgodbo si lahko preberete na <http://www.europacolon.si/samo-podgornik-16-01-2019.html>

Lahko se posvetujete z zdravnikom, farmacevtom v lekarni ali s svetovalci v:

- Centru Svit (01/62 04 521, info@program-svit.si)

- Svitovi kontaktni točki v Zdravstvenem domu Nova Gorica vsako sredo med 8.00 in 10.00 (05 33 83 381)

Več informacij je na spletni strani www.program-svit.si.

Obvestilo

Kdor želi v Briškem časniku objaviti čestitko z življenjsko zgodbo za 90. ali 100. rojstni dan ali okroglo obletnico poroke, naj to sporoči Mileni Beguš (031 266 321) ali po elektronski pošti na e-naslov: briskicasn timer@gmail.com

Z veseljem vas bomo obiskali in objavili vaše spomine.

Uredništvo

Vpliv novega koronavirusa na briško gospodarstvo

»Tudi v poslu se menjajo vrednote«

Lansko pomlad se je naš svet spremenil. Pandemija je grobo posegla v zdravje, način življenja in seveda v gospodarstvo. Kako se različne panoge odzivajo na novonastale razmere? Ali morda kje poleg gospodarske katastrofe obstaja tudi priložnost za nov način delovanja? O tem smo spraševali predstavnike različnih panog v Brdih.

DANI STREHAR, agencija Kontrabant

Kakšno leto je za vami?

Kar se tiče turističnih storitev, je čudno, zanimivo, drugačno. Lahko bi rekli, da uspešno, glede na to, kar je kazalo po prvem zaprtju. Takrat nismo vedeli, ali bomo preživeli. Če pa pogledam na našo dejavnost organiziranja dogodkov, je katastrofalno. Enostavno ni bilo mogoče organizirati ničesar. Turizem pa je bil skoncentriran na Slovenijo. To je bila druga sezona naše agencije. S prvo smo tipali, lovili, leto 2020 pa je bilo relativno dobro. Pričakovali smo slabši odziv. Slovenski gostje so se zelo lepo obnesli.

Koristite vladne ukrepe?

Koristim jih pozimi. Po pravici povedano, raje delam, kot dobivam podporo. Trenutno se ukvarjam z drugimi stvarmi, da premostim situacijo.

Razmišljate o drugačnem poslovnem modelu?

Kar se tiče turizma ne, ker se ukvarjam z manjšimi skupinami, individualci. To je zelo v skladu s trenutnimi zahtevami. Dogodkov pa ne moremo izvajati, morda le dogodke, kot so Dnevi odprtih kleti (DOK), ki so disperzni in ni veliko ljudi na kupu.

Kaj pričakujete od prihajajoče sezone?

Da bo boljša kot lanska. Glede na to, da smo se po prvem šoku privadili na nove razmere, da imamo cepiva in da obstaja neka prekuženost ter da poletje načeloma bolje funkcionira, kar se virusa tiče, bomo bolj pripravljeni, kot smo bili lani, ko ni bilo izkušenj.

Kje bodo priložnosti v prihodnje?

Na sezono se pripravljamo, kot da bomo delali s polno paro. Mislim, da bo v turizmu priložnost predvsem za tiste, ki bodo delali z manjšimi skupinami ali individualci – nišno. Ta model bomo peljali naprej. Delali bomo z manjšimi skupinami »outdoor« in na butičnosti ter osebem pristopu.

PRIMOŽ KUMAR, Domačija Kumar

Kakšno leto je za vami?

Srečo smo imeli, ker smo mešana kmetija. Obisk na kmetiji je bil slab, razen poleti. Sadje smo prodajali nemoteno. Kupci so stalni, zato pri tem ni bilo zapletov.

Koristite vladne ukrepe?

Zaenkrat se tega nisem posluževal, v prihodnje se bom o tem pozanimal.

Razmišljate o drugačnem poslovnem modelu?

Šli smo v spletno trgovino. Zaenkrat smo v pripravi, vendar v tem vidim smisel glede na razmere.

Kaj pričakujete od prihajajoče sezone?

Boljša bo kot lanska. Ljudje se cepijo. Počasi bomo šli navzgor. Računam na to. Učimo se sproti, to je nekaj novega za vse.

Vpliv novega koronavirusa na briško gospodarstvo

Fotografija: Andrej Colja

Kje bodo priložnosti v prihodnje in kaj potrebujete, da boste pripravljeni nanje?

Kar se tiče vina, bo treba kaj spremeniti. Vinarji smo bili zaustavljeni, ker nimamo osebnega stika. Kar se tiče sadjarstva in turizma, pa ne načrtujemo sprememb.

SILVAN PERŠOLJA, direktor Kleti Brda

Kakšno leto je za vami?

Prva dva meseca v letu 2020 sta bila rekordna meseca vseh časov. Potem je zarezalo. Ampak konec leta smo dočakali z dobro desetino nižjim rezultatom kot leto prej. Realno je prodaja zaostajala 20 % s plani, saj smo načrtovali 11-odstotno rast. Trpeli smo zaradi zaprtja gostinstva. Največji udarec pa smo doživeli zaradi zmanjšanja izvoza. Najbolj se je popolno zaprtje poznalo na britanskem trgu. Brexit pri tem ni igral vloge. Na domačem trgu se je prodaja povečala v maloprodaji. Tu se posega po bolj-ših, cenovno višjih segmentih. Odpuščali nismo, so

se pa tudi delavci zelo izkazali s prožnostjo. Sedaj se stekleničijo manjše serije. V letu 2020 smo izpeljali kar nekaj pomembnih marketinških projektov, ki so obrodili sadove. Ena od svetlih točk je nova Agraria, ker Brici sedaj bolj kot kadarkoli prej potrebujejo oskrbo s kmetijskimi materiali na doseg roke.

Koristite vladne ukrepe?

Spomladi smo koristili ukrep čakanja na domu. Poslužili smo se tudi ukrepa krizne destilacije.

Razmišljate o drugačnem poslovnem modelu?

Spletna prodaja, ki sedaj predstavlja 0,1 %, je bistveno poskočila. V enem letu smo tu naredili korake, ki bi jih sicer v treh letih. Ne glede na negotovost ohranjamo stike s kupci v tujini. Pravkar so se sodelavci vrnili iz Združenih držav Amerike, kupce obiskujemo, kjerkoli je možno, na čim bolj racionalen način. Veliko delamo na promociji. Pri tem se opiramo tudi na slovensko predsedovanje Evropski uniji. Ključno vprašanje je, kdo bo ostal v igri po koroni. Ali bomo še sposobni jutri delovati. Usmerjamo se v obdobje po krizi. Čez šest mesecev je že trgategv ...

Kaj pričakujete od prihajajoče sezone?

Življenje bo drugačno, kot je bilo prej. Tudi v poslu se menjajo vrednote. Postajamo bolj konservativni. Krajšajo se dobavne verige, izbor dobaviteljev in tehnologije so postale bolj pomembne kot prej. Krizne razmere nas silijo k večji prožnosti. Za Brda menim, da potrebujemo močno blagovno znamko - rebula - na svetovnem nivoju. Preživeli bodo namreč samo močni. Kriza prečisti. Poletje bo ključen trenutek.

Kje bodo priložnosti v prihodnje?

Najbolj si želimo promocije na tretjih trgih, saj še vedno stavimo na izvoz. Vse močne vinske dežele to počnejo. Podporni ukrepi so namreč »bergl«. Ključno je, da se zažene prodaja po rednih kanalih.

NEJKA IN UROŠ KLINEC, KLINEC B&B, Plešivo

Lani se nam je spomladi s pojavom novega koronavirusa spremenil svet. Kako ste doživljali te pretrese v vaši dejavnosti?

Drži, svet in tudi naše navade so se v zadnjem letu zelo spremenile. Koronavirus se je sprva zdel zelo oddaljen problem, a kar hitro smo bili prisiljeni sprejeti čisto novo, nepoznano realnost. Po skoraj 20 letih življenja, povezanega z gostinstvom in turizmom, smo čez noč ostali brez naših gostov in seveda prihodkov. To nas je sprva zelo pretreslo. A v vsaki stvari je nekaj dobrega. Še bolj smo se v tem

Vpliv novega koronavirusa na briško gospodarstvo

Fotografija: Alan Marc

času povezali z družino in prijatelji, si malce oddahnili, raziskali Brda po dolgem in počez, se posvetili pripravi naših prepoznavnih domačih mesnin in še marsikaj postorili na domačiji, da bo našim gostom ob povratku še lepše.

Kako ste zadovoljni z državnimi ukrepi za blazenje situacije?

Gostinstvo in turizem sta nedvomno panogi, ki jih je epidemija najbolj prizadela. Država je to razumela in z ustreznimi ukrepi poskrbela, da smo lahko prebrodili najhujše. Tudi turistični boni so pomembno prispevali, da so Brda in našo domačijo obiskali gostje z vse Slovenije, tudi taki, ki nas prej niso poznali. Srčno upam, da bo tudi letos poleti tako.

Kaj pričakujete od prihajajoče sezone?

Kar nekaj pomembnih turističnih vrhuncev je letos že za nami, zato nam je zelo pomembno, da v teh dneh počasi in varno začenjamo z delom. Čeprav je to trenutno strogo omejeno le na poslovni segment gostov, si želimo, da bi lahko gostoljubno sprejeli vse naše zveste in nove goste. Tudi letos pričakujemo več slovenskih gostov, ki so se v minulem letu lahko prepričali, kako lepa in gostoljubna so Brda. Bolj nas skrbi, kakšne bodo možnosti za prihode gostov iz bližnjih in bolj oddaljenih držav sveta.

Razmišljate o drugačnem poslovnem modelu v prihodnje?

Vesela sem, da se je v tem zahtevnem času izkazalo, da smo se z družino odločili za pravo poslov-

no pot. Trajnost, butična izkušnja bivanja in lokalna kulinarika ostajajo naše poslanstvo tudi v prihodnje. Koronačas je marsikoga spodbudil k razmisleku o vrednotah, ki so povezane s trajnostnim razvojem in kakovostjo življenja.

Kje bodo priložnosti v prihodnje?

Brda so butična, zelena in zaupanja vredna destinacija. In prav to bo odslej odločilno pri izbiri krajev za kratek oddih ali počitnice. Gostje si želijo pristnih stikov z lokalnim prebivalstvom in cenijo domačnost, srčnost in iskreno gostoljubje. Res je, da je v trenutku še veliko neznank, a trdno verjamem, da smo Brici delavni in iznajdljivi. Ta situacija nas je še bolj povezala, zato ni razloga, da nam ne bi uspelo.

MOJCA VENDRAMIN, KOZMETIČNI SALON MOJCA

Fotografija: Andrej Colja

Lani se nam je spomladi s pojavom novega koronavirusa spremenil svet. Kako ste doživljali te pretrese v vaši dejavnosti?

Od 16. marca smo bili popolnoma zaprti. Po tem je bil velik naval. Redne stranke so komaj čakale, da se vrnejo. Celo poletje in v septembru smo veliko delali. Realizacija je bila seveda temu primerno nižja. Stranke so izkoristile vsako možnost, da so prišle na medicinske pedikure – dovoljene so bile namreč samo določene storitve. Po novem letu smo odprti. Zaznavam pa to, da imajo tudi ljudje malo strahu, ali pa niso vedeli, ali sploh lahko delamo. Vlada velika zmeda.

Kako ste zadovoljni z državnimi ukrepi za blazenje situacije?

Koristila sem pakete KPK, to nam je prišlo zelo prav. Ampak tudi tukaj je bilo veliko negotovosti, sprememb.

Kaj pričakujete od prihajajoče sezone?

Ko se bodo ukrepi sproščali, pričakujem, da bo

Vpliv novega koronavirusa na briško gospodarstvo

promet na ravni lanskega leta. Morda zaradi cepljenja in prekuženosti celo bolje.

Razmišljate o drugačnem poslovnem modelu v prihodnje?

O tem nisem razmišljala, sploh ne vem, kako bi lahko spremenila. Moje delo temelji na stiku s stranko. Če je virus v porastu, potem nas najprej zaprejo, to je jasno, kljub vsem previdnostnim ukrepom, da zagotavljaš varnost.

Kje bodo priložnosti v prihodnje?

Odprtje salona, to si želim. Da lahko izvajam vse storitve. Zelo bi si želela primernih prostorov v Brdih, da bi lahko delala tu, trenutno sem namreč v Desklah.

NEJC KONJEDIC,
Ekonsult, Nejc Konjedic d. o. o.

Lani se nam je spomladi s pojavom novega koronavirusa spremenil svet. Kako ste doživljali te pretese v vaši dejavnosti?

Ukvarjamo se s trgovino na debelo z odpadnimi materiali. Usmerjeni smo na slovenski in italijanski trg. Delamo izključno z drugimi podjetji. V večini se dejavnost naših strank ni popolnoma ustavila. Med prvim zaprtjem smo beležili največji upad prometa – kar 80 % manj. Od maja naprej so se zadeve normalizirale. V času drugega zaprtja smo imeli spet manjši upad, sedaj pa tečejo zadeve normalno. V tem sektorju smo vezani na proizvodna podjetja,

odpadi vedno nastajajo. Videti je bilo sicer, da ni bilo novih nakupov v gospodinjstvih, tega segmenta, ki pride do nas iz komunal, je bilo bistveno manj. Tudi ta sprememba je bila, da sedaj delamo od doma, kar se je izkazalo za uspešno in s tem nadaljujemo. Manj je osebnega stika s strankami. Tako bo ostalo tudi v prihodnje, kar vseeno oteži nove posle. Kar je že ustaljenih zadev, pa je relativno enostavno voditi preko interneta in telefona.

Kako ste zadovoljni z državnimi ukrepi za blaženje situacije?

Nobenega, ni bilo potrebe. Pravzaprav smo šli iskat brezplačne maske.

Kaj pričakujete od prihajajočega obdobja?

Ljudje so se že prilagodili novi realnosti. S cepivom in preboleznostjo se bodo zadeve normalizirale. Pričakujem, da tudi v prihodnje v naši panogi korona ne bo bistveno vplivala na gibanje v poslu.

Razmišljate o drugačnem poslovnem modelu v prihodnje?

Ne, ker ni potrebe.

Kje bodo priložnosti v prihodnje in kaj bi potrebovali, da jim boste kos?

Mislim, da nastaja veliko odpadkov po izbruhu korone. Kljub vsem novim tehnologijam se jih velik del ne da ustrezno reciklirati. Treba jih je nekam odložiti ali sežgati. Nič od tega ni brez vplivov na okolje. Najbolje bi bilo, da jih sploh ne bi proizvedli. Mi operiramo z manjšo frakcijo industrijskih odpadkov, velik delež pa se ne more ponovno uporabiti. Kdor bo rešil ta problem, bo imel veliko priložnosti za rast.

KATJUŠA REJA,
Nona Luisa

Lani se nam je spomladi s pojavom novega koronavirusa spremenil svet. Kako ste doživljali te pretese v vaši dejavnosti?

Če povem odkrito, se mi je sesul svet in sem mislila, da se ne bom uspela pobrati ter da bo treba vse zapreti in prodati. Prvi val je bil najhujši. Fizično trgovino smo morali zapreti tik pred začetkom turistične sezone. Pred korono sem okoli 90 % vseh izdelkov, ki jih proizvedem, prodala v trgovini v Šmartnem, večinoma turistom in stalnim italijanskim gostom. Za nameček so me ukrepi doleteli v času velike naložbe, to je gradnje novih proizvodnih in skladiščnih prostorov. Tako so vsak mesec poleg najemnin in vseh položnic na mizi še krediti. Prodaja v trgovini v Šmartnem je bil tudi edini vir dohodka za celo družino, saj sta tudi oba sinova vpeta

Vpliv novega koronavirusa na briško gospodarstvo

veliko več kot sama fizična trgovina. Najprej smo postavili novo spletno trgovino v Sloveniji, odprli trgovino na največji svetovni spletni trgovini ročno izdelanih izdelkov Etsy ter pred kratkim zagnali samostojno spletno trgovino za evropski trg. Dela in denarja je bilo v ta projekt vložene ogromno. Vendar je postavitve dobre spletne trgovine šele temelj za gradnjo dobrega marketinga, ki ti bo omogočal prodajo in prepoznavnost v široki spletni ponudbi. V sam marketing je vložene tudi ogromno znanja, za kar se je angažiral in kar dobro vpeljal starejši sin Vasja.

Prodaja v fizični trgovini v Šmartnem je lani dosegla okoli 30

v podjetje. In prav z njuno pomočjo in mladostno zagnanostjo smo rešili podjetje in ga preselili na svetovni splet.

Kako ste bili zadovoljni z državnimi ukrepi za blaženje situacije?

Menim, da so zelo nepravilni in sem nad državno pomočjo zelo razočarana. Sem samostojna podjetnica in nobena skrivnost ni, da smo vsi, ki imamo s. p. in ki smo zaradi korona ukrepov imeli finančno izgubo, lahko zaprosili za enako mesečno pomoč v višini 1100 evrov. S tem denarjem smo morali plačati tako prispevke kot tudi vse druge mesečne stroške podjetja in preživeti. Tu je velika krivica, saj še zdaleč nimamo vsi enakih mesečnih stroškov za ohranjanje podjetja. Podjetje, ki letno ustvari recimo 100.000 evrov prihodkov, ima sorazmerno večje odhodke kot nekdo, ki ustvari 5000 evrov prihodkov. Prvo ima zadaj zelo verjetno tudi večje naložbe, saj brez njih ne more biti veliko prihodkov. Pa tudi državi je plačevalo sorazmerno več davkov in prispevkov. Vsi vemo, da imamo v Sloveniji precej samostojnih pojetnikov, ki imajo status samo zaradi možnosti dodatnega zaslužka in ti so večinoma nad pomočjo države navdušeni. Zboli me krivica, ko slišim izjave takih oseb, ki si želijo, da bi korona trajala čim dlje, medtem ko se številni borimo do onemoglosti, da preživimo.

Pomoč, ki jo je dala država, ne pokrije niti vseh stroškov mojega s. p., kaj šele življenjskih stroškov družine in kreditov. Zato mi ni preostalo drugega, kot zavihati rokave in začeti intenzivno vlagati v spletno prodajo. Dobra in učinkovita spletna trgovina zahteva ogromno vložene dela in denarja,

% prodaje leta 2019. Spletna prodaja pa je po trdem delu in vseh vložkih decembra dosegla prodajo v fizični trgovini decembra 2019. Je pa treba povedati, da so stroški in obseg samega dela s spletno prodajo bistveno višji in večji kot v fizični trgovini. Mi smo dali vse od sebe in nismo špekulirali, tako se je na koncu izkazalo, da bo treba drugi del državne pomoči vrniti. Ne glede na vse sem zadovoljna, da sem se tako odločila, saj je ves naš trud in vložek pripomogel k večji prepoznavnosti in neodvisnosti podjetja.

Kaj pričakujete od prihajajoče sezone?

Lanski obisk je bil v Brdih visoko nad pričakovanim. Zato sem optimistična. Poleg tega je spletna prodaja zdaj že toliko utečena, da nisem več odvisna samo od fizične trgovine.

Razmišljate o drugačnem poslovnem modelu v prihodnje?

Ja, zagotovo bo več prodaje potekalo preko spleta. Namen je bil že v začetku, da bi prodajo preselila na splet. Zato sem se tudi odločila za gradnjo dodatnih skladiščnih in proizvodnih kapacitet. Kot sem že povedala, vse, kar prodam, tudi sama proizvedem. Trenutno nimam dovolj prostora, da bi lahko proizvedla dvakrat več, kot sem recimo leta 2019, pred korono. Korona mi je vse plane obrnila na glavo. Morala sem se prilagoditi razmeram.

Kje bodo priložnosti in kaj potrebujete, da bi izzivom bili kos?

Priložnosti zagotovo še bojo, pomembno je, da si prilagodljiv in greš včasih tudi po ovinkih, če se razmere spremenijo.

Marjana Simčič Humar

Klet Brda

V Kleti Brda odločno po poti trajnostne pridelave

V Kleti Brda je glavni poudarek na trajnostnem vidiku vinogradništva in vinarstva, saj je trajnostna naravnost edina prava pot. Pojem trajnostne pridelave ima tri stebre, in sicer trajnostno pridelavo za naravo, trajnostno pridelavo za ekonomsko uspešnost kmetij in trajnostno pridelavo za dolgoročno uspešnost področja.

Naš cilj je, da vinograde in celotno okolje ohranimo naslednikom v vsaj takšni kondiciji, kot smo jih podedovali. Vinogradništvo se v Brdih prenaša iz roda v rod, zato je ohranjanje čistega in zdravega okolja za nas, ki tu živimo in delamo z naravo, ključnega pomena. Vinograd mora zato biti naravi in ljudem, ki ga obdelujejo, prijazen, obenem pa pridelovalcu prinašati dohodek in omogočati razvoj.

Trajnostna pridelava je v nekaterih vinorodnih deželah kodificirana na državni ravni. Če vinarji želijo pridobiti certifikat, da je njihova pridelava trajnostna, sledijo zapisanim pravilom. Če so uspešni, certifikat pridobijo. V

Sloveniji enotnega sistema nimamo. V Kleti Brda smo za svoje člane pripravili pravila trajnostne pridelave.

Prvi steber trajnostne pridelave zajema tehnično področje dela v vinogradih. Zapoveduje pravilno pripravo zemlje, izbiro pravih sort za prave lege, uravnavanje vodnega režima v tleh, varstvo trte ter ohranjanje vrstne raznolikosti. Dosledno delo naših združnikov v vinogradih skozi vse leto zagotavlja zdravo življenjsko okolje prebivalcev in kmetov (drugi steber). Posledično omogoča dolgoročno poslovno uspešnost Kleti Brda (tretji steber), ki krepi celotno področje Goriških brd.

Klet Brda

Trajnost je veliko več kot samo manjša uporaba zaščitnih sredstev. Pojem trajnostne pridelave sloni na treh stebrih - trajnostna pridelava za naravo, trajnostna pridelava za ekonomsko uspešnost kmetij in trajnostna pridelava za dolgoročno uspešnost področja.

1. stebel: trajnostna pridelava za naravo

Narava je naša najpomembnejša zaveznica, zato vinograde obdelujemo po načelih trajnostne pridelave. Pri trajnostni pridelavi za naravo skrbimo za ohranjanje rodnosti zemlje, porabo vode, ohranjanje vrstne raznolikosti in samo nujno uporabo sredstev za varstvo trte.

Voda

Zaradi mediteranske klime in klimatskih sprememb je voda v Brdih zelo dragocena dobrina. Z ustrezno pripravo vinograda in z ustreznim delom predvsem pri oskrbi tal ter s pravilnim izborom pravih sort in leg se tekom celega leta izognemo porabi dodatne vode za namakanje in zalivanje.

Zemlja

Prizadevamo si za ohranjanje naravne biološke rodnosti tal, kar dosegamo s trajno ozelenitvijo vinogradov, ki zmanjša izpiranje tal in izgube hranil v zemlji.

Varstvo trte

Uporaba pripravkov v vinogradih je omejena in prilagojena sorti in legi, s čimer vedno zagotavljamo pridelavo neoporečnega grozdja najboljše kakovosti. Ob upoštevanju vsega naštetega in za strokovno podporo našim vinogradnikom imamo v Kleti Brda že od nekdaj organizirano svetovalno službo. Dva agronoma v sodelovanju s strokovnimi institucijami doma in v tujini natančno spremljata dogajanje v vinogradih tako v času pojava bolezni in škodljivcev kot tudi zorenja grozdja in trgatve. Organiziramo strokovna izobraževanja, preko katerih vsi člani pridobivajo vse specifične in tehnološke rešitve ter informacije, ki jih potrebujejo v vinogradih pri reševanju vsakoletnih izzivov. Svetovalna služba tudi določa nabor najprimernejših zaščitnih sredstev in gnojil, ki so vsem na voljo v Agrarii na Dobrovem.

Ključ do zmanjšanja uporabe fitofarmaceutskih sredstev je v doslednem izvajanju zelenih del v vinogradu in izbira najbolj primerne lege za posamezno sorto.

Vrstna raznolikost

V vinogradih namenamo pozornost vsem živim bitjem, ki jim vinograd predstavlja življenjski prostor. Za spoštovanje vrstne raznolikosti naredimo največ z ohranitvijo mejic med vinogradi in vzdrževanjem trajne ozelenitve v medvrstnem prostoru, kar nudi zavetje divjim živalim ter številnim pticam in žuželkam. V naših vinogradih živijo koristne žuželke, kot so mravlje, polonice, pršice in pajki,

Simbol čebelice najdete na etiketah vin, ki so pridelana po načelih trajnostne pridelave v vinogradih, ki so vključeni v program Izbor in Superizbor. Naš cilj pa je, da ga bomo v nekaj letih lahko dali na vsa naša vina.

ki skrbijo, da se škodljive žuželke ne preveč namnožijo in povzročijo gospodarsko škodo. V trajnostno oskrbovanih vinogradih na trtah in v mejicah najdemo tudi številna gnezda ptic z jajčki ali mladički.

Mejice med vinogradi so dom številnih živali, zato jih ohranjamo, kjer je le mogoče.

2. stebel: trajnostna pridelava za ekonomsko uspešnost kmetij

Klet Brda združuje 370 briških vinogradniških družin. S trajnostnim delovanjem zagotavljamo njihovo socialno-ekonomsko stabilnost, saj mora vinogradništvo prinašati dovolj dohodka ter biti dobro organizirano in racionalno, da omogoča tako preživetje kot dolgoročen razvoj kmetij. Poslanstvo kleti je, da z uspešnim trženjem vina prispeva k ekonomski dobrobiti vseh, ki so tako ali drugače povezani z zadrugo.

3. stebel: trajnostna pridelava za dolgoročno uspešnost področja

Vinogradništvo v Brdih ohranjamo v vsej njegovi avtentičnosti. Vinogradi se po pokrajini izmenjujejo s sadovnjaki, oljčniki in gozdovi. Kmetovanje tako ohranja krajino urejeno, obdelano v tradicionalnih terasah. Na tak način ostaja kulturna krajina pestra ter prijazna do vseh tukajšnjih prebivalcev in temelj za razvoj turizma, ki regijo posledično bogati z novimi delovnimi mesti, infrastrukturo in razvojem.

Za simbol naše zavezanosti k trajnostni pridelavi smo izbrali čebelico, saj številčna prisotnost čebel v naših vinogradih kaže na ekološko ravnovesje in biotsko raznovrstnost v njih. Čebele zagotavljajo eno najbolj prepoznavnih ekosistemskih funkcij, to je opraševanje, zaradi katere je pridelava hrane sploh mogoča. V zadnjih letih je v Brdih čebelarstvo v polnem razmahu, kar dokazuje, da ohranjamo ekološko ravnovesje in da je trajnostno kmetijstvo naravi prijazno.

Neja Škrinjar

Nagrada časnika Finance za posebne gospodarske dosežke v roke Silvana Peršolja

Vizionarski prvi slovenski vinski poslovnež

Zelo nas je razveselila novica, da je nagrado časnika Finance za posebne gospodarske dosežke v letu 2020 prejel Bric Silvan Peršolja.

Nagrada časnika Finance, ki jo podeljujejo od leta 1999, je ugledno priznanje v slovenskem gospodarskem prostoru. Vsako leto jo podelijo posamezniku ali organizaciji, ki pomembno prispeva h gospodarskemu razvoju in povečevanju družbene blaginje v Sloveniji.

V obrazložitvi ob podelitvi nagrade so zapisali: »Silvana Peršolja, prvega sloven-

skega vinskega poslovneža, najbolj odlikuje njegova transparentna in poštena beseda, s katero vselej uspešno reši nasprotje interesov med lastniki zadruga, ki so hkrati tudi njeni dobavitelji. Je vizionarski umetnik v postavljanju različnih interesov na skupni imenovalci in v tem je svetel zgled slovenskim poslovnem, pa tudi slovenski politiki bi se lahko od njega naučili marsikaj. Znajde se tudi v zdajšnji virusni krizi, celotna dejavnost je precej prizadeta. Ko bo

koronakrize konec, bo Silvan Peršolja še naprej igral zelo pomembno vlogo v slovenskih vinskih zgodbah in še marsikateri utrli pot v svet.« Že sedaj so glavni izvozniki trgi Kleti Brda Združene države Amerike (ZDA), Italija, Velika Britanija in Kitajska, kjer ustvari skoraj polovico prihodkov od prodaje.

»Med slovenskimi vinarji je kar nekaj pozitivno usmerjenih, poslovno naprednih in odličnih poslovnežev, nanje smo zelo ponosni, a vloga Silvana Peršolja in zadruga, ki jo vodi, je tudi to, da sta vsem njim hrbtenica. Namreč: Klet Brda je največji slovenski vinski proizvajalec in tudi izvoznik. Gre za tehnološko napredno podjetje, ki je iz socialistične zraslo v sodobno zadrugo,« so še zapisali v obrazložitvi.

Iskrene čestitke tudi iz uredništva Briškega časnika!

Iz zamejstva

Steklenica vina

Prazna steklenica vina navadno ni zanimiva. Morda le kot trofeja, če smo jo izpraznili ob važnem trenutku, ali pa v slučaju, da je vsebovala dragoceno vino. Glede oblike stekla, barve in teže obstaja nešteto modelov, filozofij in velika marketinška izbira vsakega proizvajalca. Vprašanje pa se postavlja o tem, zakaj smo vsi navajeni piti vino iz steklenic, ki držijo 0,75 litra?

Nekateri pravijo, da je do te količine prišlo iz navade, ker je 0,5 litra enostavno premalo, en liter pa preveč. Se pa vsi strinjamo, da je to odvisno od primera do primera. Pol litra vina je namreč preveč samo v primeru, da je vino slabo, liter pa je vedno premalo, v slučaju, da je kapljica odlična. Drugi pravijo, da je 0,75 litra odlična mera za zorenje vina, ali pa, da je preprosto najlažja količina za prevoz.

V resnici pa nobena izmed teh razlag ne drži.

Vse se je začelo leta 1975, ko je evropska direktiva 75/106 prvič poenotila velikost steklenic za vino in druge alkoholne pijače. S tem zakonom je nastala standardna steklenica po 0,75 litra, polovična po 0,375 litra itd. Zakonite so tudi okrogle mere 0,5 litra in en liter ter večji formati, kot so Magnum (1,5 litra), Jéroboam (tri litre), Réhoboam (4,5 litra), Mathusalem (šest litrov), Salmanazar (devet litrov), Balthazar (12 litrov), Nabucodonosor (15 litrov) itd.

V Italiji je bila v starih časih pogosto v uporabi steklenica, ki je držala 0,72 litra. Skoraj vsa vina se je stekleničilo v tem formatu. Zakaj pa v tako čudni, na prvi pogled nepraktični meri? To zato, ker, če razdelimo tipično mero hišnega "flaskona" (tj. 54 litrov) v

steklenice po 0,72 litra, dobimo točno 75 steklenic. Zanimivo.

Tudi steklenica po 0,75 litra, poleg tega, da nam olajša računanje, ima zanimive zgodovinske korenine. V 18. stoletju je namreč Anglija predstavljala najvažnejši trg za uvažanje francoskih vin iz območja Bordeauxa. V Anglijo so vino morali prodajati v lesenih sodih imenovanih "barrique", ki so vsebovali približno (kot še danes) 225 litrov. V tistih časih je bila angleška mera za prostornino cesarska galona (4,545 litra). Vsak barrique je torej vseboval točno 50 cesarskih galon. Iz vsakega lesenega sode pa so pridobili 300 steklenic vina po 0,75 litra, iz vsake galone torej šest steklenic vina. Zaradi tega imamo po vsej verjetnosti še danes zaboje po šest ali 12 steklenic.

Zanimivo je tudi, da lahko iz ene steklenice, ki vsebuje 0,75 litra vina, natočimo točno šest kozarcev po 125 mililitrov. Te nekateri še danes imenujejo "ohtelci". Prav tako, če en liter delimo na osem delov, dobimo osem "ohtelcev" (1/8), oziroma osem malo večjih kozarcev za "oštarijo".

To samo glede mer steklenic, da ne govorimo o oblikah stekla, kar bo pa tema za naslednjič.

Fabijan Muzic

Nagrade vinarjev te zime

Andrej Erzetič je postal Lidlov mladi vinar Slovenije

Tokrat objavljamo uspeh mladega vinarja Andreja Erzetiča iz Višnjevika, ki je 26. januarja postal Lidlov mladi vinar Slovenije leta 2020. Komisijo je prepričal z rdečim cuvée. Direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec je Erzetičev uspeh pozdravila z besedami: »Vinogradniki in vinarji so ambasadorji in promotorji Brd. Brda so širom po svetu poznana kot regija z najboljšimi vini, kar dokazujejo visoke ocene na domačih in tujih lestvicah. Ponosni smo na mlade generacije vinarjev, ki so s svojimi znanji in tehnično dovršenostjo nadgradili že tako izjemna briška vina. An-

drej Erzetič nedvomno sodi med perspektivne mlade briške vinarje, ki nakazuje nov veter v jadra briških izjemnih vin.»

Dobre novice so prejeli tudi v vinarstvu Marjan Simčič. Njihov Leonardo 2013 je Decanter uvrstil med 43 vin leta 2020.

Sauvignon Fojana

2016 vinarstva Edi

Simčič pa je spletni

portal www.nj-wines.com

razglasil za vino

meseca marca.

Erika Koncut

SOPA in čas koronavirusa

Alkohol NE ščiti pred virusom, zmanjšuje odpornost, ne lajša osebne stiske, uničuje odnose

Na Območni enoti Nova Gorica Nacionalnega inštituta za javno zdravje izvajamo projekt SOPA - Skupaj za odgovoren odnos do pitja alkohola. Projekt sofinancirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada in Republika Slovenija. Povezujemo se s strokovnjaki iz različnih sektorjev s skupnim ciljem: vzpostaviti odgovoren odnos do pitja alkohola v slovenski družbi, kjer prevladuje mokra kultura.

V lokalnih okoljih Ajdovščina in Nova Gorica so zdravstveni delavci v zdravstvenih domovih in strokovni delavci v centrih za socialno delo do sedaj podprli 85 odraslih oseb, ki so se odločili zmanjšati ali opustiti svoje pitje alkohola in v tem tudi uspeli. Ugotavljamo, da so ustrezna podpora, povezovanje med strokovnjaki in odnos tisti dejavniki, ki lahko bistveno pripomorejo k zamejevanju alkoholne problematike v Sloveniji.

Imamo zelo sprejemajoč in nekritičen odnos do pitja alkohola in tudi opijanja z njim.

Čezmerno pitje je pri nas močno prisotno, kar kažejo tudi skrb vzbujajoče številke. Skoraj vsak drugi odrasli prebivalec oz. prebivalka Slovenije pije tvegano. Vsak dan v Sloveniji izključno zaradi razlogov povezanih s pitjem alkohola umreta vsaj dve osebi.

Alkohola v času koronavirusa ne pijemo oziroma ga pijemo čim manj.

V času epidemije se je povečala poraba alkohola in ostalih drog, število kaznivih dejanj nasilja v družini v primerjavi z lanskim enakim obdobjem je naraslo za 20 %. Alkohol je psihoaktivna snov, ki vpliva na razpoloženje, ohromi sposobnost odločanja in oteži reševanje problemov. Predstavlja tudi tveganje za agresivno vedenje, nasilje, poškodbe ter razvoj težav v duševnem zdravju (npr. depresije, paničnih napadov, sa-momorilnega vedenja) in medosebnih odnosih. Alkohol vpliva na našo sposobnost boja proti bolezni, zmanjša našo odpornost in upočasni okrevanje po poškodbah in okužbah. Pri virusnih okuž-

bah lahko poveča dovzetnost za okužbo ali prispeva k hujšemu poteku bolezni.

V naši tako imenovani »mokri kulturi« krožijo različni miti o alkoholu in NE držijo.

Miti o alkoholu, kot so, da pitje alkohola uničuje koronavirus, da pitje alkoholnih pijač z visokim odstotkom alkohola ubije virus v vdihanem zraku, da pitje alkohola (pivo, vino, žgane pijače, zeliščni alkohol) spodbuja imunost in odpornost proti virusu, da žganje pozdravi prehlad, da pitje piva koristi pri dojenju, ali da za slabokrvnost pomaga rdeče vino NE držijo. Tvegano in škodljivo pitje je vzročno povezano z več kot 200 različnimi boleznimi in poškodbami. Alkohol vpliva na plod in na razvoj fetalnega alkoholnega sindroma. Da je kozarec vina dober za zdravje, je tako le mit, saj novejša raziskave kažejo, da z vsakim popitim kozarcem alkoholnih pijač tvegamo škodljive posledice. Naš imunski sistem lahko krepimo z zdravim načinom prehranjevanja in redno telesno aktivnostjo.

Vam alkohol povzroča preglavice? Se s težavami alkohola spopadajo vaši bližnji?

V primeru stisk ali vprašanj lahko na spletni strani www.sopa.si izberete tisti vir pomoči, ki vam najbolj ustreza.

Irena Jerič, prof. zdr. vzgoje,
Območna enota Nova Gorica NIJZ

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Kako obvladati strah in tesnobo

Glavni vir sreče so dobri medsebojni odnosi

V čem je razlika med strahom in tesnobo? Pri strahu vemo, česa se bojimo, npr. teme, kač, virusa covid-19. Pri tesnobi nas je strah, vendar ne vemo, česa. Tesnoba je težje rešljiv problem. Samo dve obliki strahu sta prirojeni: strah pred nenadnim ropotom in strah pred izgubo ravnotežja. Vse ostale oblike strahu so naučene, pridobljene. Ko npr. dojenčka kopamo, pa nam nenadoma spolzi iz rok, se bo otrok prestrašil. To lahko poveže z vodo in pojavi se strah pred vodo. Ali pa: otrok mirno spi v temi. Nenadoma zagrmí in otrok se ustraši. Grom poveže s temo in začne se bati teme.

Strah je zelo nalezljiv

Pri strahu je problem včasih hitro rešljiv. Če se npr. bojimo virusa covid-19, se čim bolj držimo ukrepov. Da ga čim prej premagamo. Da poskrbimo za ranljivejše, ostarele in bolne. Kriza je hkrati tudi priložnost. Postanemo bolj sočutni, rešimo se navlake. Samo pomislimo, koliko manj kupovanja je bilo v zadnjem letu.

Nekateri ljudje zelo težko sprejemajo ukrepe. Največkrat je v ozadju strah. Gre za zanikanje novega kronavirusa. »To je samo navadna gripca!« trdijo. In da ne govorimo o teorijah zarote. Z zanikanjem virusa si samo zmanjšamo strah. Če nečesa ni, se pač nimamo česa bati. Pri nekaterih ljudeh se pojavi velika jeza, napadalnost, zato protestirajo, uničujejo stvari v okolici in tako sproščajo negativna čustva. Strah je zelo nalezljiv. Če so starši prestrašeni, se to hitro prenese na otroke.

Za nekaj minut se posvetimo trebušnemu dihanju

Najbolj nam je v pomoč zavest, da delamo nekaj za skupno dobro. Ko smo prestrašeni ali nas muči tesnoba, si lahko hitro pomagamo s trebušnim dihanjem, o katerem smo v našem časniku že pisali. Na 1, 2 trebuh izbočimo in vdihnemo, sledi kratek premor, na 3, 4, 5, 6 trebuh vbočimo in izdihnemo. Izdih mora biti vsaj dvakrat daljši od vdiha. Trebušno dihanje je povezano s tistim delom vegetativnega živčnega sistema, ki nas pomirja. Obratno deluje prsno dihanje. Povezano je z delom vegetativnega živčnega sistema, ki nas pripravi na boj ali beg. Ko nas je strah, se torej za nekaj minut posvetimo trebušnemu dihanju. Doživeli bomo veliko olajšanje.

Pogovorimo se o svojem strahu z možem, ženo, prijateljem. Pogovor sprosti negativna čustva in nas umiri. Stvari nenadoma ne vidimo več tako hude in

lažje ugledamo rešitev. V veliko pomoč nam je, če smo sposobni zaupati svoj strah, bolečino, žalost. Obstajajo tudi posebne telefonske številke za pomoč v duševni stiski, kamor se lahko obrnemo.

Poskrbimo, da je naš pogled na življenje pozitiven. Naravnost zastrašujoča je misel, da iz trenutka v trenutek z vsem, kar mislimo, si predstavljamo ali rečemo, ustvarjamo lastno prihodnost. Naši misli sledi energija, ki jo pomaga uresničiti. Mnogi veliki misleci so prišli do sklepa, da je misel tista, ki določa, kako bomo živeli. Abraham Lincoln, 16. predsednik Združenih držav Amerike (od leta 1861 do 1865) je dejal: »Ljudje so približno toliko srečni, kolikor pripravijo do tega svoje misli.« Dr. Deepak Chopra, indijsko-ameriški avtor in zagovornik alternativne medicine, pa pravi: »Prav razburljivo je, ko dojamemo, da misli in čustva ustvarjajo spremembe v našem telesu. Ko smo srečni, naše telo to ve. Ko smo potrti in brez upanja, telo to ve. Vsak organ je deležen naše sreče ali žalosti.« Pravi tudi: »Nismo mi žrtve propadajočega telesa, ampak je telo žrtev naših misli in čustev.« Na te pa lahko vplivamo.

Zavedati se moramo, da stvari niso črno-bele. Prav v vsaki situaciji lahko najdemo kaj pozitivnega. Kakor hitro se zavemo negativne misli, jo zamenjajmo za pozitivno. »Strah me je virusa« zamenjajmo za trditev »Moje telo je močno. Moje telo je sposobno uničiti vsak virus«. Zgodbo vedno zaključimo s srečnim koncem.

Gibanje je ključno

Gibanje nam zelo zmanjša tesnobo in strah. Zelo učinkovita je hitra hoja. V možganih se pojavijo endorfini, naravni spodbujevalci dobrega razpoloženja. Saj vemo, koliko boljše volje smo, ko se vrnemo s sprehoda. V času prvih poletov v vesolje se je pri astronautih redno pojavljala depresija. Ko pa so jim

Kako obvladati strah in tesnobo

predpisali telesne vaje, je izginila. Raziskave so pokazale, da se bodo človeku, ki se veliko gibá, telovadi, ne glede na starost, enako povečale moč, odpornost in mišična masa. Poskus so delali z ostarelimi, ki ponoči niso mogli več vstajati in poskrbeti zase. Dali so jim vaje z utežmi in v dveh mesecih se je njihova moč zvečala za 300 odstotkov. In razpoloženje tudi, saj so lahko spet sami poskrbeli zase.

Naj hvaležnost postane način življenja

Bodimo hvaležni. Hvaležnost je najkrajša pot do notranjega miru. Ko smo hvaležni, je življenje preprosto čudovito. Vedno je kaj, za kar smo lahko hvaležni. Vsaka malenkost šteje. Nič ni samoumevno. Se kdaj zahvalimo, da vidimo, slišimo, hodimo, da smo zdravi, da imamo otroke? Zelo se bo dvignilo naše razpoloženje, če bo hvaležnost postala naš način življenja. Magnetno polje srca je 5000-krat močnejše od magnetnega polja možganov. Če treniramo srce s hvaležnostjo in zahvaljevanjem, bo zmožno prevladati nad čustvi strahu in tesnobe.

Znotraj svojega »mehurčka« si dovolimo čim več božanja in dotikanja. Dotik izboljša psihično počutje in krepi imunski sistem. Nekateri dobro osveščeni zdravniki napišejo svojim depresivnim pacientom na recept: »Štirje objemi na dan«. Za čim boljši učinek naj objem traja vsaj dvajset sekund.

Gojimo smisel za humor. Smeh je eno najboljših zdravil. Je čudovita naravna masaža. »Je glasba življenja, naš notranji jogging,« je nekdo slikovito povedal. Pomembno je, da se naučimo smejati tudi samim sebi.

Ne pehajmo se preveč za materialnimi dobrinami. Pravijo: »Pohlep bo uničil človeštvo!« Najpomembnejših stvari pač ne moremo kupiti. Ne moremo kupiti toplote doma, ljubezni, zdravja. Če manj garamo, nam ostane več časa za ne-

govanje medsebojnih odnosov in krepitev zdravja. Če se ne navežemo preveč na gmotne stvari, smo duševno bolj svobodni. Lahko nam postane celo vseč, da se omejujemo in živimo varčno. Skromnost, ki smo jo sami izbrali, lahko ob smislu za preprostost preraste v bogastvo.

In prav čas novega koronavirusa je odstranil veliko navlake. Velika evropska raziskava, ki traja že 77 let, ugotavlja: Niso glavni vir sreče ne denar, ne nazivi. Glavni vir sreče so dobri medsebojni odnosi. Zanje pa je potreben naš čas. Čas virusa covid-19 nam je omogočil, da smo bili kot družina, vsaj nekateri, več skupaj. Bodimo hvaležni za to!

Psihologinja je pripravljena pomagati vsem, ki so zaradi posebnih razmer v duševni stiski. Pokličete jo lahko vsak dan med 16. in 17. uro na tel. številko 05 30 41 255.

Mirjam Dovečar, psihologinja

JAVNI SKLAD
MALEGA GOSPODARSTVA GORIŠKE

RAZPISI BREZOBRESTNIH POSOJIL NA PODROČJU GOSPODARSTVA IN KMETIJSTVA

KLJUČNE PREDNOSTI NAŠIH POSOJIL

- Brez obresti = obrestna mera 0 %.
- Ni stroškov odobritve posojila.
- Ni stroškov vodenja posojila.
- Možnost predčasne vrnitve posojila brez dodatnih stroškov.
- Z odplačevanjem lahko začnete takoj ali pa se odločite za 1-letni moratorij.
- obroki posojila 4-krat letno, kar vam omogoča optimizacijo denarnega toka.
- V primeru zamude pri plačilih tečejo zamudne obresti samo na zapadli obrok in ne na glavnico.
- V primeru težav možnost reprograma posojila.

SKUPNA VIŠINA RAZPISANIH SREDSTEV:
1.800.000 EUR

Vsi razpisi so objavljeni na spletni strani:
WWW.JSMG-GORISKA.COM.

PoMLAD bo ime rubrike Mladinskega sveta Brda

»Mladi, tle smo!«

Verjetno se sprašujete, kdo smo. Vsem, ki nas še niste spoznali, sporočamo, da se je ustanovila delovna skupina osmih mladih, zavezanih soustvarjanju mladinske briške zgodbe. Vemo, da hočemo biti mladi slišani in uslišani, zato bomo skupaj z vami poskušali uresničiti »vizijo mladih Bricev in Brik«.

Mladinski svet lokalne skupnosti, kakršen bo tudi Mladinski svet Brda (MSB), je organizacija, ustanovljena po zakonu o mladinskih svetih, ki združuje mladinske organizacije. Kot mladinske organizacije so označena predvsem mladinska društva. Mladinski svet bo tako predstavljal osnovo za sodelovanje mladih v lokalnih skupnostih na ravni mladi – v obliki občinskih odločevalcev. Je tudi glavni nosilec mladinskega dela in mladinske politike na lokalni ravni. Mladinski svet tako zastopa interese mladih pri občinskih oblasteh in se z njimi dogovarja o aktivnostih, sredstvih ter infrastrukturi, namenjeni mladim. Skrbi, da se želje in potrebe mladih čim bolj uresničijo.

Z ustanovitvijo Mladinskega sveta Brda bomo povečali vpliv mladih na lokalno skupnost. Spodbujali bomo sodelovanje mladine in njenega organiziranja s povezovanjem z drugimi mladinskimi organizacijami, podpirali izvajanje dejavnosti, ki zanimajo mlade ter s svojo avtonomno strukturo dosegli večjo pogajalsko moč na področju občine Brda.

Da se Mladinski svet ustanovi, je potrebno združiti najmanj treh registriranih mladinskih organizacij. V MSB smo se ustanovno zaradi članov delovne ekipe, ki so pripadniki določenih društev, združili Mladinsko društvo Hum, Mladinsko društvo Vdrjn in Mladinski klub Cerovo. Seveda pa to ne pomeni, da se ne morejo pridružiti še ostala mladinska društva. Tega si namreč želimo, saj za učinkovito delovanje v korist mladim v Brdih potrebujemo predstavnike članic tudi drugih društev. Želimo zbrati mnenja tudi tistih skupin mladih, ki se neformalno združujejo po mladinskih sobah ali v kakršnihkoli skupinah.

V izvedeni anketi Ki n'm manjka?, na katero je odgovorilo 400 mladih, je razvidno kaj si mladi želimo s pod-

ročij zaposlovanja in izobraževanja, mladinskega organiziranja, stanovanjske politike in mobilnosti ter kakšno vlogo si želimo in kako naj bomo o tem informirani. Na ta način smo zagotovili popis aktualnega stanja mladih v občini Brda. Postavili smo temelj naše skupne poti. Briški mladini ni vseeno. Želimo si sprememb in korakov naprej. Podatki so pokazali, da so mladi pripravljeni, po svojih najboljših močeh, prispevati v dobrobit celotne občine in briške skupnosti. Predvsem je izražena močna želja po povezovanju, skupnih projektih in neformalnem izobraževanju ter pridobivanju dodatnih pristojnosti.

PoMLAD bo ime rubrike Mladinskega sveta Brda

Želimo si boljše, zelene mobilnosti znotraj Brd. Veliko vas je pripravljenih priskočiti na pomoč tistim, ki jo za res potrebujejo.

S pisanjem strategije za mlade Občine Brda želimo uresničiti želje mladine in njihove potrebe pripeljati do občinskih odločevalcev.

S pisanjem strategije za mlade Občine Brda želimo uresničiti želje mladine in njihove potrebe pripeljati do občinskih odločevalcev. Strategija je namreč uradni dokument, v katerem bomo postavili ukrepe in kazalnike za nadaljnjih šest let. Ti ukrepi bodo podpirali potrebe in želje mladih in jih bo občina zavezana izpolniti, saj jo bo zavezoval strateški dokument. S pomočjo strategije želimo izpopolniti briško okolje, ki bo mladini nudilo kvalitetnejši razvoj za njihovo odraslo življenje. To strategijo bi lahko napisal kdorkoli, pa vendar se je zanjo odločila naša delovna skupina. Delovna skupina se je oblikovala na pobudo drugega posveta za mlade, ki se je navezoval predvsem na prednosti strategije. Odločili smo se, da oblikovanje strategije prevzamemo mi, ker

smo del vseh mladih Bricev in bomo z vašo pomočjo vedeli, kaj si želimo in potrebujemo. Zavedamo se, da vseh želja in potreb v nadaljnjih šestih letih ni mogoče izpeljati tako časovno kot finančno. Vendar pa je to začetna iskrica, ki se bo kasneje ob novih idejah in priložnostih spremenila v kres.

To smo torej MI! Mladi v Brdih. Tudi naš logotip, barvni »M« predstavlja prav to, prvo črko besede »mlad« ter briške griče in dvorce. S pomočjo avtorice Andreje Rijavec, z njeno idejo in umetniško žilico, je nastal ta dizajn. Preplet rdeče, modre, rumene, zelene in vinske rdeče združuje elemente barv briške »črjšnje«, kraljice sadja. Barvo neba, ki je hkrati barva mladosti in svežine. Barvo sonca in avtohtone briške rebule. Zelene, ki zaobjame celotno podobo razprostirajočih se gričev in brstečih vinogradov. Zadnja, vinske rdeča, pa nastopa kot simbol iztekanja žlahtne kapljice rdečega vina.

Mladinski svet Brda – Anja, Dominik, Kerstin, Matija, Nejka, Pia, Urša in Tereza

Investicije v občini

»Krušuci« so se razveselili eko otoka

V Hruševlju se je v začetku letošnjega leta uresničilo večletno prizadevanje Vaške skupnosti Neblo za ureditev vaškega eko otoka. Investicija, za izvedbo katere so poskrbeli koordinator predsednik VS Neblo Uroš Fabricijo, Kristijan Markočič iz podjetja MA-KR in podjetje Živex, je bila vredna dobre štiri tisočake evrov. Ob vznožju vasi, nasproti transformatorske kabine, tako danes stoji ograjen in lično urejen otok. Pridobitev je zelo razveselila vaščane Hruševlja. Zadovoljni pa so tudi vaščani Neblega, kjer so posodobili eko otok pri tamkajšnjem mostu. Na

novo so ga ogradili ter posekali okoliška drevesa.

Kot so sporočili z oddelka za okolje in prostor, komunalno dejavnost in investicije, ne gre za edino takšno investicijo v občini. Ureditve eko otokov se bodo v prihodnje razveselili tudi v vaseh Vedrijan, Gornje Cerovo, Podsabotin in Golo Brdo.

Erika Koncut
Fotografiji: Erika Koncut in Uroš Fabricijo

Prostovoljstvo in mladi v času šolanja na daljavo

»Hvala za vaše dobro srce«

V našem mladinskem centru že od odprtja spodbujamo prostovoljstvo tudi med mladimi. Nudnje brezplačne učne pomoči osnovnošolskim učencem je v našem centru postala stalnica. Z nastopom epidemije in zapiranjem šol pa so se potrebe po prostovoljski pomoči še znatno povečale. Prva akcija iskanja prostovoljcev je stekla že leto nazaj, aprila 2020, naslednja pa pozno jeseni. V nekaj dneh se nam je pridružila deseterica

briških prostovoljk in prostovoljcev. V sodelovanju z Osnovno šolo Alojza Gradnika Dobrovo smo novembra združili moči in skušali pomagati čim več osnovnošolskim učencem.

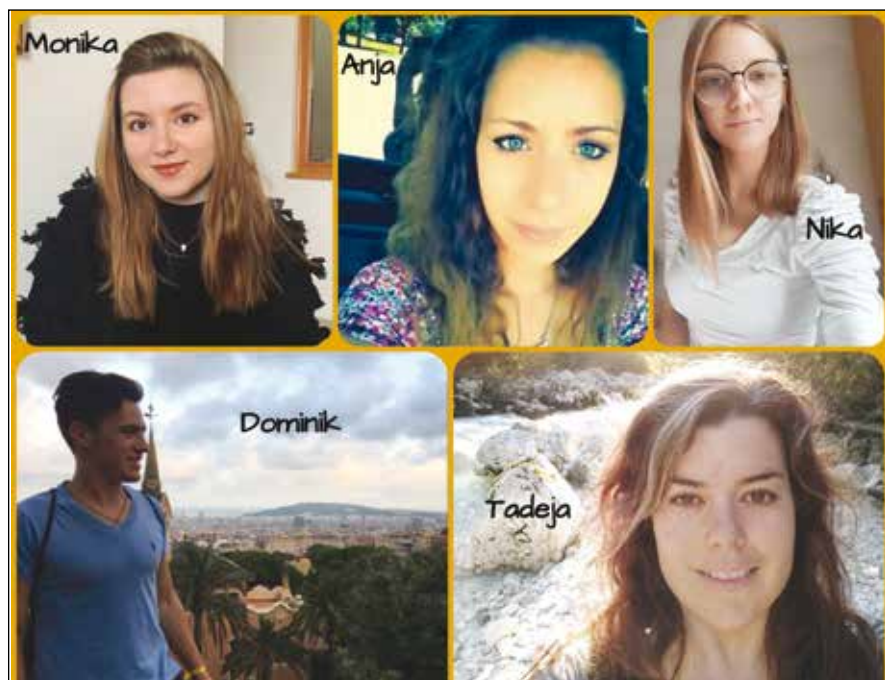
Šola je na podlagi izvedenega anketnega vprašalnika dobila odgovore staršev in učencev glede potreb po dodatni učni pomoči. Nekaterim učencem, ki so potrebovali dodatne urice pomoči in spodbude, smo dodelili prostovoljca. Snov se je seveda utrjevala in nadgrajevala na daljavo preko različnih spletnih kanalov in orodij.

Drage briške prostovoljke in prostovoljci!

Beseda hvala še zdaleč ne odtehta vseh vaših nesebičnih dejanj, s katerimi ste v teh težkih mesecih oplemenitili briški vsakdan mladine v prizadevanju za lepši in boljši jutri. Hvala za vaš trud, čas, energijo, hvala, ker ste nesebično delili svoja znanja in učencem učne tegobe vsaj nekoliko omilili. Zavedanje, da mladi v Brdih radi pomagajo, se razdajajo za dobro lokalne skupnosti in tako izboljšujejo kakovost življenja, je spodbudno in navdihujoče.

Briška mladina, še enkrat hvala za vsa dobra dejanja in pomoč, hvala za vaše dobro srce.

Mateja Drnovšček,
ZTKMŠ Brda

Predstavitev ponudnikov nočitev v Brdih

Z razgledi, ki sežejo vse do morja

Predanost, ljubezen, delavnost, toplina, skrb in želja nekomu ponuditi trenutek, so vrline, vrednote in želje, ki navdihujejo pridne in delovne roke Bricev in Brik, ki gostom ponujajo prijeten oddih v naših prelepih Brdih. Brda ponujajo vrsto nastanitev, med katere uvrščamo apartmaje, sobe, hotele in vile. Prepričani smo, da vsak izmed gostov, ki se odloči za oddih pri nas, najde svoj kotiček pod soncem. Tako smo se odločili, da bomo v naslednjih številkah Briškega časnika ponudnikom z intervjuji ponudili možnost lastne predstavitve in tako marsikateremu posamezniku predstavili še nepoznane nastanitve, ki jih ponujajo Brda. Pa naj bo to za nekoga samo dodatna informacija, mogoče širjenje novih znanj in obzorij, ali pa mogoče navdih, da se tudi sam opogumi za nove izzive. Vsakemu izmed ponudnikov nočitev smo zastavili štiri vprašanja, in sicer kakšni so bili njihovi začetki, kakšen pogled imajo na razvoj briškega turizma, katere anekdote oziroma prigode so se jim najbolj vtisnile v spomin in zakaj so ravno oni prava izbira ter kaj je tisto, kar gostje po odhodu najbolj cenijo.

APARTMAJI AUCIN

Apartmaji Aucin se nahajajo v Kojskem, kjer prijazna, nasmejana in družabna zakonca Marko in Loredana Aucin komaj čakata, da ponovno sprejmeta goste v naših prelepih Brdih in ustvarita nove zgodbe. Ideja se je porodila, ko sta se zakonca odločila, da bosta v "zrelih" letih ponovno menjala naslov stalnega bivališča.

Na kmetiji Željanovih v Kojskem, kjer so več let delali in živeli člani družine Marinič (sorodniki po ženini strani), sta se najprej lotila čiščenja teras in obdelovanja zemlje, nadaljevala sta z odstranjevanjem robide in nasadila več kot 330 dreves, med katerimi se bohotijo oljke in kakiji ter ostalo raznovrstno sadje. Sredi leta 2018 sta začela obnavljati hišo, ki jo je po potresu leta 1976 zgradil tast. Avgusta 2019 sta se vselila v povsem prenovljeno hišo z apartmaji v zgornjem nadstropju. Z oddajanjem apartmajev sta začela sredi leta 2020. Po več desetletjih dela z obiskovalci v ključnem turističnem podjetju naše regije si je Marko Aucin želel veselje do dela z ljudmi in znanje združiti s tradicionalnimi vrednotami, ki jih celo življenje neguje njegova žena Loredana. V briškem turizmu vidita velik potencial, predvsem v sami destinaciji kot zeleni oazi. Veseli ju, da so tudi ostali ponudniki vedno bolj zavezani temu. Mislita, da ima vse, kar nastaja v zadnjih letih, svoj značilen stil in posledično tudi prepoznavnost. Turizem v Brdih vidita kot "jagodni izbor", skratka butični. Pri tako dobrih briških vinih in hrani je seveda pomembna spremljava odličnih nastanitev in sama sta mnenja,

da se prav ta napredek in razvoj sedaj odvija. Sprejem "gasarjev" (sosedov v gasi) ob vselitvi v prenovljeno hišo je bil zanju nekaj najlepšega. Tako toplega in prijateljskega sprejema si lahko človek samo želi. Spremljali in pomagali so jima ves čas gradnje in obnove. Ob opremljanju apartmajev sta imela v mislih opremo, kjer bi se večina gostov počutila domače, prijetno in udobno. Tudi njuna razgledna terasa je nekaj posebnega, njen razgled seže čez skoraj celotna Brda vse tja do morja. Vendar mislita, da ne glede na še tako lepo opremo, ničesar ne odtehta človeške toplote gostitelja. Delo v turizmu zahteva celega človeka, predvsem njegove delovne sposobnosti obdane s strastjo in predanostjo. Gostom je zelo blizu do-

Predstavitev ponudnikov nočitev v Brdih

gajanje v vasi in okolici, ki je še zmeraj spontano in pristno. Čeprav sta nastanitev ponujala samo dobre štiri mesece, so nekateri bivali pri njiju že dvakrat.

ATELIER KRAMAR

Matjaževa in Katjina domačija leži na obrobju vasi Barbana, v mirnem kotičku, s krasnimi pogledi na Julijske Alpe, kjer si človek lahko resnično spočije oči in se napolni z novo energijo. Njuni začetki življenja in dela v Brdih segajo v leto 2000, ko sta zasadila njun prvi vinograd.

Dva slikarja, ki sta se po študiju v Benetkah nastanila v Barbani še nevedoča, da bo njuna prihodnost tako vinsko obarvana. Katja po rodu Nemka, on pa iz Kobarida sta takrat njuno novo življenjsko poglavje začela s praznim listom papirja. Brici o Brdih seveda vedno govorijo z zanosom in mislita, da je tako prav. Ko Matjaž pomisli na svoje prve prihode v Brda, v morda poznih 70. in začetkih 80. let prejšnjega stoletja, se je tu res veliko napravilo. Marsikateri turist jima med pogovorom zaupa, da je v Brdih potrebno še ogromno razviti in nadgraditi, česar mu seveda nihče ne more zanikati. Turizem ni dejavnost, ki jo opraviš v osemurnem delavniku, potrebno je veliko več truda, ur in vložka v več pomenih besede. Misli, da bi se moral turizem močneje povezati s kmetijstvom, hkrati pa bi se morali zavedati zahtevnosti obdelave zemlje na tem terenu in se zaradi možnosti kvalitete izdelkov postaviti na zemljevid elitne ekološke destinacije. K vsakemu gostu pristopata indivi-

dualno, kar ustvarja nešteto anekdot, prigod ... Vabita vas, da se pridete prepričati sami. Goste razvajata z udobjem in kvalitetno ponudbo od "glaža" Pet Nat-a do zahtevnega "črnega vina", vse s spontano fermentacijo, nobenim dodatkom vinu, razen žvepla. Degustacija vin pri njiju je vsekakor doživetje.

APARTMA OTON REYA

Apartma Oton Reya se nahaja v Kozani, kjer se oko spočije ob pogledu na okoliške griče. Simpatičen, zgovoren in nasmejan lastnik nam je ob tej priložnosti zaupal, da se je vse začelo pred petimi leti, ko so začeli črpati sredstva za gradnjo apartmaja in kleti, v slednjo so na koncu investirali sami. Oton misli, da je pri usmeritvi na kupce vina in obiskovalce degustacij ključno to, da slednjim ponudiš tudi prenočišče.

Začelo se je kot nočitev za prijatelje, nato je v tem prepoznal priložnost za nudenje sprostitve in miru ter seveda zaslužka.

Sam je mnenja, da se Brda vsekakor vsakodnevno razvijajo in stremijo k še boljšemu, zasluge si tukaj lahko lastijo vsi akterji, tako občina, TIC, vinarji, sadjarji, gostinci in ostali ponudniki najrazličnejših produktov in storitev ter vsi prijazni Brici in Brike. Skrbi ga pa predvsem to, kam to vodi, kako naprej. Misli, da imamo priložnost ohraniti spoštovanje do prednikov, ki so za nas pripravili podlago in jim moramo biti hvaležni. Morali bi se usmeriti v ekologijo, razvoj trajnostnega in ne masovnega turizma. Sam tukaj vidi ogromno priložnost, ki bi jo bilo treba

Predstavitev ponudnikov nočitev v Brdih

dopolniti s ponudbo dobre hrane, domačega vina, miru, pokrajine, kot sama je. Ni potrebe po uničenju le-te, po sekanju gozdov, gradnji "steklenih piramid", postavljanju vinskih fontan, vse to lahko izvedemo na način, ki bo neinvaziven, na način, ki bo sovpadal z našimi prelepimi Brdi in na način, ki bo prijazen okolju. Pomembno je tudi osredotočanje na ljudi, ki živijo blizu nas, povezovanje z bližnjimi občinami, le tako nam lahko uspe še bolje. Kot zanimivo prigodo je omenil nočitev moža in žene, na pogled preprostega para, ki je poudarjal, naj ohranimo in predvsem cenimo to, kar imamo in kar nam ponujajo naša Brda. Čez mesec dni je izvedel, da je gospa postala Nobelova nagrajenka za književnost-Olga Tokarczuk. Sam je prepričan, da je gostom najpomembnejši prečudovit razgled na okolico, mir in pobeg pred ostalim kaotičnim svetom. Z velikim nasmeškom na ustnicah je dejal, da je pomembno gotovo tudi to, da apartma leži tik nad kletjo. Pri njih imajo "rešpekt" do tišine in okolja, zunaj naj bo mir, sami pa se raje preselimo v notranje prostore, kjer lahko uživamo trenutek ob žlahtni vinski kapljici. Sam je na koncu dejal, da bo gospod župan zagotovo imel svoj spomenik v Brdih, vendar ni potrebno da je to piramida.

APARTMAJI VALTER KUMAR

Prijaznost in gostoljubnost v obliki tople skodelice čaja sem takoj začutila pri preprosti in prijazni družini Kumar, ki mi je zaupala, da njihovi prvi začetki segajo v leto 1840, o tem priča žig na starem sodu njihove kmetije oz. domačije v Imenju, ki je pol vinogradniška in pol sadjarska manjša kmetija. Priložnost so nato prepoznali v eni izmed najstarejših hiš v Šmartnem, v nonini stari hiši, ki so jo obnovili in v njej naredili dva apartmaja, ki so ju začeli oddajati leta 2015.

Sami mislijo, da je za briški turizem značilen hiter razvoj in v tem veliko posameznikov prepozna priložnost zaslužka. Brda se ponašajo z mnogimi pohodnimi in kolesarskimi potmi, ki predstavljajo za mnoge turiste ključni element pri odločanju za obisk. Navdušeni so tudi nad idejo term, ki bodo Brdom zagotovo prinesla še večjo prepoznavnost in obiskanost. Izpostavili so le pomanjkanje kakšne sprehajalne poti med vinogradi iz Šmartnega do razglednega stolpa v Gonjačah, kot je nekdaj bila, po njej obiskovalci velikokrat sprašujejo. Turisti močno cenijo pristnost Brd, kar jim daje še večji zagon za kakovostno nudenje storitev in nenehno razvijajočo se ponudbo. Dejali so, da zagotovo največ prigod

nastane prav zaradi neznanja tujih jezikov. Velikokrat jih tudi nasmejejo gostje, ki sprašujejo dotično o apartmaju z zajtrkom v košari, ne vedo pa, da je zajtrk v košari vedno vključen v ponudbo. Mislijo, da je njihova prednost zagotovo nastanitev v središču Šmartnega, kjer je na voljo ponudba hrane, veliko je tudi prireditve in predvsem je pomembna bližina TIC, kjer lahko gostje dobijo še podrobnejše informacije o vsem, kar jih zanima, hkrati pa si lahko tudi izposodijo kolesa, kar jim nudi še dodatno doživetje. Prepričani so, da gostje najbolj cenijo zajtrk v košari, ker lahko vsakodnevno na listku označijo, česa si želijo za zajtrk. Najraje si izberejo domača jajca, katerih kokoši niti ne utegnejo znesti, saj je po slednjih toliko povpraševanja.

ENAM ROOM

Prečudovit razgled, velikost hiše in njuno načelo, da ostalim nudita to, kar si sama želita pridobiti in s seboj v obliki lepih spominov odnesti, nekje drugje, je Erica in Mario leta 2018 prepričalo, da uresničita idejo za oddajanje sob v Vedrijanu.

Sprva sta oddajala samo eno sobo, kateri sta se pozneje pridružili še dve. Začela sta oglaševati na spletnih platformah Airbnb, Booking in TripAdvisor. Gostje so začeli prihajati nemudoma, to je bila še dodatna potrditev, da je bila njuna odločitev za oddajanje nastanitve prava. Mislita, da se turizem v Brdih močno razvija in hitro narašča, slednje pa je predvsem zasluga občine in TIC. Brda poleg dobrega vina ponujajo vedno več zanimivosti in skupaj s prečudovito naravo in razgledi zaokrožijo celoto. V lan-

Predstavitev ponudnikov nočitev v Brdih

skem letu se je povečalo število slovenskih gostov, ki se poprej morda niso toliko odločali za nastanitev v Brdih. Zaupala sta mi, da ju je nekoč obiskalo več turistov, kot ponujata prostih sob. Seveda sta jih nekaj nastanila pri njiju, ostali pa so poiskali drugo nastanitev. V času zajtrka pa so vsi potrkali na njuna vrata. Tako sta imela naenkrat v hiši kar približno dvajset ljudi. Dogodku so se vsi skupaj prijetno nasmejali in nato uživali ob prijetnem pogovoru in tradicionalnem zajtrku. Prepričana sta, da se gostje odločijo za nastanitev pri njiju zaradi razgleda in mirnega zave-tja pred ostalim hrupom in svetom. Bližina ostalih

vasi, morja, meje z bližnjo Italijo gotovo dodajo še dodatno prednost. Vsakemu gostu razkažeta okoli-co, ponudita pomoč pri dodatnih vprašanjih in in-formacijah, ki jih zanimajo, in tako dodata še tisti oseben in pristen stik, ki ga gostje tako zelo cenijo. Goste navdušuje njun poseben zajtrk, drugačnost sob, ki sta jih prenovila in dopolnila s tistim, kar sta imela na voljo, preden sta začela z oddajanjem na-stanitev - in seveda prečudovit razgled na okoliške hribčke, vinograde, kjer pogled seže vse do morja. K večjemu obisku pa gotovo pripomore tudi dobra ocena na spletnih turističnih platformah. Gostje se tako vedno znova vračajo, zaradi vsega naštetega pa velikokrat pritegnejo še njihove sorodnike, prijatelje in znance.

APARTMA JANČIČ

Nasmejana in hudomušna družina Jančič svoje storitve ponuja v mirnem kotičku vasi Plešivo, v neposredni bližini sosednje Italije. Prenova hiše je Matejo Jančič z bratom navdihnili k razmišljanju o oddaji prvega nadstropja hiše turistom. Potrebovala sta kar nekaj časa, da sta tudi starša prepričala v to. Apartma so nato uredili z minimalnim vložkom, vendar so ga prilagodili točno tistemu, v kar so verjeli, da si gostje želijo. Vrata apartmaja so za goste prvič odprli julija leta 2017.

Vsako leto so del prihodka ponovno vložili v apartma in s tem gostom ponudili prenovljeno, bolj-šo in prvovrstno izkušnjo, kar se kaže v vsakoletnem izboljšanju ocen na spletnih turističnih platformah. Na strani Booking njihova ocena znaša kar 9,8. Medtem, ko je Mateja sama urejala administrativne za-deve iz Ljubljane, saj je takrat delala tudi v Hotelu InterContinental Ljubljana, pravi, da je največ odgo-vornosti padlo na mamo. Sama je namreč sprejemala goste in spremenila njihovo izkušnjo iz povprečne v edinstveno. Oče pa je s svojimi hudomušnimi anek-dotami, znanjem o vinogradih, oljkah in domačih dobrotah vedno znova navduševal goste. Na razvoj briškega turizma gledajo kot na hitro spreminjajo-čo in vedno bolj priljubljeno destinacijo. Za slednje ni več pomembno samo, kako pospeševati prodajo in širiti ponudbo, ampak tudi, kako preprečiti, da se slednje ne spreobrne v nasprotno. Pomembno je ohranjanje okolja in celostne podobe pokrajine, bi-otske raznovrstnosti, preprečevanje arhitekturnih

Predstavitev ponudnikov nočitev v Brdih

eksczesov in izgubljanja kvalitete življenja zaradi masovnega turizma. Na njihove goste imajo vrsto prisrčnih spominov. Oče je npr. peljal nekega fanta iz Maribora v Italijo nabirat bambus, da si bo slednji zgradil hiško za svojo mačko. Nekoč je nek gospod iz Avstrije obrezoval nageljne skupaj z mamo, eni izmed gostov so javili, da bodo prišli zelo pozno in v znak opravičila prinesli šopek rož. Kot lahko vidite, je pri njih zelo pestro in predvsem nasmejeno. Menijo, da je prednost njihovega apartmaja zasebnost. Stika z gosti nudijo toliko, kot si ga sami želijo.

Če jih potrebujejo, vedo, kje jih lahko najdejo in vedno so pripravljeni na pogovor. V obratnem primeru, če si gostje ne želijo imeti stika, pa se lahko tudi cel teden ne srečajo. Sama pravi, da je to pomembno predvsem z vidika zasebnosti, ki si jo določeni gostje želijo in obenem občutka domačnosti.

APARTMA PULEC

Apartma sobe Pulec lastniki promovirajo s sloganom 'V osrčju Brd' in tako njihovo namestitev doživljajo tudi gosti. Njihova zgodba se je začela spomladi leta 2007 povsem naključno z odprtjem turističnega apartmaja na Plešivem, saj tovrstnih ambicij sprva niso imeli.

V Brdih se je tisti čas vedno močneje kazala potreba po nastanitvah, ki so jo zaznali njihovi sosede, lastniki kmečkega turizma v neposredni bližini, in jih spodbudili, da se tudi sami odločijo za ta korak. Pravijo, da je bil apartma od samega začetka med gosti lepo sprejet. Prav tako so bile tudi njihove izkušnje pozitivne - z vidika sodelovanja, spoznavanja novih, zanimivih ljudi, različnih kultur kot nekega splošnega širjenja izkušenj. Našteto jih je navdalo z zanosom, tako da z dejavnostjo ne samo nadaljujejo, temveč jo tudi razvijajo, saj so v letu 2019 namestitev v celoti prenovili in razširili.

V Brdih se po njihovem mnenju na zelo uspešen način prepletajo zgodbe kakovostnih vin, mnogih uspešnih vinskih zgodb, izvrstne domače in obenem moderne kulinarike ter nočitvenih kapacitet na visokem nivoju, kar po njihovi presoji omogoča Brdom razvoj trajnostnega turizma z visoko dodano vrednostjo. Mislijo, da so slikovitost briške pokrajine in ugodnosti podnebja za rodovitnost in turizem zelo dragocene naravne danosti, pravi zaklad, ki ga

z delom in vso odgovornostjo marljivi Brici in Brike nadgrajujejo v mnoge in zelo kvalitetne produkte. Pri tem je potrebno ohraniti občutljivost za ravnovesje med obremenjenostjo okolja in razvojem turizma na tako edinstvenem območju, kot so Brda. Temu v prid govorijo mnoge zelo dobre izbire ustvarjalcev turizma v Brdih, ki spodbujajo in razvijajo tudi kulturni turizem, pohodništvo in kolesarjenje. So zagovorniki butičnega turizma, ki ohranja pristnost ponudbe in varuje okolje. Gostje zelo cenijo, da so v njihovi bližini številni priznani vinarji, odlične restavracije, priljubljene znamenitosti, urejene kolesarske in pešpoti. Občudujejo tudi razglede, ki se razprostirajo z obeh teras, pohvalijo lepo in urejeno nastanitev, udobnost teras, 'korak' do sadovnjaka in vinograda, ki imata čar v vseh letnih časih. Uživajo v miru in priložnosti, da se umaknejo od vsakdanjih obveznosti, kjer imajo več časa zase in za stvari, ki jih osrečujejo. Tudi sicer si prizadevajo, da so v okviru ponudbe za goste vedno neke možnosti izbir, ki se navezujejo predvsem na ponudnike v njihovi bližini (možnost obedovanja, degustacije, izposoje koles, obiska kulturnih dogodkov ipd.), da se tke mreža, preko katere se povezujemo vsi, ki predstavljajo turistični mozaik Brd. Njihovo povezanost, toplino in srčno prizadevnost začutijo tudi gosti, ki postanejo del tega ob vsakem obisku Brd.

Gaja Lesica

Špargelj ali asparagus (*Asparagus officinalis*)

Zgodnja spomladanska osvežitev naših jedilnikov

Špargelj ali asparagus je trajna rastlina. Izvira iz Male in Srednje Azije. Divje šparglje lahko v naših krajih nabiramo tudi v naravi. Beluš je napačno ime za šparglje, saj velja samo za tiste, ki so pridelane na način, ko mlade poganjke spomladi prekrivamo in jih na tak način belimo. Šparglje namreč lahko vzgajamo na dva načina. Če poganjke spomladi prekrivamo, dobimo bele šparglje, če pa poganjkov ne prekrivamo, dobimo šparglje zelene barve. Špargelj je zgodnja spomladanska osvežitev naših jedilnikov in pomembna zelenjava, ki jo vključujemo v zdrav način prehranjevanja. V Sloveniji pridelanega lahko uživamo od aprila do junija. Res kvaliteten je le svež, saj začnejo poganjki takoj po obiranju izgubljati svojo čvrstost in značilen slaček okus.

Dobra tla so pogoj za uspešno gojenje

Ko se odločamo za rastišče, izberemo lažja, po možnosti peščena tla brez kamenja. Kamenje lahko vpliva na deformacijo in poškodbo poganjkov. Prednost lažjih tal je tudi v tem, da se spomladi prej segrejejo, kar pripomore k hitrejšemu odganjanju poganjkov. Taki poganjki so pa mehkejši in manj vlaknati. Tla morajo biti dobro propustna za zrak in hitro odcedna, s tem se izognemo mnogim težavam, povezanih z zdravstvenim varstvom rastlin. Dobre talne razmere so pogoj za uspešno gojenje špargljev. Pred zasnovo špargljišča se ne priporoča sajenja gomoljnic ali korenovk, sicer tvegamo okužbo nasada s talnimi glivami. Njivo, na kateri nameravamo postaviti nasad špargljev, moramo najprej dobro razpleveliti pred trajnimi pleveli, sicer bomo imeli veliko težav z njimi.

Pred zasaditvijo je priporočljivo opraviti analizo tal, saj bomo le tako pravilno načrtovali založno gnojenje. Tla je potrebno pred zasaditvijo globoko prekopati, ker ima špargelj zelo globoke korenine. Pri sajenju moramo biti pozorni na smer rasti poganjkov, saj se koreninski sistem razvija samo levo in desno in ne v krogu, kot smo navajeni pri večini rastlin. Zato je pomembno, da to upoštevamo. V na-

sprotnem primeru bomo imeli težave z obdelavo v medvrstnem prostoru in tako poškodovali poganjke. Med rastlinami v vrsti je priporočljiva razdalja sajenja pol metra, med vrstami pa vsaj dva metra, lahko tudi več. Prvo leto po sajenju ne režemo prvih poganjkov, saj se mora rastlina najprej okrepiti. Prav tako jih ne režemo drugo leto.

Pobiramo jih zjutraj

Šparglji stopijo v rodnost v tretjem letu po sajenju, takrat jih pobiramo lahko le 15 dni, v četrtem letu lahko pobiramo 30 dni, v petem letu po sajenju pa 60 dni. Od tu naprej pa do konca življenjske dobe nasada, ki traja nekje 15 let, pa pobiramo največ do 60 dni. Če pretiravamo s časom pobiranja, negativno vplivamo na pridelek in zmanjšamo kakovost poganjkov v naslednjem letu. Za gojenje zelenih špargljev grebeni niso potrebni. Spomladi pa lahko vseeno nekoliko ogrnemo rastišče, tako bomo vzgojili bolj ravne poganjke. Zelene šparglje nekateri pobirajo kar s škarkami za rastline. Vseeno pa je bolj priporočljivo, da uporabimo nož. Režemo jih tik pri tleh. Pobiranje belih špargljev je nekoliko zahtevnejše. Za pobiranje potrebujemo poseben nož. Iz grebena najprej odgrnemo temno folijo, nato pa poiščemo, kje izrašča primeren poganjek. Pri rezanju z nožem sledimo poganjku vse do začetka in ga nato odrežemo. Ko končamo, ponovno zagrnemo greben s temno folijo.

Če je le mogoče, šparglje pobiramo vedno zjutraj. Čim prej po rezu porezane poganjke ohladimo. Na tak način bomo ohranili njihovo svežino dlje časa.

Šparglji vsebujejo veliko specifičnih vitaminov, mineralov in beljakovin, zato lahko rečemo, da je to hrana, ki vsebuje veliko zdravju koristnih učinkovin. Zeleni šparglji imajo v primerjavi z belimi nekoliko izrazitejši okus, vsebujejo nekoliko več grenčic in močnejšo aromo.

Hranilna vrednost špargljev je nizka. V 100 gramih špargljev je 18kcal/74 kJ. Mladi poganjki vsebujejo povprečno 92,9 % vode, 4,2 % ogljikovih hidratov, 2,1 % beljakovin, 0,7 % mineralnih snovi in 0,2 % maščob.

**Uroš Ipavec, dipl. inž. agr. in hort.,
kmetijski terenski svetovalec na
Kmetijsko gozdarskem zavodu Nova Gorica**

Damijan Koncut

Šparglje se pobira ročno od šest do osem tednov

Damijan Koncut iz Višnjevika je dolgoletni član 400 štiristotih družin Kleti Brda. Danes pa se je poleg vinogradništva in sadjarstva odločil še za pridelovanje špargljev.

Poleg vinogradništva in sadjarstva ste se navdušili še za pridelovanje špargljev. Ta zelenjava ni značilna za Brda. Ste eden redkih, ki je to kulturo zasadil v večji količini. Bi šparglji lahko postali dopolnilna kultura vinogradništvu in sadjarstvu? Kakšne pogoje imajo šparglji v Brdih oziroma Sloveniji?

Menim, da imajo šparglji v Sloveniji in tudi v Brdih kar lepo prihodnost kot dopolnilna dejavnost glede na ugodno lego za gojenje in dovolj velik doprinos. Ko končamo z obiranjem špargljev, pa že zorijo češnje in nato še ostalo sadje. Tako nam dela res ne zmanjka čez celo leto.

Kakšni so bili začetki gojenja špargljev na vaši kmetiji? Ali pridelujete več vrst? Kako ste se odlo-

čili za izbiro sorte, ki naj bi dala v briških pogojih največji doprinos oziroma bi bili najboljše kakovosti?

Šparglje smo začeli pridelovati predvsem zato, ker so zdrava zelenjava. V gojenje nas je prepričalo tudi dejstvo, da jih lahko začnemo pobirati že konec marca, seveda če je vreme ugodno, dovolj toplo.

Ko se odločiš za zasaditev kulture, ki v tvojem okolju ni običajna, potrebuješ veliko informacij. Dobil sem jih na KGZ Nova Gorica, kjer so mi svetovali, naj najprej naredim analizo zemlje, kjer sem se odločil za špargljišče. Rezultati so pokazali, da je zelo rodovitna. Posredovali so mi tudi naslov dobavitelja špargljevih sadik, kjer so mi svetovali najbolj primerno sorto za našo klimo. Nabavili smo 1500 sadik najbolj zgodnje sorte zelenih špargljev, ki imajo veliko klorofila, ker rastejo nad zemljo.

Šparglji so sezonska zelenjava. Koliko časa jih pobirate? Koliko ljudi pri tem sodeluje? Kam jih prodajate?

Šparglje pobiramo ročno od šest do osem tednov, pri čemer sodeluje cela družina. Poberemo jih, ko so primerno veliki. Oprane zložimo v zabojčke in takoj dostavimo briškim restavracijam, ki jih z navdušenjem sprejemajo kot svežo sezonsko zelenjavo. Cenijo jih predvsem zato, ker gredo tako rekoč z njive naravnost v kuhinjo brez dodatnih prevozov in skladiščenja. Ob visokih temperaturah jih pobiramo kar vsak dan.

Koliko let traja življenjska doba špargljišča, da prinese pridelovalcu zadovoljivo količino in kakovost pridelka?

Špargljišče lahko zadovoljivo obrodi tudi do 15 let, za kar je potrebna dobra oskrba zemlje. Šparglji ne marajo plevla, ki ga ročno odstranjujemo, kar je zelo naporno. Če jih prerase plevel, zgubijo kakovost in okus.

Načrtujete proizvajati večjo količino špargljev ali katero drugo kulturo, ki tudi ni običajna v Brdih?

Trenutno ne nameravamo povečati pridelave špargljev. Če pa bomo ugotovili, da bi se še katera za Brda neobičajna kultura dobro obnesla, bi se zanjo odločili.

Vanda Colja

Ivan Sirk

Kmetijo bogatijo še šparglji

Poleg sadjarstva in oljkarstva je na kmetiji Ivana Sirka v Višnjeviku glavna pridelovalna panoga vinogradništvo. Vendar ne pridelujejo vina za prodajo, pač pa vse grozdje prodajo v Klet Brda. Ivan Sirk je dolgoletni pogodbenik 400 družin Kleti Brda. Danes si težko predstavljamo razmere v Goriških brdih v prvih letih delovanja briške zadruga pred šestimi desetletji, ko so se znašli v središče obubožanega podeželja.

Ob vinogradništvu in sadjarstvu ste se odločili za oljkarstvo in šparglje. Je oljkarstvo na vaši kmetiji tradicija?

Prvo oljko je na naši kmetiji posadil nono Franc. Počasi pa je ob vinogradu »Podvrt« zraslo vedno več oljk. Olje smo pridelovali le za domačo uporabo. Leta 1929 je Brda presenetila huda pozeba, ki ni prizanesla niti našim oljkam. Ostala je samo ena. Že od malega sem kazal veliko zanimanja za oljke, njihovo vzgojo, obiranje in končni pridelek – ekstra deviško oljčno olje.

Kdo vas je navdušil pa za pridelavo špargljev, da ste se odločili za večji pridelek? Kako ste spoznali, da je v Brdih ugodna lega oziroma zemlja in vremenske razmere za kakovosten pridelek? Česa ste se morali naučiti in urediti, preden ste zasadili večjo količino?

Pri nas doma smo velikokrat kupovali šparglje in z njimi pripravljali različne dobrote. A smo bili mnenja, da so domači boljši, zato smo najprej posadili nekaj sadik kar na domačem vrtu. Po pogovoru s prijateljem, ki je nedaleč od naše parcele nasadil šparglje, ki so odlično uspevali, smo se zanje odločili tudi mi. Prodajalec sadik nam je svetoval sorto ter povedal, kako šparglje gojiti in pobirati. Pridelava špargljev je zelo razširjena na Primorskem, zato smo bili prepričani, da bodo uspevali tudi pri nas v Brdih. Z večletno prakso smo spoznali, da jim ustreza milo podnebje, višje temperature in vlaga.

Na vaši kmetiji pridelujete šparglje, ne pa tudi belušev? Zakaj?

Na naši kmetiji smo se odločili zgolj za gojenje zelenih špargljev, saj ti vsebujejo več mineralov in vitaminov ter so po našem mnenju bolj okusni. Prav tako je pobiranje med sezono enostavnejše.

Ste se mogoče odločili za pridelovanje špargljev zaradi njihovih zdravilnih lastnosti?

Šparglji vsebujejo veliko mineralnih snovi, predvsem kalija in fosforja, med vitamini pa največ vitamina C. Šparglji veljajo tudi za spomladansko rastlino za raz-

strupljanje organizma, saj naj bi telo očistili strupenih sestavin in jih nadomestili z vitamini in minerali.

Koliko ljudi sodeluje pri pridelovanju špargljev? Glede na to, da so sezonska zelenjava, kako jih skladiščite? Kako najdejo vaši šparglji pot do kupcev?

Šparglji so predvsem moja strast. Več pomoči potrebujem pri pobiranju. Takrat na pomoč priskočijo družina in prijatelji. Šparglje po pobiranju očistimo in zvežemo v šopke. Dnevni pridelek prodamo predvsem po Brdih, saj je povpraševanje veliko. Vaščani Višnjevika so se na njih zelo navadili. Ostalo dostavimo v trgovino v Gorico ter v številne restavracije.

Ivan Sirk

Koliko let traja življenjska doba špargljišča, da prinese pridelovalcu zadovoljivo količino in kakovost pridelka? Mogoče bi bila lažja pot do dodatnega zaslužka z lubenicami ali paradižnikom?

Prve šparglje je mogoče pobirati po treh do štirih letih po nasaditvi. Do takrat se mora razviti dober koreninski sistem, ker brez njega ne moremo pričakovati večletnega pridelka. Med sezono moramo šparglje obirati premišljeno, da jih ne preveč obremenimo. Za vrhunsko kakovost pa je potrebno celoletno delo in skrb za nasad. Nikoli ne reči nikoli, mogoče pa se bodo špargljem pridružile tudi lubenice in »pomidori«. Ali pa kaj drugega ...

Kaj svetujete novim pridelovalcem špargljev, mogoče tistim, ki bi jih želeli gojiti na svojem vrtičku le za domačo porabo?

Svetujem jim, naj se kar opogumijo in posadijo šparglje, saj poizkusiti ni greh. Seveda pa sem odprta za

nasvete in vprašanja. Pomembno je predvsem kupiti dobre sadike, nato je rezultat zagotovljen.

Načrtujete širiti njivo špargljev ali razmišljate o kateri drugi kulturi, ki tudi ni značilna v Brdih?

Povpraševanje po špargljah je veliko, a se lahko hitro spremeni. Potrebno je slediti razmeram na trgu in potrebam ljudi. Zaenkrat je dela dovolj in ne načrtujemo širitve.

Menite, da bi bila pridelava špargljev lahko množična v Brdih tako kot oljkarstvo?

Prepričan sem, da se bo ponudba špargljev v Brdih povečala, a kljub temu pridelava špargljev ne bo presegla oljkarstva. Za pridelavo špargljev so primerne ravninske površine - njive, ki jih je v Brdih bolj malo.

Vanda Colja

Tina Gorjup in Primož Gregorič

Ko pridelava špargljev prinese več kot vinogradništvo

Vinogradi in sadovnjaki, večinoma v družinski lasti, so omogočili Bricem boljše življenje. Ljubezen do zemlje, vinograda, se prenaša iz roda v rod. Razgiban teren s strmimi pobočji in revna tla niso omogočala dela s stroji kot jih poznamo na ravninskem delu. Kljub temu se je Stanislav Gorjup odločil za povečanje prihodka z gojenjem dodatne kulture. Danes hči Tina s Primožem Gregoričem obdelujeta največjo njivo špargljev – z okrog 4000 sadikami – v Goriških brdih, ki sta jo podedovala po Stanku.

Kdaj in kako se je Stanislav Gorjup odločil za nekaj popolnoma novega, gojenje špargljev, neobičajno kulturo za Goriška brda? Kako so potekale priprave za posaditev špargljev? Kdo mu je pri tem

svetoval, pomagal? Kako se je odločil za primerno vrsto špargljev, ki bo v briškem podnebju prinesla največji in najbolj kakovosten pridelek?

Pred 20 leti je oče prvič prišel v stik s pridelovalcem špargljev Pierom, tastom moje sestre Tanje. Večkrat mu je šel pomagat v Italijo pobirati šparglje. Tako je spoznal kulturo, ki za naše kraje sploh ni običajna.

Navdušil se je nad šparglji. Kjer smo zasadili prvo njivo špargljev, so nekoč kraljevale trte, in sicer sivi pinot. Ker so tam trte vsako leto pozeble, se je oče

Tina Gorjup in Primož Gregorič

leta 2011 odločil posaditi šparglje. Preračunal je, da bi imeli več dobička od špargljev kot od grozdja. Za drugo njivo smo se odločili leta 2016. Za posaditev se je posvetoval s Pierom, ki mu je zatrdil, da je za naše zemljišče najbolj primerna sorta italijanskega porekla zeno. Je vzdržljiva ter ima zelo aromatičen okus. Pri posaditvi špargljev so nam pomagali prijatelji in sorodniki.

Šparglji so sezonska zelenjava. Koliko časa porabite in kaj vse morate storiti, preden jih pobirate? Kdo vam pri tem pomaga? Kako veste, kdaj so šparglji ugodni za pobiranje?

Šparglji so sezonska zelenjava, ena prvih med spomladanskimi pridelki. Pred pobiranjem špargljev je treba tla primerno pripraviti. Med vrstami jih je treba orati in potem še zbranzati. Na eni njivi gojimo bele šparglje. Za to gojenje s traktorjem oblikujemo grebene nad šparglji. Nanje namestimo črno folijo, da jih svetloba ne ozeleni. Folijo obtežimo z vrečami peska. Ta postopek se imenuje beljenje.

Na drugi njivi vzgajamo zelene šparglje, ki ne potrebujejo grebenov. Bele šparglje pobiramo vsak drugi dan, zelene pa vsaki dan. Pri pobiranju nam pomagajo prijatelji.

Kako in komu prodajate šparglje?

Vse šparglje prodamo na kmetiji. Prodajna mreža se je tako razpletla, da imamo prodane že vse za naslednji dan.

Koliko časa traja življenjska doba špargljišča, da prinese pridelovalcu zadovoljivo količino?

Sadi se enoletne sadike. Po posaditvi je treba počakati, da se rastlina ukorenini. Pobiranje se prične tretje leto. Pravo rodnost dosežejo po petem letu. Sadike imajo življenjsko dobo okrog 15 let, ki je odvisna od podnebja in načina gojenja. Šparglje se pobira dva meseca na leto. Če bi jih več, bi se rastlina izčrpala in ne bi prišlo več do prave rodnosti.

Ali se vaša kmetija ukvarja tudi z vinogradništvom in sadjarstvom?

Naša kmetija se ukvarja še z vinogradništvom ter sadjarstvom.

Načrtujete zasaditi še katero drugo kulturo, ki tudi ni običajna v Brdih?

Ne, ampak prihodnja leta načrtujemo posaditi dodatne njive s šparglji, saj smo prišli do spoznanja, da nam pridelava špargljev prinese več kot vinogradništvo.

Vanda Colja

Barbara Kocina se je odločila za biološko-dinamično pridelovanje zelenjave

»V Brdih imamo odlično podnebje in klimo«

Barbara Kocina je ena najbolj zanimivih osebnosti v Goriških brdih, ker se je odločila za biološko-dinamično metodo pridelovanja zelenjave, ki postaja v sodobnem svetu zelo cenjena, ker ne vsebuje strupov in umetnih gnojil. Naši stari starši so zelenjavo gnojili z domačimi pripravki, saj drugih niso imeli. Danes pa je to težava. Potrebno jih je pripraviti, kar pomeni, da moramo zanje nameniti veliko časa in truda, ker jih moramo imeti ob pravem času pri roki. Zato se marsikdo raje odloči za hitrejšo in enostavnejšo pot – za nabavo gnojil in škropiv, ki jih je na pretek v trgovinah, a se ob tem ne sprašuje o njihovih škodljivih učinkih.

Barbara Kocina se je odločila za biološko-dinamično pridelovanje zelenjave

Kdaj in kdo vas je navdušil za biodinamično pridelovanje zelenjave? Kako je potekalo spoznavanje takega pridelovanja? So bili začetki zahtevni, ali ste v mladosti že vrtnarili in ste samo spremenili način dela in razmišljanja o zdravi prehrani?

Srečo sem imela, da sem odrasčala na kmetiji in bila že od malega v stiku z zemljo, zato nekatere stvari doživljam precej samoumevno. Poseješ seme in to vzklije.

Vrt je mesto moje kreativnosti, meditacije, je moja rekreacija in navdih. Na njem preživljamo družinske delovne akcije in piknike. Vedno smo doma imeli velik vrt, kjer smo pridelovali različno zelenjavo, večinoma za domačo oskrbo, zato mi to delo ni bilo nikoli zahtevno. Prav to izročilo bi rada predala naprej tudi svojim otrokom.

Doma imamo res obilje vsega. Pripravimo si tudi bogato ozimnico. Poleti kar nekajkrat skuhamo »šalšo za paštošuto« po odličnem maminem receptu, ki jo imamo vse do naslednjih paradižnikov. Oče je specialist za srbsko solato, repo tropinko in marmelade. Približno 3000 kvadratnih metrov površin je običajno posajenih z zelenjavo, dve večji njivi s česnom, špargljišče, njiva krompirja, fižola, radiča in velik vrt z vsem ostalim. Viške česna, špargljev in radiča tudi prodamo.

Do spoznanj o sonaravnem načinu kmetovanja ni težko priti, težje se je odločiti za tak način pridelovanja zelenjave. Kaj je vas prepričalo, da se aktivno ukvarjate s tem?

V Brdih imamo odlično podnebje in klimo. Sonce nas pogreje že zelo zgodaj spomladi in zapusti pozno jeseni. Na sicer težki, a izredno bogati zemlji uspeva najokusnejša zelenjava, ki je ne moremo primerjati s tisto, ki nam

jo ponujajo v supermarketih. Z malo znanja in primernim negovanjem zemlje se lahko tudi v Brdih na popolnoma sonaraven način marsikaj pridelala. Sama se posvečam škropljenju zemlje in rastlin z biodinamičnimi preparati, učinkovitimi mikroorganizmi, ki se namnožijo v raznih brozgah, dodajanju komposta in zastirke. Zastirka je v sušnem delu leta pomembna stvar. Po vsakem dež-

ju dodam novo in tako ujamem vodo, ki je v zemlji, da ne izhlapi.

Pravzaprav že ves čas iščem nova znanja in izkušnje o sonaravnem načinu kmetovanja, korak k biodinamiki pa je bil samo še nova motivacija. Začelo se je s telefonskim klicem moje nekdanje učiteljice biologije Tanje Krstov, ki me je povabila v društvo Ajda Goriška. Kmalu sem opravila začetni tečaj biodinamike pri žal že pokojni Franki Ozbič, ves čas pa sem obiskovala strokovna predavanja v organizaciji društva. Željna, da bi se o biodinamiki naučila še več, sem se vpisala na dveletno izobraževanje za mentorje in svetovalce za biodinamiko, ki pa se zaradi trenutne situacije z epidemijo še ni zaključilo.

Kaj vas je prepričalo v pridelavo špargljev? Tudi te pridelujete na biodinamični način. Ali je povpraševanje po njih zaradi tega večje? Ste jih najprej gojili za lastno porabo? Koliko sadik ste posadili? Kako ste se odločili za izbiro sorte špargljev, ki naj bi dala v briških pogojih največji doprinos oziroma bi bili najboljše kakovosti za ta okoliš? Kako ste izbrali primerno lego? Je bila zemlja ugodna za šparglje?

Ko sem bila še študentka Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, nam je sošolka iz Ivančne Gorice vedno nosila zelene šparglje, vsakič skrbno zavite v mokro »cunjo« in lepo zložene v hladilno torbo. Že takrat je bilo to zame nekaj posebnega. Bili so tako dobri, komaj sem čakala april, ko se je pričela njihova sezona. Kmalu smo tudi doma posadili prvih dvajset špargljevih sadik, ki mi jih je podaril pokojni Stanko Gorjup. Šparglji so odlično uspevali. Že naslednje leto smo posadili 900 špargljev, ki jih pridelujemo po metodi biodina-

Barbara Kocina se je odločila za biološko-dinamično pridelovanje zelenjave

mike. Kar se tiče izbire sort, sem popolnoma zaupala presoji Katje in Iztoka iz ASPEGE, ki sta na tem področju prava strokovnjaka. Posajene imam tri sorte špargljev, nekaj različnih sort pa imam zgolj za preizkus, kako se obnesejo. Brda so vsekakor primerna za njihovo vzgojo.

Ste se mogoče odločili za pridelovanje špargljev zaradi njihovih zdravilnih učinkov?

Nisem razmišljala o tem, ko smo jih posadili. Povpraševanje pa je dokaz, da so ljudje kar dobro osveščeni o njihovih zdravilnih učinkih.

Šparglji so sezonska zelenjava. Koliko časa porabite za pobiranje? Koliko ljudi pri tem sodeluje? Kje jih skladiščite? Od česa je odvisna kakovost?

Šparglje pobiram sama ali z enim pomočnikom, navadno vsak drugi dan. Kar se mi zdi še posebej pomembno pri pobiranju je, da šparglje vedno pobrem zjutraj, ko zemlja izdihuje. Tako ostanejo dlje časa sveži, čvrsti, z zaprtimi vršički in kasneje olesenijo. Če jih pobiram zvečer, pa jih takoj po pobiranju ohladim v mrzli vodi, šele potem jih pripravim za prodajo. Špargljev ne skladiščim, saj je pobiranje sprotno. Velikokrat se zgodi, da morajo stranke kakšen dan nanje tudi počakati. Šparglji so zelo občutljivi na temperaturo. Če je ta nekaj dni nižja, se rast upočasni in obratno. Trudim se, da je pot od njive do kupca v istem dnevu. Odjemalcem vedno svetujem, da jih shranijo v hladilniku, zavite v mokro »cunjo«.

Kako vaši šparglji najdejo pot do kupcev? Koliko let traja življenjska doba špargljišča, da prinese pridelovalcu zadovoljivo količino in kakovost pridelka?

Reklame za prodajo ne delam. Že to, da pojem v vokalni skupini z 20 kuharicami, je velika reklama. Življenjska doba špargljišča traja 20 let.

Kaj svetujete novim pridelovalcem špargljev, recimo tistim, ki bi želeli gojiti šparglje na svojem vrtičku za domačo rabo?

Svetujem, naj v vrt posadijo šparglje, saj so tako vedno pri roki, lepo pa izgledajo tudi, ko zrastejo v »smrečice« (to se zgodi, ko moramo zaključiti s pobiranjem in šparglje »spustimo«). Naj dodam še, samo za občutek: za družino, ki želi v sezoni pobirati po en kilogram špargljev na teden, je potrebno posaditi približno 40 sadik. Začetek sezone pobiranja je odvisen od temperature. Navadno se začne aprila in konča junija, ko začne glavnina češenj.

Načrtujete proizvajati večjo količino špargljev ali katero drugo kulturo, ki tudi ni običajna v Brdih?

Letos nameravamo špargljišče povečati za novih 600 sadik. Sicer pa mislim, da bi se bilo mogoče bolje usmeriti v proizvodnjo hlevskega gnoja, tako kot so to počeli naši stari starši. Srečni oni! Imeli so ga tako rekoč za vsako hišo, danes pa sem jaz zelo srečna in hvaležna, da ga lahko dobim v bližnji okolici.

Vanda Colja

Albin Benedetič

Šparglji niso lahek zaslužek

Da v Goriških brdih pridelujejo šparglje kot dopolnilni zaslužek, je pogumno dejanje, saj kultura ni značilna za ta predel Slovenije. Pa vendar se je zanje odločil tudi Albin Benedetič iz Kurinšča pri Kozani, Bricem dobro znan kitarist, ki je dolga leta igral v raznih ansamblih.

Kdo vas je prepričal, da ste na kmetiji, ki se je včasih preživljala izključno z vinogradništvom in sadjarjenjem, odločili za gojenje špargljev? Kako ste ugotovili, da bi šparglji lahko ugodno uspevali v Goriških brdih?

Do tega spoznanja sem prišel po razmišljanju, kaj bi lahko uspevalo na tem prostoru, kar bi bilo nekaj novega in donosnega. Prišel sem do ugotovitve, da bi to lahko bili zeleni šparglji. Prepričeval sem se s pregovorom, ki pravi: kdor riskira, profitira. Prebral sem veliko literature o tem in se odločil za posaditev. Leta 2020 sem posadil 600 sadik špargljev. Ker zelo dobro rastejo, sem se odločil, da jih letos posadim še 600. Teren je pripravljen. Čakam dobavo novih sadik.

Kdaj boste pobrali prvi pridelek? Koliko ljudi boste potrebovali za pomoč pri obiranju špargljev?

Prvi pridelek začnem obirati prihodnje leto, saj šparglji potrebujejo dve leti, da se dobro ukoreninijo. Z obiranjem nimam izkušenj. Vendar me ne skrbi, saj sem vajen trdega dela na kmetiji. Zavedam se, da mi bodo šparglji pomagali pri skromni pokojnini, ki jo prejmem.

Albinu Benedetiču - Binetu pri vseh opravilih in počitku na kmetiji družbo dela zvesta nemška ovčarka Lena, ki dobro razume njegove težave in se z njim veseli uspehov.

Šparglji so sezonska zelenjava. Ali jih nameravate tudi skladiščiti za zimske mesece?

Šparglji so najboljši aprila in maja, ko se jih pobira. Upam, da jih bom lahko prodal, da jih ne bo treba skladiščiti.

Vanda Colja

Njiva po pobiranju špargljev

Palica grčavka

Sprehajalna palica prvega celjskega grofa na razstavi v Vili Vipolže

V Vili Vipolže je razstavljen predmet, povezan z eno najmogočnejših plemiških družin na Slovenskem – celjskimi grofi. Ob postavljanju razstave, ki je potekala vzporedno z odprtjem obnovljene Vile Vipolže, jo je iz depoja Goriškega muzeja za razstavo prinesel kustos Herko Saksida. Zaradi velike grče pod vrhom je dobila »naziv« palica grčavka, dejansko pa gre za sprehajalno palico.

Sprehajalna palica v razstavni vitrini v Vili Vipolže

V obnovljeni Vili Vipolže se v razstavni vitrini nahaja sprehajalna palica, ki ima zanimivo zgodovino. Palica je bila pred drugo svetovno vojno del inventarja nove vile Vipolže, ki stoji nad staro in danes obnovljeno vilo. Konec 19. stoletja je bila stara vila že napol razvalina, saj je družina Attems, ki jo je kupila v začetku 19. stoletja, ni vzdrževala. Posvetvo in vilo je kupil grof Rudolf Erard Anton baron Teuffenbach, ki pa stare stavbe ni obnavljal, temveč jo je le za silo vzdrževal. Nad staro grajsko stavbo je namreč zgradil novo moderno vilo. Nova vila v Vipolžah je bila zgrajena za bivanje družine barona Teuffenbacha, stara pa je služila kot gospodarsko poslopje. Iz stare vile je grof Teuffenbach prinesel marsikateri zanimiv predmet, ki ga je tu dobil in je bil spomin na pretekle čase v Vipolžah. Grof Teuffenbach je hranil tudi nekatere druge predmete, ki so na razstavi: puškine cevi, možnarje, krogle iz časa habsburško-beneških vojn in še marsikaj. Med in po drugi svetovni vojni so ljudje odnesli marsikateri predmet iz obeh poslopij. V skrbi, da bi

dragocena kulturna dediščina ne izginila, je Ludvik Zorzut nagoval ljudi, da so predmete, ki so jih imeli v lasti ali so jih pridobili, odstopili novoustanovljenemu Goriškemu muzeju, knjižnici in arhivu. Briški rojak Ludvik Zorzut je v tem času opravljal funkcijo referenta za arhive in kulturno dediščino ter leta 1951 postal prvi ravnatelj Goriškega muzeja.

Napis, ki je bil v času, ko je palico v muzej prinesel Zorzut, še viden, je pritegnil njegovo pozornost. Glasi se: »Spazierstock des ersten grafen von Cilli Ober-revident Tschretnik« – v prevodu »sprehajalna palica prvega

celjskega grofa nadrevizor Čretnik«. Če torej verjamemo zapisu, je bila palica last Friderika I. Žovneškega, ki je bil leta 1341 povzdignjen v celjskega grofa, in je stara približno 700 let. Palica je bila eden od pomembnih predmetov, razstavljenih na obsežni razstavi Boj za dediščino Celjskih, ki so jo postavili v Pokrajinskem muzeju Celje. Avtorica razstave, mag. Rolanda Fuger Germačnik, je ugotovila več možnih povezav, zaradi katerih bi palica iz Celja lahko prišla v Vipolže. Prvič, ko se je Friderikova hčerka Katarina sredi 14. stoletja poročila z goriškim grofom Albrehtom IV. Vila Vipolže je bila v tem času lovski dvorec goriških grofov in vipolški gospodje so bili njihovi ministeriali. Naslednja možnost, da je palica iz Celja prišla v Vipolže, se je odvijala dobrih sto let kasneje. Leta 1450 je vilo Vipolže od goriških grofov kupil Febo della Torre. Febo della Torre je mladost preživel pod varstvom zadnjih dveh celjskih grofov Friderika II. in Ulrika II. in bil zaročen z Ulrikovo hčerko Elizabeto. Tudi tretja možna povezava je v zvezi z družino della

Palica grčavka

Torre, ki je vilo Vipolže imela v lasti od 15. do 19. stoletja. Jožef della Torre se je konec 16. stoletja naselil v Celju, kjer je kupil gospodarska poslopja Spodnjega gradu, ki so ga pozidali Celjski grofje. Dotrajana poslopja je porušil in pozidal dvorec, ki ga imenujejo Stara grofija. Morda je palico dobil v razpadajočih stavbah.

Sprehajalna palica je pripadala eni najmočnejših plemiških rodbin. Po številnih uspešnih povezavah in porokah je 9. novembra 1436 cesar Sigismund Luksemburški grofe Celjske povzdignil v državni kneze Rimsko-nemškega cesarstva. Tako jih je razvezal odvisnosti od Habsburžanov in omogočil nastanek Celjske kneževine. Matična posest je bila na območju današnjega slovenskega ozemlja, vendar je obsegala 83 gradov z gospostvi v takratnem t. i. Rimsko-nemškem cesarstvu in 40 na Ogrskem. Moč neke rodbine se je merila v številu gradov in z njimi povezanim gospostvom, zato se je po smrti zadnjega kneza Ulrika II. leta 1456 vnel boj za celjsko dediščino.

Verjetno ne bomo nikoli izvedeli, kdaj in na kakšen način je tako pomemben predmet prišel v Vipolže in se po srečnem naključju ohranil v zbirki Goriškega muzeja. Prav tako bi le podrobna analiza potrdila njegovo starost. Tako sicer majhna sprehajalna palica, ki meri le 80 centimetrov, saj so bili ljudje v preteklosti nižje rasti kot danes, v sebi skriva veliko uganko, ki jo bo morda razkrila prihodnost. Vsekakor pa je palica predmet, ki si zasluži posebno, častno mesto na razstavi v prostorih obnovljene Vile Vipolže.

Besedilo in fotografija:
Tanja Gomiršek,
Goriški muzej

Ob 90. obletnici smrti Mirka Brezavščka

Kot drugi ni bil ta junak

Na usodo mladih fantov, ki so se v težkih letih uprli fašističnemu pritisku, je bralce opozarjala knjiga z naslovom Črni bratje, ki jo je leta 1952 napisal pisatelj France Bevk. Za šolarje, ki smo jo brali, je bila to knjiga s težko in žalostno tematiko. Močno se je razlikovala od priljubljenih filmov in risank, ki smo jih radi gledali, saj so v njih junaki na koncu premagali sovražnika. V Črnih bratih pa je Jerko izgubil življenje.

Mirko Brezavšček na fotografiji na nagrobnem spomeniku (fototeka Goriški muzej)

Na dejstvo, da je zgodba nastala po resničnih dogodkih, povezanih tudi z ljudmi in z družinami v Brdih, me je opozarjal oče, ko smo se vozili mimo pokopališča v Gornjem Cerovem. Vedno se je ozrl in povedal, da je tu pokopan »tisti črni brat«, ki je zaradi mučenja izgubil življenje.

Na doprinos Mirka Brezavščka k uporabi fašističnemu režimu smo pogosto premalo opozarjali. Eden večjih sklopov praznovanja je potekal ob 80. obletnici njegove smrti.

Leta 2011 je Občina Brda v sklopu praznovanja 80-letnice smrti Mirka Brezavščka obli-

kovala bogat kulturni program: dva dni spominskih slovesnosti v Gornjem Cerovem, kjer je Brezavšček pokopan, ter zaključno slovesnost v viteški dvorani na Gradu Dobrovo. Tu je na stanje narodne zavesti opozoril častni gost, pisatelj Boris Pahor, na pomen organizacije Črni bratje pa slavnostna govornica dr. Mira Cencič, ki se je s tematiko začela sistematično ukvarjati že v 90. letih prejšnjega stoletja. Tanja Gomiršek, kustosinja Goriškega muzeja, pa je pripravila razstavo, posvečeno predstavitvi osebnosti Mirka Brezavščka. Predstavili so se tudi fantje, ki so kot glavni igralci sodelovali v istoimenskem filmu Črni bratje. Režiser Marjan Bevk ga je posnel v letu 2010, ko so obeležili tudi tri obletnice: 80 let od ustanovitve organizacije Črni bratje ter ustrelitve štirih na Bazovici, 120 let od rojstva pisatelja Franceta Bevka ter 80 let od podpisa Rapalske pogodbe.

Briški časnik je smrti Mirka Brezavščka ter tematiki Črnih bratov posvetil spomladansko številko leta 2011. Tu je bila predstavljena Brezavščkova zgodba in življenjska pot. V tem prispevku, ki je namenjen 90. obletnici Mirkove smrti,

Ob 90. obletnici smrti Mirka Brezavščka

pa želimo ponovno predstaviti njegovo življenjsko pot z osvetlitvijo razmer na Primorskem ter v vasi, kjer je preživel mladost, to je v Gornjem Cerovem. Prikaz je pripravljen na podlagi zgibanke, ki je izšla leta 2011 v sklopu razstave Kot drugi ni bil ta junak.

Družina Brezavšček leta 1933 v Gornji Trebuši: od leve Dušan, Avgust in Angela Brezavšček (fototeka Goriški muzej).

Mirkova življenjska pot z osvetlitvijo razmer na Primorskem

Za razumevanje celotne zgodbe Črnih bratov je potrebno najprej na kratko predstaviti politične, gospodarske in posledično kulturne okoliščine, v katerih so živeli primorski Slovenci in s tem tudi Brici. Po prvi svetovni vojni je bila Primorska z Rapalsko pogodbo priključena Kraljevini Italiji. Slovenci so po priključitvi postopoma

obnovili politično, kulturno-prosvetno in gospodarsko življenje. Zavrla sta ga vojna in italijanska okupacijska oblast. Italijanske demokratične vlade so ga namreč dopuščale, šele fašistična ga je postopoma zatrla, dokončno do konca 20. let prejšnjega stoletja. Oktobra 1922 se je na vlado povzpela fašistična stranka, ki je začela sistematično uničevati vse slovenske kulturne in gospodarske vrednote. Razvejana mreža društev je bila fašističnim oblastem v napoto, saj je šlo za nosilce slovenskega in hrvaškega narodnega gibanja. Upravni sistem Julijske krajine je do oktobra 1922, zlasti na Goriškem, zagotavljal volilno premoč Slovencev. Nova italijanska vlada je zato razširila pokrajinski in občinski zakon na nove pokrajine in z njim razbila Goriško pokrajino in njene dele priključila različnim provincam. Julijska krajina je bila razdeljena na Furlansko pokrajino (funkcijo upravno-gospodarskega središča naj bi prevzel Videm), ki je obsegala prejšnjo Videmsko pokrajino, Goriško-Gradiščansko ter tolminsko okrožje; Tržaško pokrajino (tržaško in postojnsko okrožje) in Istrsko pokrajino. Leta 1922 so začeli na sodiščih uveljavljati italijanski uradni jezik. Vse slovenske vloge so se morale prevajati, enako tudi starejše tožbe in zapisniki. Začelo se je zapostavljanje in odpuščanje slovenskih sodnikov ter poitalijančevanje slovenskih krajevnih imen ter osebnih imen in priimkov. Ukinili so vsa slovenska in hrvaška društva (1927–28) in časopise (1927–1929).

Prihod prve svetovne vojne

Tudi v Gornjem Cerovem, kjer je bivala družina Mirka

Brezavščka, ni bilo nič drugeče. Vasi Gornjega in Spodnjega Cerovega sta bili pred prvo svetovno vojno in kmalu po njej del občine Števerjan. Slovenska občina, ki je štela 2134 prebivalcev, od teh le 11 Italijanov, je na volitvah leta 1922 dobila slovenskega župana Karla Prinčiča iz Gornjega Cerovega. Pomagali so mu podžupani Jožef Klanjšček, Alojzij Dornik ter Karol Klanjšček v Števerjanu, Ivan Humar v Gornjem ter Jožef Klinec v Dolnjem Cerovem. Že leta 1924 je bil postavljen nov, fašistom naklonjen občinski tajnik Peterelli. Z odlokom konec leta 1927 je bila števerjanska občina združena z občino Kojsko. Na čelo ji je bil postavljen podestà, ki ga je imenovala vlada.

Delovanje Katoliškega slovenskega izobraževalnega društva v Cerovem, ki je bilo ustanovljeno leta 1907, je prekinila prva svetovna vojna. Italijanska vojska je prebivalstvo, živeče znotraj 500-metrskega pasu, sprva izselila v bližnje zaledne vasi in jih zatem razselila po italijanskem polotoku. Vas Gornje Cerovo je imela veliko poškodovanih poslopij. Medtem ko so po Brdih društva že živahno delovala, se je tu zaradi obnavljanja domov kulturno življenje obnovilo pozneje. Leta 1926 je bilo ustanovljeno Kulturno društvo Danica, ki je imelo 4. julija 1926 svojo prvo povojno prireditev. Že septembra 1927 je bilo mlado društvo razpuščeno. Člani so še naprej gojili slovensko narodno pesem v vaškem cerkvenem zboru. Tudi v Cerovem so družine dobivale iz Jugoslavije slovenske knjige, s katerimi so učile otroke slovenskega jezika.

Ob 90. obletnici smrti Mirka Brezavščka

Šolska stavba v Gornjem Cerovem, kjer je poučeval Mirkov oče Avgust Brezavšček (zbirka preslikav s terena za razstavo Goriškega muzeja).

Slovenski učitelji kot največja ovira

Slovensko šolstvo na Primorskem je bilo ob koncu prve svetovne vojne organizacijsko na višjem nivoju kot italijansko. Posodobitev šolstva je leta 1923 napovedala šolska reforma Giovannija Gentileja, ki pa je namerno prizadela slovensko šolsko mrežo. Nov zakon je predvidel poučevanje v italijanskem jeziku, v obmejnih občinah, kjer so govorili drug jezik, pa so ga poučevali v dodatnih urah. Ker so bili slovenski učitelji zaradi miselnosti največja ovira, je oblast začela odpuščati in premeščati primorsko-slovenske učitelje. Postopoma so pouk prevzeli italijanski učitelji. Gornja proti slovenskim izobraženecem je izvirala iz dejstva, da so oblasti menile, da se bo drugorodno prebivalstvo kot civilizacijsko zaostala množica zlahka asimilirala, če bodo odstranile njihove voditelje. Lepo urejena šolska zgradba v Gornjem Cerovem je bila sezidana leta 1885 in od 1894/95 je bila dvorazrednica. Po prvi svetovni vojni sta

v šolskem poslopju poučevala Olga Prinčič, poročena Makuc, in Avgust Brezavšček. Že leta 1927 se poleg Brezavščka in Makučeve omenja Laura Centazzo Ippolito. Naslednje leto jo je zamenjala Rosa Tonetti. Olga Makuc, ki je bila od aprila 1929 premeščena v San Buono (Abruci), je v Cerovem zamenjala Cesira Malabarba. Po smrti sina

Grob Mirka Brezavščka v Gornjem Cerovem z novo ploščo, postavljeno v okviru slovesnosti leta 2011 (fototeka Goriški muzej).

Mirka leta 1931 je bil v Vignolo (Modena) premeščen še Avgust Brezavšček.

Domoljubi so se ilegalno povezali v organizacije

Proti koncu 20. let in v začetku 30. prejšnjega stoletja je bil, kot smo na kratko prikazali, za primorske Slovence čas hudega preganjanja in pritiskov z namenom asimilacije. Domoljubi so se zato, da bi se kot narod lahko ohranili, ilegalno povezali v organizacije. Najbolj množična je bila organizacija TIGR, ki je bila delno odkrita. Po mučenju in procesu so bili 5. septembra 1930 obsojeni in naslednji dan na Bazovici ustreljeni štirje vodilni člani tržaške organizacije TIGR. Organizacijsko so tigrovce posnemali tudi mladi dijaki Zorko Rejec, Mirko Brezavšček, Danilo Pirec in Just Brezigar, ki so na prvem sestanku septembra 1930 ustanovili tajno organizacijo Črni bratje. Naloge njenih članov so bile: povzročati fašizmu škodo, zmedo, izzivati ter izvajati tihe proteste. Sestajali so se v gostilni pri Maksu v Gorici, v mestnem parku in v zapuščeni kaverni pri Soči. Največ preglašev so fašističnim karabinerjem povzročali letaki, ki so jih trosili po mestu, lepili na izložbe ter v cerkve. Gesla in propagandne lističe je s kupljenimi črkami tiskal prav Mirko Brezavšček, saj je imel v organizaciji funkcijo knjižničarja ter odgovornega za tisk. Potrebščine sta s skupnim denarjem kupila Mirko in predsednik organizacije Zorko Rejec. Trobojnice je Mirko slikal z vodenimi barvicami, besedilo pa je sestavil Rejec.

Miroslav ali po domače Mirko Brezavšček se je rodil 22. marca 1917 v Šentjanžu na

Ob 90. obletnici smrti Mirka Brezavščka

Dolenjskem, kjer je bila mati begunka med prvo svetovno vojno. Oče Avgust je bil od julija 1914 mobiliziran in konec vojne je dočakal v ruskem ujetništvu. Avgust Brezavšček se je leta 1891 rodil v Gorenji Trebuši. Izučil se je za učitelja in pred prvo svetovno vojno svojo prvo službo opravljal v Kanalu. Mati Angela, rojena Žnidaršič, je bila gospodinja. Po končani vojni je družina živela v Gornjem Cerovem, kamor je bil Avgust Brezavšček premeščen. Mirko Brezavšček je po končani osnovni šoli v Cerovem leta 1928 nadaljeval šolanje na Goriškem tehničnem zavodu. Tu je še bolj občutil brezupno situacijo primorskih domoljubov, zato je sprva začel razmišljati, kako bi deloval v domači vasi. Že poleti 1930 je Mirko v Cerovem sestavil seznam domačih dečkov, ki bi bili primerni za delovanje v tajni organizaciji. Iz Cerovega so bili vpisani naslednji dečki: Ladislav Ambrožič, Mirkov brat Dušan Brezavšček, Rudolf Colja, Karol Prinčič, Emil Prinčič, Virgil Prinčič, Ivan Terkuč, Stanko Komjanc in Franc Prinčič.

Mirkov brat sicer v svojem članku navaja, da so bili dečki vpisani kot aktivni člani, vendar bo to najverjetneje plod njegovih živih osebnih spominov na brata in pogovorov z njim. Eden do leta 2011 živčih Cerovcev z Brezavščkovega seznama, Emil Prinčič, se ni spominjal nikakršnega posebnega stika ali pogovora z Mirkom Brezavščkom v zvezi s tematiko upora proti režimu. To so bili 8 in 9 let stari dečki (Dušan Brezavšček je bil rojen leta 1921), ki so bili za delovanje v kakršnikoli tajni organizaciji še gotovo

premladi.

Mirko še posebno sumljiv, ker je bil sin slovenskega učitelja

V nekaj mesecih je bila organizacija Črnih bratov odkrita. 11. 12. 1930 so aretirali Zorka Rejca in pri njem našli letake. Po mučenju je izdal še nekatere sodelavce. Kmalu so aretirali tudi Mirka Brezavščka, kjer so našli pribor za tisk ter seznam nekaterih članov. Fašisti so hoteli izvedeti, kdo je vodja skupine ter želeli dati organizaciji mednarodno razsežnost, saj se z aretacijo najstnikov ne bi mogli ponašati. Z mučenjem so od voditelja Rejca izsilili priznanje, da je povezan z emigranti v Jugoslaviji, od koder dobiva navodila. Tudi vse ostale so mučili, najbolj pa je mučenju podlegel Mirko, ki je bil najslabotnejši. Mirko je bil še posebno sumljiv, ker je bil sin slovenskega učitelja. Od pretepanja si ni opomogel. Po premestitvi v sodnijske zapore je obnemogel in obležal. Stanje se mu je vedno bolj slabšalo. Fantje so zahtevali zdravnika, a ga ni bilo. Ko so zaigrali njegovo smrt, je nastala splošna zmeda in prenesli so ga v bolnišnico. Ugotovljeno je bilo, da ima poškodovane ledvice. 28. 1. 1931 so ga prepeljali domov v Gornje Cerovo, kjer je slab mesec kasneje v velikih mukah umrl. Pogreb je bil v nedeljo 22. 2. 1931 ob obilni udeležbi Bricev, vendar je bilo na njem prepovedano slovensko petje. Tiha množična demonstracija Bricev je potekala ob budnem opazovanju karabinerjev in policistov. Družina Brezavšček v Gornjem Cerovem ni imela svojega groba, zato jim ga je odstopila družina Avgustove sodelavke, učiteljice Olge Makuc.

Mirkov oče, Avgust Brezavšček je bil prestavljen za učitelja v Modeno. Po drugi svetovni vojni se je družina preselila v Bilje, kjer je bil Brezavšček vodja šole do leta 1951, ko se je upokojil. Žena Angela je umrla leta 1958, Avgust pa leta 1972. Mirkov brat Dušan se je rodil v Gornjem Cerovem 25. 12. 1921. Osnovno šolo je končal v Italiji v krajih, kamor so preselili njegovega očeta. Klasično gimnazijo je obiskoval v Bologni, pravno fakulteto pa po drugi svetovni vojni med leti 1953–57 v Zagrebu. Do 1965 je služil kot oficir v JLA, nato pa kot pravni svetovalec v podjetju Lesnina v Ljubljani, kjer je živel. S članom v Primorskih srečanjih je leta 1981 opozoril na 50-letnico dogodkov, ki so privedli do bratove smrti. Umrl je v Ljubljani, pokopan pa je tako kot starša v Ročinju.

Črni bratje izhajali iz premožnih družin

Fantje, ki so se organizirali kot Črni bratje, so izhajali iz premožnih družin in se jim ni bilo treba boriti za preživetje. Njihovo dejanje je bilo izraz odpora, ki je takrat prežemal vse Primorce, tlačene od fašističnega režima. Vse delovanje je izhajalo iz njihovega srca in prepričanja, da delajo, kar je prav za narod, ki se bori za svoj obstoj. Taka, srčna dejanja so tista, ki opozorijo in spremenijo tok zgodovine.

**Tanja Gomiršek,
Goriški muzej**

Razpisi za ugodne naložbe

183 milijonov evrov za kmetijstvo

V letu 2021 je na področju kmetijstva veliko priložnosti za uresničitev ciljev tudi s pomočjo javnih razpisov. Na področju kmetijstva je predvidenih kar 28 razpisov v skupni vrednosti 183,3 milijona evrov. Goriška brda so obravnavana kot problemsko območje, kar prinaša dodatne točke in višjo stopnjo sofinanciranja.

Objavljen je že razpis za mlade kmete, kjer lahko kmetje do 40. leta starosti pridobijo enkratno subvencijo do višine 45.000 evrov.

V maju bo ponovno aktualen razpis, ki spodbuja razvoj turizma, naravne in kulturne dediščine, trgovine ter številnih drugih dejavnosti. Prijavitelji lahko pridobijo do

Tajda Marinič

200.000 evrov nepovratnih sredstev za nakup opreme, strojev, gradnjo oziroma adaptacijo.

Še naprej se spodbuja področje pridelave, predelave in trženja kmetijskih proizvodov. Na področju

pridelave bodo sredstva namenjena investicijam v nakup mreže proti toči, postavitve rastlinjakov, zasebnih namakalnih sistemov, postavitve vinogradov, oljčnikov in ostalih trajnih nasadov. Področje predelave in trženja pa bo sofinanciralo naložbe v ureditev objektov ali nakup opreme za predelavo ali trženje kmetijskih proizvodov, kot je npr. izgradnja vinske kleti, degustacijske sobe, nakup opreme (sodi, polnilne linije). Odprtje teh razpisov se pričakuje v poletnih mesecih.

Posebna pozornost bo namenjena kmetijam, ki so po OMD razvrščene v gorsko območje. Sofinancirali bodo tudi vlaganja v zasebno infrastrukturo, kmetijsko mehanizacijo za kmetovanje na strmih terenih in živinorejsko proizvodnjo. Razpis je predviden septembra.

Finančne spodbude bodo prav gotovo marsikomu spremenile poslovno idejo v zgodbo o uspehu.

Tajda Marinič,
oglasno sporočilo

90-letnica Ines Mikluž

Vzor mlajšim generacijam

Ob izteku prejšnjega leta je 90. rojstni dan praznovala mama, nona in pranona Ines Mikluž iz Brdic pri Neblem.

Ne glede na zahtevne čase je po težko pričakovanem prejemu cepiva proti novemu koronavirusu visoko obletnico praznovala v objemu svojih najbližjih in kljub visokim letom z veseljem

sprejemala voščila od daleč in blizu zahvaljujoč napredni tehnologiji. Z neomajno življenjsko močjo, pogumom in žarečim nasmehom je kot prava Brika vzor mlajšim generacijam.

Draga naša mama, nona in pranona, še na mnoga leta!

Vsi tvoji

DARILA ZA STAROSTNIKE V DOMU UPOKOJENCEV PODSABOTIN

V decembru so učenci pri različnih predmetih tudi ustvarjali. Nekateri učenci so se odločili, da bodo izdelali darila za starostnike in jim tako polepšali dneve. Izdelke so prinašali pred šolo, od koder so jih odpeljali v Dom upokojencev Podsabotin. Čudoviti novoletni okraski so v božično-novoletnem času krasili njihove prostore. Ročno izdelanih daril in unikatnih voščilnic je bilo toliko, da je vsak stanovalec ob novem letu prejel svoje darilo.

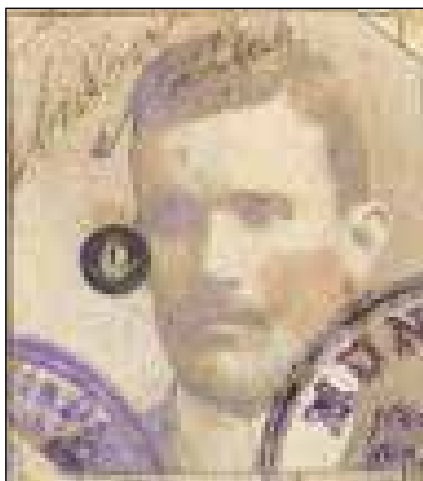
Sodeloval pri gradnji Aljaževega doma na Triglavu

Zidarski mojster Anton Melink iz Višnjevika

Da je v Višnjeviku živel zidarski mojster, ki je sodeloval pri gradnji Aljaževega doma na Triglavu, me je opozorila knjižica Vaške skupnosti Višnjevnik, Gradno, Krasno, ki je bila izdana leta 2007. Ob pregledovanju številnih arhivskih dokumentov v prvi svetovni vojni poškodovanih briških stavb pa sem ugotovila tudi, da je Anton Melink sodeloval kot uradni cenilec. Ugotovila sem, da ta osebnost pravzaprav nima bibliografije v Primorskem slovenskem biografskem leksikonu niti v spletnem leksikonu primorci.si.

V tem letu sem imela priliko pregledati arhiv, ki je ostal v tako imenovani Melinkovi hiši v Višnjeviku, za kar se zahvaljujem Izidorju Jankovcu in Hedviki Koncut. Številni dokumenti so tako podlaga za večino podatkov, ki jih navajam v njegovem življenjepis. Biografske podatke o njegovi družini pa sem pridobila iz matičnih knjig, ki jih hrani Nadškofijski arhiv v Gorici – Archivio storico dell'Arcidiocesi di Gorizia.

Zidarski mojster Anton Melink se je 5. 6. 1882 rodil očetu Andreju in materi Tereziji, rojeni Drnovšček. Kot je zabeleženo v poročni matični knjigi, se je njegov oče Andrej Melink v Višnjevnik preselil iz Melinkov. Hiša je nosila številko 20. Zakaj se je preselil v Višnjevnik, ni znano. Gotovo ne zaradi opravljanja kake obrti, saj je v poročni matični zabeleženo, da je kmet. Njegova žena Terezija Drnovšček je izhajala s Furlančca, zaselka vasi Krasno. V poročni matični knjigi je vikar Jožef Rotar zabeležil, da sta tu 22. 2. 1865 sklenila zakonsko zvezo Andrej Melink, star 33 let, kmet, sin Jožefa Melinka in Ane, rojene Zelinšček, in Tereza, stara 23 let, hčerka Antona Drnovščka in Katarine, rojene Koncut. Družina je živela v Višnjeviku, ki je pred prvo svetovno vojno v zaselku Orehovlje nosila hišno številko 67. V zakonu so se, glede na zapise v krstni knjigi, Andreju in Terezi rodili 4 otroci, Marija, rojena 26. 6. 1869, leta 1872 Janez, ki

Portretna fotografija Antona Melinka, starega 38 let

je umrl star 15 let, Ignacij, rojen 6. 7. 1873, in zadnji Anton Ivan, rojen 5. 6. 1882. Antonu je na svet pomagala vaška babica Jožefa Blažič, krstna botra pa sta bila posestnik in župan v Kojskem Franc Obljubek in materina sorodnica Katarina Drnovšček. Krstil ga je pomemben narodnobuditeljski duhovnik Andrej Žnidarčič, ki je takrat deloval v Gradnem.

Anton Melink se je obrti izučil pri zidarskem mojstru Francu Melinku. Morda je bil Franc Melink Andrejev brat, ki se je z Melinkov preselil v naše kraje. Zidarski mojster Franc Melink je bil v Brdih spoštovan obrtnik, saj je leta 1900 zabeleženo, da je obnovil streho cerkvenega zvonika v Gradnem. Naročniki so priporočali njegovo delo ter najavili, da sprejema učen-

ce pod ugodnimi pogoji. Anton se je kot vajenec učil med 1. 6. 1895 in 1. 6. 1899. Mojster Franc je posebej zabeležil, da je Anton med leti 1895 in 1903 redno delal zanj in je tudi zato bil sposoben sam prevzeti zidarska dela. Pri Francu je bil v uku tudi Antonov brat Ignac, ki se je po poroki preselil v Krasno. Sestra Marija se je 27. 2. 1897, stara 27 let, poročila z Antonom Mišigojem (oče Andrej Mišigoj, mati Uršula Erzetič), starim 28 let, iz Gradnega 20 in se preselila v zaselek Grapa v hišo, ki so ji po domače rekli Wršnovi. Andrej po končanem vajeništvu ni ostal dolgo časa doma. V tem času so se na bohinjski progi in tudi na bohinjskem predoru začela obsežna pripravljalna in gradbena dela. Pri gradnji bohinjskega predora je sodelovalo več kot 2000 delavcev, na celotni bohinjski progi od Jesenic do Trsta pa kar 14897 delavcev. Tem se je med 23. 11. 1903 in 10. 12. 1904 kot zidar-predelavec na železniški progi Podbrdok–Gorica pridružil tudi Anton Melink. Zaposlilo ga je dunajsko podjetje Redlich in Berger, ki ga je od 12. 12. 1904 do 16. 6. 1905 zaposlilo kot mizarja-predelavca. Zaključna dela so se končala junija 1906. V tem času mu je umrl oče Andrej.

Melink si je poiskal novo zaposlitev in od 10. 9. 1906 do 20. 7. 1907 delal kot zidar-predelavec pri podjetju Josefa Koniga, ki je imelo sedež v Ljubljani. Povsod je nabiral številne izkušnje pri najrazličnejših

Sodeloval pri gradnji Aljaževega doma na Triglavu

gradnjah. Te so mu je dale pogum, da se je osamosvojil in zaprosil za koncesijo za opravljanje lastne obrti. To mu je leta 1908 podelilo glavarstvo v Gorici. Ne vemo, kaj ga je gnalo na Gorenjsko, kjer je za 3 leta zaposlil več delavcev. Od julija 1909 do julija 1910 je sodeloval pri gradnji novega Aljaževega doma na Triglavu, potem ko je prvega odnesel plaz. Ob odprtju je bil v Planinskem vestniku objavljen obširen članek, kjer so zabeležene vse za gradnjo zaslužne osebe: »Stavba se je vršila po načrtih društvenega odbornika g. inž. Viktorija Skaberneta, ki je tudi skrbno in požrtvovalno vodil vsa stavbena dela in neštokrat stavbo nadzoroval. Zidarska dela sta izvršila gg. Josip Zupan, trgovec z lesom in podjetnik na Dovju, in zidarski mojster I. (drugo Antonovo ime je Ivan) Melink z Goriškega; tesarska dela je prevzel tesarski mojster Langus iz Srednje Vasi v Bohinju; mizarska dela pa je skrbno in natančno izvršil mizarski mojster Mrak iz Mojstrane«. Očitno je med člani planinskega društva sklenil več prijateljstev, saj se je leta 1911 vanj včlanil. Melink je istega leta sklenil tudi pogodbo za gradnjo lovske hiše Ivana Robiča-Rabiča v Mojstrani. Na Gorenjskem je spoznal tudi svojo ženo Marijo Peterman z Dovja. Župni urad Vogrsko ima zapisano v svoji poročni matični knjigi, da sta se 18. 2. 1911 v tamkajšnji župnijski cerkvi poročila Anton Ivan Melink in Marija Peterman (roj. 1887), hčerka Jožefa in Gertrude Dolžan z Dovja. Poročil ju je župnik Ivan Remec. O Melinkovi snubitvi in poroki dobimo nekaj podatkov na spletnem blogu z naslovom Kozjerejski brevir, ki ga je leta 1996 o svoji družini zapisal Božidar Lakota. Po njegovih zapisih Anton Melink ni bil sprejet v družini Minke Peterman kot možni zet. Mladi par je tako skrivaj zbežal s kočijo do Jesenic in od tu z vlakom do Gorice. Poročila sta se verjetno kar na poti, zato poroka na Vogrskem. Očitno je žena ostala v Višnjeviku, saj je bila hčerka Emilija – Milka rojena 4. 12. 1912 v Višnjeviku in isti dan krščena v

Družina Antona Melinka na dan birme dveh njegovih hčera pred hišo v Višnjeviku

Gradnem. Tudi ostali otroci so se rodili v Višnjeviku in bili krščeni v Gradnem: Marija Izidora leta 1914, Kristina - Leopolda leta 1916, Ljudmila - Danica 14. 9. 1919 in končno Dušan Miroslav leta 1923. Minkina sestrična je o paru povedala, da je Anton za ženo zelo lepo skrbel. Po zapisu Božidarja Lakote je nekoč rekla: »Joj, kako sta bila lepa, ko sta hodila na Sveto goro. V Udinah ji je kupoval obleko.«

Ob izbruhu prve svetovne vojne je Anton Melink odšel v ženine kraje. Božidar Lakota je o tem zapisal takole: »Ko se Brda v prvi svetovni vojni znajdejo na prvi bojni črti, ga spet najdemo na Dovjem, da bi se nato, ko je vojna vihra končana, takoj spet vrnil v rodni Višnjevik.« Glede na rojstva otrok pa je bil še pred vzpostavitvijo soške fronte doma v Višnjeviku, saj je bila hčerka Ljudmila rojena v začetku leta 1916 v Višnjeviku. »Delavske bukvice« Antona Melinka imajo zabeleženo, da se je 20. 1. 1915 zaposlil v tovarni Kranjske industrijske družbe Jesenice, kjer je delal do 30. 9. 1918, nato pa prešel v obrtni oddelek Kranjske industrijske družbe in bil tu zaposlen do 25. 10. 1920. Leta 1915 se je vzpostavilo bojišče soške fronte in Goriška brda so zasedle italijanske enote. V družinskem arhivu zasledimo Antonovo pismo

materi, ki je datirano 26. 4. 1916. Anton, ki je takrat bival na Dovju, sporoča materi, da ji je že velikokrat pisal, pa ni prejel nobenega odgovora.

Po prvi svetovni vojni se je okoli leta 1920 za nekaj časa vrnil v Brda, kjer dokumenti kažejo, da je delal kot cenilec vojne škode na stavbah. Dokumenti iz družinskega arhiva kažejo, da je gotovo že leta 1926 ponovno odšel na Gorenjsko. Morda je temu botrovalo dejstvo, da mu je leta 1924 umrla mati in v Višnjeviku razen hiše in posestva ni imel večjih obveznosti več. Od februarja 1926 do konca maja 1927 bil zaposlen kot delovodja na Slogradu, Slovenski gradbeni industriji na Jesenicah. Od 15. 5. 1930 je pridobil koncesijo in deloval kot samostojni zidarski mojster. Ko sta postali hčerka Kristina in Danica zmožni opravljati osnovna kmečka opravila, sta se preselili in delali pri stari materi. Spomladi 1930 se je pri Mariji Knaflič v Mojstrani zaposlila njegova hčerka Milka. Kdaj se mu je pridružila tudi žena z otroki, ni točno znano. Morda je točen zapis Božidarja Lakote, ki pravi, da se je Melink z ženo Minko in otroki vrnil na Gorenjsko leta 1930, ko je umrla njegova tašča Jera Peterman. Vse Melinkove hčere so se poročile na Dovju in v Mojstrani: Milka h kme-

Sodeloval pri gradnji Aljaževega doma na Triglavu

tu Urbasu – Zimi, Danica k Erjavcu – Guzeljnu, Minca (Marija-Marica) k Orehovniku – Lakoti in Kristina k Čebri – Čebašku. Sina Mirka je hotel izučiti za zidarja. Mirko se je zapletel v znano mojstransko vstajo (decembra 1941) in je bil kot mladoletnik poslan na poboljševalno delo v Avstrijo. Ko je prišel na »dopust«, je zbežal v partizane. Po vojni so ga poslali v oficirsko šolo v Beograd.

Ob izbruhu vojne leta 1941 so Antonu Melinku nemške oblasti odvzele koncesijo za samostojno obrt. Tako je od julija 1941 do 11. novembra 1941 delal kot vodja zidarjev pri občini Jesenice. Oktobra 1941 je pri delu na Kajžnikovem mostu v Rovtah nad Jesenicami dobil udarec po desni nogi nad gležnjem. Rana se je zacelila, bolečine pa niso minile. Postavljen je bil za posipanje ceste na Javornik. Zaradi hudih bolečin je prenehal delati in bil sprejet v bolnišnico, vendar so ga zaradi velikega navala bolnikov in ker rana ni bila vidna odpustili. Ravno takrat mu je italijanski konzulat odobril potovanje v Brda. Sprva se je zdravil v bolnišnici v Krminu, kjer so ga nepravilno zdravili. Vrnil se je domov in kmalu šel v bolnico v Gorico. Tu so ugotovili, da je potrebna amputacija noge, ki pa jo je zavrnil in odšel domov. Bolečine so ga prisilile, da si je glede tega premislil. Prodal je senožet v Vrtačah in z denarjem odšel v bolnišnico v Trst, kjer so mu nogo tudi odrezali. Na Dovje se zaradi vojnih razmer ni smel vrniti. Prosil je za podporo, vendar mu je niso dodelili. Na to se je večkrat pritožil. Na zemljiščih in hiši v Višnjeviku je imel nastanjenega najemnika Štefana Kristančiča, ki mu je po sedmih letih dal aprila 1942 odpoved. Novi najemnik je postal Milan Korsič, ki je bival v delu Melinkove hiše. V najemu je imel dve spalnici, hišo z ognjiščem, podstopnišče, shrambo in malo klet. Tudi ta najemnik se je zaradi tragične ženine smrti kmalu izselil. Anton Melink je nato bival sam, v pomoč mu je bil sosed Jožef Mavrič. Želel je uveljavljati odškodnino, vendar se je zaradi vojne del

dokumentacije izgubil. Vse hčere so se poročile in ostale na Gorenjskem. Kmalu po vojni mu je umrl sin Dušan. V oficirski šoli v Sabiču v Srbiji je Dušan dobil malarijo, za

katero je umrl 17. 4. 1947. Anton Melink je živel sam v Višnjeviku. Zakaj ni odšel živeti k hčerkam, ni znano. Morda je temu botroval kak nesporezum ali prostorska stiska. Antona Melinka so domačini dobili mrtvega v hiši 18. 5. 1949. Pokopan je na gradenskem pokopališču. Po njegovi smrti je večino premoženja dedovala hčerka Marica. Hišo in nekaj zemljišč je od nje odkupila družina Franca in Emilije Koncut. Pri hiši pa na prejšnjega lastnika spominja domače ime Melinkovi.

Tanja Gomiršek, Goriški muzej

Osnovna šola Alojza Gradnika Dobrovo

Šolanje na daljavo

Osnovnošolske učilnice, hodniki in igrišče so zopet polni. A še pred dobrim mesecem je OŠ Alojza Gradnika Dobrovo samevala ter čakala otroški vrvež. Šola na daljavo je trajala kar 119 dni. Oktobra smo slutili, da se bo zgodila, a nihče ni pričakoval, da bo trajala tako dolgo. Učence smo že septembra preko tehniških dni naučili dela v spletnih učilnicah, da bi lahko čim bolj samostojno sledili pouku na daljavo. Ta je potekal na raznovrstne načine: preko video razlag, PPT predstavitev, kvizov, interaktivnih učnih listov, praktičnega dela, sodelovalnega učenja in še bi lahko naštevali. Pomembna stalnica so bila video srečanja, ki niso bila namenjena le pouku pri določenem predmetu, ampak so vsaj nekoliko omilila potrebo učencev po druženju in pogovoru. Ni bilo vedno lahko, motivacija je iz tedna v teden popuščala predvsem zaradi dejstva, ker nihče ni vedel, kdaj se zopet vidimo v živo.

A kljub vsemu smo zdržali in poleg pouka izvajali tudi veliko drugih dejavnosti. Za telesno aktivnost smo skrbeli tako z jutranjo

telovadbo, ki je potekala trikrat tedensko, kot tudi s športnimi dnevi. Tehniške, naravoslovne in kulturne dneve smo izvedli na daljavo in pri tem ustvarjali ter izdelovali izdelke iz različnih materialov (kar nekaj smo jih decembra podarili domu upokojencev v Podsabotinu), kuhali, delali poskuse, brali, poslušali pravljice, posneli praznično voščilo, se preko video srečanj povezali z drugimi državami, sodelovali v različnih projektih (Teden pisanja z roko, Pogum) in nenazadnje v okviru kulturnega dne z naslovom Šola praznuje s svojimi izdelki okrasili šolo, ki nas je v februarju željno pričakala.

Za nami je izkušnja, ki je tako učence kot vse delavce šole veliko naučila. Čeprav nam je šolanje na daljavo onemogočilo stike v živo, smo se vsi trudili, da bi te tedne preživeli karseda »normalno«. Ob vrnitvi v šolo moramo sicer slediti številnim navodilom in priporočilom NIJZ, vendar ob vseh ukrepih zagotovo bolj cenimo učenje v živo in pristen človeški stik.

MCP

Maturitetni projekt Davida Kristančiča

Ko dijak doma izdelal CNC stroj

David Kristančič iz Kozarnega je bruc – študent prvega letnika projektno aplikativnega študija strojništva na Univerzi v Ljubljani. V resnici je v prestolnici prebil samo eno uro, da je prevzel študentsko sobo. Odtlej se zaradi pandemije šola na domu. Pozornost Briškega časnika pa je pritegnil zato, ker je lani za maturitetno zaključno nalogo na Srednji prometni in lesarski šoli v Novi Gorici, izdelal CNC plazma stroj s konzolno osjo Y. In to doma, ob pomoči očeta Mirana. Za zahteven projekt je dobil odlično oceno in posebno pohvalo ravnatelja.

David pravi, da ga je za izdelavo navdušil oče, sicer šofer, a z veliko afiniteto do strojniških projektov, saj je tudi prej že izdelal kakšen kmetijski stroj. David je tako s šolskim znanjem in domačimi izkušnjami izdelal triosni CNC plazma rezalnik. Osnovna konstrukcija je izdelana iz jekla z izjemo konzolne osi, za katero so uporabili aluminij.

CNC je konstrukcija, ki omogoča, da z računalnikom lahko režeš razne oblike kovinskih materialov po načrtu. Zanj se je David odločil, ker »mu tudi doma pride prav za razne projekte in eksperimentiranje«. Nakup takšnega stroja stane vsaj 15.000 evrov, kar pomeni, da so z novim, doma narejenim strojem, precej prihranili.

Maturitetni projekt Davida Kristančiča so z zanimanjem spremljali tudi v podjetju Tuli, kjer so mu svetovali pri nakupu raznih elementov, in izdelek celo objavili na njihovi spletni strani.

Bodoči mladi inženir se je resno posvetil študiju, prosti čas pa preživlja kje drugje kot v domači delavnici, kjer razvija nove izdelke. Z zanimanjem bomo spremljali, katere inovacije se bodo rodile v Kozarnem.

Marjana Simčič Humar

Vseslovenska akcija muzejev in galerij

Zgodbe iz preteklosti

Vseslovensko akcijo muzejev in galerij, ki na različne načine pripoveduje zgodbe iz preteklosti, pripravlja Skupnost muzejev Slovenije v sodelovanju s Službo za premično dediščino in muzeje. Med najpomembnejše naloge vseh muzejev sodi razlaganje, preko katerega obiskovalci pridobijo znanje, razumevanje dogodkov in procesov iz preteklosti.

Muzeji in galerije bodo od 23. do 28. marca na družbenih omrežjih ter v ustanovah pripravili predstavitve na različne načine in pripovedovali zgodbe iz preteklosti, katerih sporočila so pomembna za prihodnost. Program je objavljen na facebook strani Skupnost muzejev Slovenije ter na straneh posameznih muzejev in galerij: <https://www.facebook.com/Skupnost-muzejev-Slovenije-Slovenian-Museum-Association-939707559414440/>

Vseslovenska akcija Naprej v preteklost bo potekala v dveh sklopih. Prvi se bo odvijal marca, naslednji pa jeseni. V ZTKMŠ Brda želimo, da takšna predstavitev naše kulturne dediščine navdihuje, spodbuja in doseže zanimanje domačinov ter obiskovalcev od blizu in daleč.

Kulturna dediščina je vrednota v vseh svojih pojavnih oblikah. Je pomemben in nedeljiv del lokalne, regionalne, nacionalne in evropske identitete, predstavlja kakovost življenj-

skega okolja, je ključni vir uravnoteženega razvoja lokalne in širše skupnosti. V kulturni dediščini je veliko potenciala tako za trajnostni razvoj, spodbujanje sodobne ustvarjalnosti, izobraževanje, umetniško ustvarjanje, zaposlovanje mladih, kot tudi za ohranjanje tradicije v skladu s krajinsko biotsko raznovrstnostjo, razvoj turizma in drugih gospodarskih dejavnosti.

V Brdih Goriški muzej upravlja Grad Dobrovo ter spominsko hišo Alojza Gradnika in Ludvika Zorzuta v Medani. Ima pa tudi strokovni nadzor nad razstavami v Vili Vipolže (Vila Vipolže nekoč in danes), v Kleti Brda (Junaki vinogradov) ter v Briški hiši (Briška klet ter Bivanjska kultura briške hiše) v Šmartnem.

V prvem sklopu akcije Naprej v preteklost, ki bo potekala na facebook strani Skupnosti muzejev Slovenije in naših omrežjih, bomo predstavili tri video prispevke in tri zanimive aktivnosti, povezane z njimi. Scenarij, zasnova, video, montaža, grafika, ilustracije ter priprava so delo Nataše Gregorič, zaposlene na ZTKMŠ Brda, strokovno vsebino pa je pripravila dr. Tanja Gomiršek iz Goriškega muzeja.

Predstavljeni bodo sklopi: Brda - Vila Vipolže, muzejska zbirka na Gradu Dobrovo ter spominska hiša Alojza Gradnika in Ludvika Zorzuta.

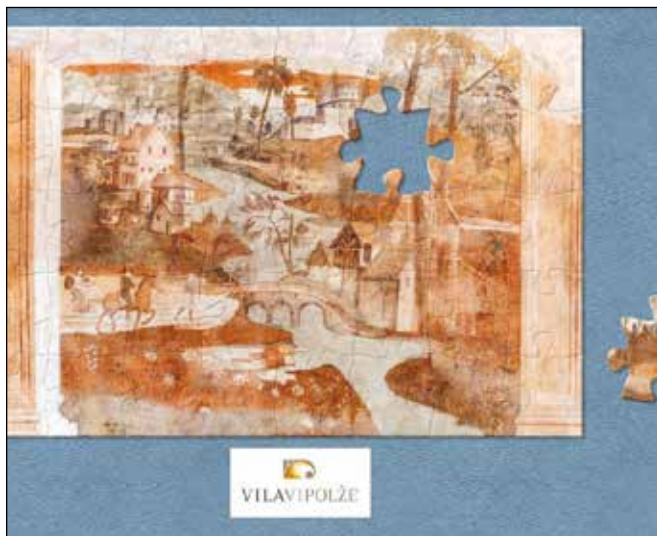
VILA VIPOLŽE
Vipolže 29,
5212 Dobrovo v Brdih
www.vilavipolze.eu

MUZEJSKA ZBIRKA GRAD DOBROVO,
Goriški muzej
Grajska cesta 10
5212 Dobrovo v Brdih
<https://goriskimuzej.si/stalne-zbirke/grad-dobrovo>

MUZEJSKA ZBIRKA SPOMINSKA HIŠA ALOJZA GRADNIKA IN LUDVIKA ZORZUTA, Goriški muzej
Medana 51
5212 Dobrovo v Brdih
<https://goriskimuzej.si/stalne-zbirke/spominska-hisa-alojza-gradnika-in-ludvika-zorzuta>

Vabljeni k ogledu in obisku naših muzejev in zbirk.

Nataša Gregorič, ZTKMŠ Brda

Dvoje strasti Gregorja Božiča

Sadje sonca in kostanji, polni trpkosti

Nemara ga ni med nami, ki si ne bi ogledal filma Zgodbe iz kostanjevih gozdov, pravljice z obrisom resničnih zgodb iz Beneške Slovenije v povojnem času, »intimnega poklona skritim krajem v Benečiji, velikokrat zapuščenim, kjer (morda ravno zato) domuje bogata tradicija pravljič in pripovedk, prepletena z lokalnimi spomini, vznesenimi pripovedmi, drobnimi skrivnostmi in s svojstvenem dialektom tamkajšnjih prebivalcev,« kakor film opiše poznavalsko pero; »izjemno poetičnega dela«, kakor ga označijo mednarodni kritiki.

In redko katera je briška hiša, ki ne bi imela doma monografije Sadje sonca z opisom starih sadnih sort in na desetine njihovih imen. Od češnje prvoberenca, drugoberenca, petrovka, tercička, karnijevka, čufarca, čempjevka do hrušk fermentinka, pasterjevka, pera patata. In seveda pituralčka! »Želim si, da bi vsak Slovenec vedel, kako dobra je kuhana pituralčka,« pove avtor knjige v nekem intervjuju. Že od leta 2007 nastaja Pod skalco v Kojskem tudi sadovnjak starih sadnih sort, zasnovan kot genetska banka ob spodbudi mednarodnih projektov. Dvoje strasti Gregorja Božiča, režiserja in raziskovalca izvirnih briških sadnih sort, ki trenutno na francoskem Nacionalnem inštitutu za moderno umetnost Le Fresnoy pripravlja projekt, povezan z drevesi na urbanih površinah. »Sicer pa se kmalu vračam v Novo Gorico in v Brda, saj bo potrebno obrezati sadovnjak v Kojskem,« odpiše iz francoskega Lilla, kjer je nastajal ta pisni intervju.

Po tolikšnih uspehih, ki jih je doživel film Zgodbe iz kostanjevih gozdov (deset strokovnih vesen na Festivalu slovenskega filma, uvrstitev na enega najpomembnejših svetovnih filmskih festivalov v Torontu ipd.), se samo od sebe ponuja vprašanje o nadaljnjih načrtih, pa tudi o tem, kako so mu zvezde (tudi finančne) naklonjene. Predvsem poskuša delovati na različnih področjih hkrati, odgovarja. »Porazna finančna situacija na kulturnem področju v Sloveniji žal ne omogoča dostojnega preživetja, če se posvečaš zgolj eni panogi – recimo samo filmski režiji. Mislim, da je hkrati dobro, da vzdržuješ določeno širino pogleda in slediš dogajanju v svetu (in doma), s tem je lahko tvoje (umetniško) delo še bolj pestro in živo.«

Sicer pa ste – kolikor sem vas spoznala z raznih predstavitev – po naravi optimist. Že sama vaša mladost je porok za to. Tudi težave, s katerimi ste se srečevali pri Kostanjih, ste – kakor ste povedali v pogovoru z režiserko Anjo Medved v Vili Vipolže – brez hude krvi lepo zgladili. Recimo tisti nesporezum z Brecljem. Lahko navedete še katerega?

Ne vem, če sem ravno optimist, verjetno se predvsem vedno znova zavzemam, da se projekti (naj si bo to film, knjiga ali sadovnjak) izpeljejo na kakovosten način. Zato enostavno ne moreš popuščati na kakovosti izdelka in pristajati na prevelike kompromise, kar te vedno znova

va pripelje v konfliktno situacije. Pri Kostanjih je bilo ogromno težav, že zaradi nedostopnih lokacij, vremenskih pogojev in na splošno premajhnega proračuna za tako ambiciozen projekt. Najbolj mi je ostal v spominu prizor na drugi snemalni dan (mrzla februarska noč), ko nam je mož iz Vipavske doline pripeljal kobilu, ki ni želela premakniti voza. Nakar smo opazili, da je ubožica močno breja in seveda nima namena poganjati voza sredi mrzle noči. No, lastnik je želel to prikriti in iztržiti kak evro; konja smo seveda morali zamenjati, hkrati pa smo izgubili en snemalni dan, za katerega je bila že pripravljena luč, igralci itd. Ampak s pomočjo zavzetih sodelavcev smo na koncu tudi takšne težave nekako rešili. Seveda je bilo potrebno vsak dan spreminjati plan in scenarij, saj mnogokatero scene enostavno nismo uspeli posneti v času, ki nam je bil na razpolago.

V nekem intervjuju ste izjavili, da se od slave in medalj ne da živeti, ne da se plačevati položnic. Je stanje še vedno enako?

Dvoje strasti Gregorja Božiča

Žal je stanje še hujše, saj trenutna slovenska vlada v kulturo ne vlaga dovolj sredstev, Slovenskemu filmskemu centru je celo blokirala sredstva skoraj za vse leto. Na splošno se v Sloveniji ustvarja občutek, da kulture ne potrebujemo, da so kulturniki lene pijavke državnega proračuna, da se lahko z umetnostjo ukvarja vsakdo v prostem času, da je bolje študirati naravoslovje, ker se s humanistiko lahko ukvarjaš v vsakem primeru za hobi in podobno. To je zelo čudno stanje, ki ga, recimo, ne poznajo ne v Franciji ne v Italiji ne v Nemčiji. V vseh teh državah sem preživel veliko časa in takšne zavržne logike do lastne kulture nisem zasledil. Konec koncev kultura ni zgolj umetnost, ampak vse, kar nas dela človeške. Takšen zaničevalen odnos do lastne kulture lahko pelje samo v degradacijo družbenega tkiva, v mračno ozračje, v katerem ni prijetno živeti, kjer ljudje ne najdejo navdiha v vsakdanu. V takem ozračju se mladi in progresivni ljudje pričnejo izseljevati. Slovenci smo že večkrat izkusili, kam to pelje.

Če bi bil vezan samo na slovenski prostor, bi verjetno že davno obupal nad filmom. Tako pa te potrditve iz tujine, recimo pozitiven sprejem našega filma na velikih festivalih v Kanadi, Indiji, na Japonskem, v Španiji, Izraelu, Franciji itd., spomnijo, da ljudje lahko razumemo in začutimo iste zgodbe, če so dovolj iskreno in močno povedane. To je zame vedno znova navdihujoče, kakor tudi odkrivanje drugih umetniških del in tujih kultur.

Če bi bili kulturni minister, kaj bi najprej naredili za kulturo? Film?

Verjetno bi predvsem poskrbel, da bi splošno vzdušje na področju kulture postalo bolj pozitivno. V strategiji za razvoj (evropska sredstva za pomoč po krizi covid-19) bi postavil kulturo na prva mesta in tako zagotovil višja sredstva kulturi, inovacijam, raziskovanju. Stvarim, ki bi mlade ljudi pritegnile, da se tudi dolgoročno vidijo v Sloveniji. Film je le ena od panog, ki trenutno strada.

In če bi bili minister za kmetijstvo – kaj bi naredili za, denimo, Brda, sadjarstvo v Brdih?

Zelo podobno. V strategiji za okrevanje po krizi covid-19 bi sredstva namesto v preživele koncepte (avtomobilska industrija, avtoceste) preusmeril v inovacije, v ekološko kmetijstvo in nasploh promocijo kmetijstva kot perspektivne in izredno pomembne panoge. Statistično gledano je v Evropski uniji manj kot pet odstotkov kmetov, mlajših od 35 let. To nam veliko pove o težavi, ki jo bomo imeli s pridelavo hrane v prihodnje. Ta problem ni samo problem Brd, je problem samopreskrbe s hrano, ki zadeva vso Slovenijo. Brda so specifična pokrajina, kjer so kmetije majhne, a raznolike (imajo trto, sadje, zelenjavo), zato bi bilo potrebno razpise prilagoditi in omogočiti podporna sredstva in subvencije tudi manjšim kmetijam oziroma ljudem, ki se s kmetijstvom ukvarjajo kot z dopolnilno dejavnostjo.

Izjavili ste, da so Brda »terra benedetta da Dio«. Kako pa gledate na monokulturnost krajine s kontaminirano prstjo (veliko težkih kovin), s preveč škropljenja ipd.?

Na splošno lahko rečem, da so bili Brici vedno zelo prijazni z menoj, ko sem raziskoval stare sadne sorte. Imel sem občutek, da se zavedajo, da je to nekaj pomembnega, da je to del briške kulture in da zaradi naravnih danosti lahko igra pomembno vlogo v identiteti prostora tudi v prihodnje. Težko je kriviti kmete za pretirano škropljenje, saj je le-to posledica dolgoletne agrarne prakse, ki jo masovno financirajo velike fitofarmaceutske korporacije. Še vedno se na t. i. tečajih za pravilno škropljenje prodaja izredno fitotoksične pripravke, in spet – na državni ravni se ne razmišlja dolgoročno in ne o zdravju ljudi. Nemčija, denimo, močno subvencionira ekološko pridelavo, zato so ekološke trgovine zelo pogoste, izdelki na policah pa cenejši, kakor bi bili pri nas. Država se je odločila, da bo investirala v bolj kakovostno hrano za ljudi in s tem skušala omejiti pojave rakavih obolenj med prebivalstvom. Ne smemo pozabiti, da je trenutno največja »pandemija« v Evropi prav pandemija rakavih obolenj. In da se pri večini rakavih obolenj kot potencialen vzrok nastanka omenja ostanke fitofarmaceutskih sredstev v živilih. Na srečo obstajajo posamezniki in društva, ki se ukvarjajo z ekološko in biodinamično pridelavo. Tudi v Brdih. Prepričan sem, da jih bo vedno več in da bi, če bi država bolj aktivno pripomogla, tudi več mladih v ekološki pridelavi videlo potencial in smisel, ki ga v klasičnem kmetijstvu ne vidijo.

Pravijo, če ne škropiš, pa nič nimaš. Jim vaše izkušnje v sadovnjaku s starimi briškimi sadnimi sortami pritrjujejo?

To je kompleksno vprašanje. Težav je več. Ena je že ta, da so se ljudje navadili kupovati sadje, ki ga dobijo na policah supermarketov. Prvi problem je, da je to

Dvoje strasti Gregorja Božiča

sadje večinoma uvoženo, proizvedeno na plantažah, ki izkoriščajo tako zemljo (izčrpavanje, umetna gnojila itd.) kot podplačano delovno silo (sadje obirajo delavci iz držav z nižjim standardom). Drugi problem je, da nas je tržna globalna logika »naučila«, kaj je pravi sadež. Recimo, kaj je hruška »prve kategorije«. Zakaj fermentinka, izredno okusna avtohtona sorta hruške, ki obilno rodi vsako leto in ki v briški klimi praktično ne pozna bolezni, ni primerna za prodajo? Rekli bodo, ker je premajhna. Ampak zakaj je to problem? Mislim, da bi morali pri dojetanju in trženju narediti korak nazaj, dati prednost zdravemu in okusnemu sadju pred »pravilnim izgledom«. In takrat bi se lahko pogovarjali o rehabilitaciji starih sort. Dotlej pa bodo stare sorte bolj primerne za predelavo, saj v predelanem izdelku velikost sadeža ni pomembna. In ko bomo naredili ta miselni preskok in se zavedali, da je absurdno imeti doma pogoje za zdravo drevo hruške, ki ne potrebuje posebne nege, hkrati pa kupovati »perfektno« viljamovke iz Argentine v Hoferju – šele takrat bomo uvideli prednost avtohtonih sort. Razlika dejansko je. Lep primer so prav hruške, a tudi češnje. Kar nekaj starih sort je odpornih na monilijo, zoriijo pred napadi muhe itd., njihov edini »problem« je majhnost sadeža. Zato pravim: spremeniti moramo odnos in pričakovanja do narave in okolja, ki nas obkroža. Od narave prevečkrat pričakujemo preveč. In jo tudi neizprosno na dolgi rok uničujemo. Potem je tu še problem časa in želja po takojšnjem rezultatu: radi bi imeli sadeže že v enem letu po zasaditvi drevesa. To seveda v naravi ne gre, drevesa imajo svojo logiko in čas rasti. Bila so pred nami na svetu in nas bodo tudi preživela. Ampak to je že druga tematika.

Klobuk dol pred vašo pobudo o oživljanju starih briških sadnih sort, za katere skrbita skupaj z očetom Zoranom. In pred izjemno knjigo, ki jo je pred leti dobilo vsako briško gospodinjstvo. Sadje sonca. Vem, da je ideja zanjo vzklila, ko ste hodili po briških in beneških vaseh in so vam vaščani marsikaj povedali. Ste takrat že slutili, da bodo iz te ideje zrasli tudi Kostanji?

Niti ne. Kostanji so nastajali vzporedno. Sam sem se s starimi sortami ukvarjal predvsem za sprostitev, saj mi je bilo zelo prijetno in navdihujoče krožiti po vseh teh lepih vaseh in se pogovarjati s prijetnimi ljudmi, ki so imeli mnogokaj povedati.

Ste Bric po materi, po očetu Kanalec. Kaj ste bolj – Bric ali Kanalec? Znete poslušati in videti naravo, sicer ne bi mogli »spisati« zgodbe iz kostanjevih gozdov. In znate poslušati človeka. Kako ga vidite sredi tega sveta?

Sem predvsem Novogoričan. Zrasel sem v tem majhnem mestecu v stiku z mejo. Mislim, da me je najbolj zaznamovalo pestro rastlinje Nove Gorice in prijetna klima, tudi vpliv bližnje Italije. V Ljubljani sem se vedno počutil preveč zaprto. V spominu so mi ostali veliki

topoli, ki so oblikovali podobo Nove Gorice in so jih žal požagali, ker naj bi njihovi prelepi cvetovi uničevali klimatske naprave. Kakorkoli že, verjamem, da je meja, ob kateri živimo – predvsem danes – veliko bogastvo. Če človek želi ulti pregovorni slovenski majhnosti, ima pri nas možnost neposrednega stika z drugo kulturo. Mislim, da je to velika prednost za našo regijo, ki jo nekateri kmetovalci že dolga leta s pridom izkoriščajo tako preko italijanskega kot preko avstrijskega trga.

Na splošno menim, da živimo v prelomnih časih. Jasnje je postalo, da izkoriščanje naravnih virov, kakor smo ga poznali doslej, vodi v naravno katastrofo. Hkrati imamo težave s socialo v kapitalističnem sistemu. Vse več je neenakosti. Težave imamo s plastiko in z odpadki, z nerazumevanjem in s pastmi digitalizacije, z osamljenostjo in s pomanjkanjem gibanja pri otrocih. Mislim, da je marsikaj povezano z našim odnosom do narave in vprašanjem uporabe časa. In mislim, da se je smiselno ukvarjati s temi vprašanji in tudi preko umetnosti iskati stik z drugimi ljudmi.

Ste umetnik, svetovljan. Po študiju režije na Akademiji za glasbo, radio, film in televizijo (AGRFT) Univerze v Ljubljani ste se podiplomsko izpopolnjevali v Berlinu, kjer ste živeli osem let, in bi se, če ne bi bili filmski avtor, verjetno ukvarjali z glasbo. Ste zbiratelj starih sort sadja, med katerim imate najraje hruške. Pred nekaj leti ste skozi skorajda pozabljene vasi prepotovali Benečijo, odkrivali stare sorte sadja in v pogovoru z domačini spoznavali težko življenje njihovih prednikov. In spisali knjigo. In naredili film. Nekajkrat sem si ogledala vaše Kostanje, pa še vedno ne vem, zakaj Mario ni odposlal pisem svojemu sinu. Ste odgovor prepustili nam, gledalcem? Vaša pravljica s pridiom krute resničnosti pač ne daje kaj veliko upanja tem kostanjevim krajem. A čas pelje mimo, kajne?

Vsekakor je najbolje, da si vsak gledalec naredi svojo zgodbo. Sam sem se opiral na zgodbo iz resničnosti, eno od mnogih iz Benečije, ko se je zgodilo prav to: oče ni želel več imeti stika s svojim izseljenim sinom in je napisana pisma shranjeval v predal. Takšnih konfliktov med generacijami je bilo veliko. Težji kot so časi, slabše kot so socialne in finančne možnosti prebivalcev, več je nestrinjanja in travm med ljudmi. Zato je pomanjkanje upanja v primeru Kostanjev predvsem iskreno – ljudje so se množično izselili iz teh dolin, čeprav s težkim srcem. Neko življenje se je s tem končalo in marsikatero vas zdaj prerašča gozd. Ampak – kakor pravite sami – čas pelje mimo, iz takšnih primerov v zgodovini pa lahko vidimo, da nam sedaj gre pravzaprav dobro in da moramo poskrbeti, da ne zapademo ponovno v takšne socialne krize. Kultura nam je pri tem lahko v izjemno pomoč. Ne smemo pozabiti nanjo.

Iva Sivec

Fotografiji (zasebni arhiv avtorja)

Spletno »prešernovanje« ob dnevu briške kulture

Čuteča zgodba o kulturi in njeni moči

Za tisto diamantno konico kulture gre, za umetnost, je o umetnosti pomodroval govorec na podelitvi Prešernovih nagrad ob letošnjem prazniku slovenske kulture. Kultura je tisto, kar nas osmišlja, plemeniti, kar nas povezuje. Je kozarec vina. Je tudi prijazen pozdrav, dodajajo briški ustvarjalci in ljubitelji kulture v Zdravljici kulturi!, spletnem »prešernovanju« ob letošnjem dnevu briške kulture, »čuteči zgodbi o kulturi in njeni moči,« kakršno si je zamislila njena ustvarjalka Nataša Gregorič iz Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda.

»Komú narpred veselo zdravljico, bratje! čmo zapét'« se je s Prešernom spraševala na spletni strani zavoda, ki je napovedovala, da se bo dan kulture v Brdih raztegnil na ves februar ter povezoval in vabil vse, ki ji, tej bistveni človekovi posebnosti, v svojem življenju namenjajo pomembno mesto. Mesec briške kulture je bil letos ovit tudi s filmskim trakom mladostnih vsebin. Briški otroci in mladina so si lahko vse srede in sobote v februarju vzeli čas za uro filmskih doživetij.

In spletla se je tisti dan, 8. februarja, posvečen spominu na poeta, ki je slovenski narod in njegov jezik povzdignil na piedestal kulturnih narodov in jezikov, video zgodba o stari kulturi z mlado dušo, ki v prazni kulturnega prostora hrepeni in budi upanje po druženju, dialogu. Proti prazni Vili s Prešernovimi poezijami v roki stopa bosonoga Kultura, ki jo je poosebila plesalka Lili Grudina, si ogleduje Prešernove portrete, ki so jih na ogled postavili člani slikarskega društva Dablo in vsak s svojim videnjem upodobili pesnika, prevzame jo, Kulturo, žalost, obup, občuti praznoto, samoto, dolgčas. Ustavi se, skrči v klobčič, kaj ti je, deklica, jo tiho sprašuje oddaljeno petje, a, glej, nekdo, Nataša Jakopič, prihaja z Zdravljico na ustih. In prebudi se, oživi Kultura, plesalka zapleše, zavriska od veselja. Naj traja, je slišati glas pevca, Živela kultura! vzklika napis.

Režija in scenarij simboličnega in zgovornega prikaza trenutnih razmer v kulturi in siceršnjem življenju, a z upom v srcih, sta delo Nataše Gregorič, tehnični del sta opravila Matej Srebrnič iz Studia P. L. C. in Tina Rebec, v kolaž o kulturi, zamišljen kot sestavni del simbolike, je snovalka dogodka vpletla razmišljanja Brik in Bricev o kulturi in tako - kar je nadvse hvalvredno - povezala domačine v skupno zgodbo.

Video posnetek dogodka smo si lahko ogledali 8. februarja na youtube kanalu Goriška brda in na facebook profilu Vile Vipolže. Isti dan je društvo Dablo, ki že vrsto let združuje ljubitelje slikanja in ustvarjanja

Utrinek z razstave (Foto: Nataša Gregorič)

Misel o kulturi, Alda Grudina (Foto: Nataša Gregorič)

iz Brd in okolice, tudi Italije, v svoji galeriji v Šmartnem vabilo na ogled razstave o štirih elementih. »Gre za razstavo, ki povečuje življenje,« zapiše Nataša Gregorič, tudi sama slikarka. »V razmerah, ki so za

Spletno »prešernovanje« ob dnevu briške kulture

Plesalka prisluhne Prešernovemu portretu (Foto: Nataša Gregorič)

vedno zaznamovale leto 2020 in začetek leta 2021, je prav samopoglobitev v smisel bivanja tista, ki najbolj izstopa,« utemeljuje. Zrak, voda, zemlja, ogenj, ti štirje mitični elementi, zračnost, odsev vode, barve zemlje in nepremagljivost ognja, so v zgledno prenovljenih

Misel o kulturi, Andrejka Rojc Prinčič, Danila Zuljan Kumar, Dušica Šibav (Foto: Nataša Gregorič)

kletnih prostorih šmartenskega farovža resnično zasijali v vsej svoji barvitosti in izpovednosti.

K letošnjemu kulturnemu prazniku v Brdih še spodbudna misel slikarke Metke Krašovec: »Več kot lahko vidiš, več odneseš, tem bogatejši si. In to vpliva tudi na tvoje življenje.«

Iva Sivec

Fotografije: Nataša Gregorič

Svetovni dan knjige

Dogodek Noč knjige na Gradu Dobrovo, ki bo imel posebno moč

Noč knjige je mednarodni dogodek, s katerim 23. aprila obeležujemo svetovni dan knjige. Njegov namen je preko najrazličnejših kulturnih dogodkov promovirati branje in knjigo v vseh plasteh družbe. Projekt je nekomercialne narave, poteka kot družbena akcija in povezuje številne lokalne prireditelje, ki samostojno izbirajo in izvajajo kulturne vsebine.

Začel se je na Hrvaškem leta 2012, v Sloveniji pa letos projekt prirejajo petič zaporedoma, tudi tokrat pod častnim pokroviteljstvom Slovenske nacionalne komisije za UNESCO.

Noč knjige je vseslovenski projekt, ki želi zajeti celotno območje Slovenije in njena obmejna ozemlja ter z branjem in knjigo povezati vse generacije, od najmlajših bralcev do starejših v domovih za ostarele, ter vse tiste vmes.

Družabni večer

Pridružite se nam na Noči knjige 2021, ki jo bomo izvedli 23. aprila od 20.00 do 1.00 na grajskem dvorišču Gradu Dobrovo. Prirejamo družabni večer, kjer bo »češnja na torti« prav vaša knjiga. Prav ste razumeli.

Vam je izziv predstaviti občinstvu knjigo, ki je za vas najboljša? Prebrati odlomek in povedati, kaj vam pomeni? Kaj bi sporočili? Komu bi jo namenili? Kaj vam ni bilo všeč? Kaj bi spremenili? Predstaviti vaš vidik zgod-

be? Mogoče so to ilustracije, oblikovanje knjige ali zgolj to, da jo je bilo »mala malica« prebrati.

Noč knjige ima posebno moč! Mogoče bomo ravno v vaši knjigi dobili odgovor, rešitev, nov izziv ali navdih.

Pošljite vaše ime in priimek, telefonski kontakt in e-naslov do 14. 4., mladoletne osebe pa tudi dovoljenje staršev, skrbnikov, na e-naslov: natasa.gregoric@brda.si

Sodelujoči boste dobili podrobnejše informacije glede družabnega večera 23. 4.

Dogodek bo odprt za javnost v skladu s priporočili in navodili Nacionalnega inštituta za javno zdravje. V vsakem primeru bomo dogodek uresničili – spletna različica.

Vabljeni vsi k poslušanju knjižnega izbora Noči knjige in Mednarodne noči knjige!

www.brda.si

Nataša Gregorič

Planinsko društvo Brda

Prihodnje leto okrogli jubilej aktivnega društva

Briški planinci smo najprej delovali v sklopu Planinskega društva (PD) Nova Gorica. Kot sekcija smo se organizirali leta 1982 in ob ustanovitvi šteli preko 100 članov. V tem času smo bili aktivni na več področjih (izletniškem, gradbenem, urejanje poti). Zato se je v letu 1991 pokazala potreba in pričela zoreti ideja po osamosvojitvi – ustanovitvi samostojnega društva.

Planinsko društvo Brda je bilo ustanovljeno na občnem zboru 28. februarja leta 1992 v prostorih osnovne šole na Dobrovem. Predlog za ustanovitev samostojnega društva je bil sprejet soglasno. Prvi predsednik društva je bil Zvezdan Mikulin. Društvo je ob ustanovitvi štelo 125 članov. Za včlanitev v Planinsko zvezo Slovenije (PZS) je bilo potrebno predhodno urediti zadeve okrog lastništva koče na Koradi (med PD Brda in PD Nova Gorica). Društvo je postalo član PZS v letu 1993.

Leta 1996 smo se odločili za izdelavo znaka društva. Želeli smo imeti znak, ki bi predstavljal planinstvo v Brdih. Izdelavo smo zaupali akademskemu kiparju Zmagu Šuligoju. Tako je nastal znak, v katerem je zajeto vse, kar se navezuje na planinsko dejavnost in glavno dejavnost v Brdih. Rdeč krog z belo sredino – Knafelčeva markacija in vitica skozi ta krog. Vitica kot del trte oziroma vinogradništva, ki je glavna dejavnost v Brdih. Vitica je oblikovana tako, da spodnji del likovno opisuje svetlobo - sonce, ki so ga polna tako Brda kakor hribi. Drugi del, ki se viša in na vrhu zakrivi, predstavlja hrib. Tretji del, ki je ukrivljen v levo, nakazuje premagovanje strmine. Lahko si predstavljamo planinca, ki se vzpenja po hribu.

Glavna aktivnost društva so planinski izleti in ture

V povprečju vsako leto izvedemo 20 planinskih akcij. Štiri oglašamo kot akcije širšega pomena. Te so pohod Peternel–Korada–Peternel konec maja, pohod Od češnje do češnje v začetku junija, Martinov pohod v novembru ter pohod Ob meji brez meje konec decembra.

Izpostavili bi Pohod od češnje do češnje, ki je bil prvič uresničen leta 2005 z nekaj več kot 30 pohodniki. Z leti se je obisk povečeval in v zadnjih letih

dosegel število 1000. V vseh letih smo v Brda samo s tem pohodom privabili približno 9000 pohodnikov iz Slovenije in tudi tujine (Hrvaške, Italije).

V vrtcih na Dobrovem in v Kojskem ter nižjih razredih osnovne šole pomagamo pri izvedbi pohodov. Letno beležimo od štiri do pet pohodov. Druga naša aktivnost je urejanje planinskih poti na območju Sabotina in Korade.

Pod grebenom Sabotina uredili kočo

V 80. letih prejšnjega stoletja se je med tedanjimi planinci porodila zamisel, da bi na Koradi zgradili kočo, ki so jo tudi uresničili. Ves material so sami prispevali in v gradnjo vložili ogromno prostovoljnih ur. Prav sedaj pa se zaključujejo dela širitve in obnove koče. Upamo, da se bodo razmere zaradi novega koronavirusa izboljšale in bodo vrata koče ponovno odprta. V prijetni senci in s čudovitimi razgledi na Dolomite, Karnijske Alpe, naše Julijce vse tja do Triglava, Kamniško-Savinjskih Alp, Golakov ... vas vabimo na Korado.

Pod grebenom Sabotina so briški planinci po razpadu Jugoslavije planinsko kočo uredili v stavbi, kjer je bil po prvi svetovni vojni italijanski muzej, po drugi svetovni vojni pa obmejna stražnica. Z ustanovitvijo občin je ozemlje, kjer so objekti, pripadlo novogoriški občini. Zaradi širitve projekta Sabotin park miru - z namenom ureditve informacijskega centra - smo se s Sabotina umaknili.

Devet turističnih poti po Brdih

V sodelovanju z Občino Brda je bilo leta 2011 izdelanih devet turističnih poti po Brdih, imenovanih po starih sortah briških češenj (Gradnikova učna pot), leta 2012 izdelana pot Alpe-Adria Trail, ki poteka skozi Brda, leta 2017 pot Vilinka in v lanskem

Planinsko društvo Brda

letu dve trasi poti Julijana, in sicer Korada–Šmartno in Šmartno–Solkan. Otvoritev slednje je bila zaradi korona situacije prenesena na letošnjo pomlad. Društvo v dogovoru z ZTKMŠ Brda skrbi in vzdržuje vse turistične poti, ki skupno v dolžino merijo 139 kilometrov.

Društvo sodeluje in nudi pomoč pri izvedbi čezmejnega Ecomaratonu, ki prečka slovensko-italijansko mejo in povezuje obe strani Brd.

Leta 2005 smo sodelovali v projektu Sabotin park miru, ki je bil sofinanciran s strani Evropske unije. Člani društva so ob pomoči drugih udeležencev v treh akcijah očistili kaverno, ki poteka pod dvoriščem okrepčevalnice na Sabotinu.

Planinsko društvo je pomagalo pri organizaciji 45. srečanja planincev treh dežel 24. in 25. oktobra leta 2009.

Med člani tudi otroci in družine

V letu 2020 je društvo štelo 157 članov, od tega 30 otrok. V društvo so vključene tudi štiri celotne družine. To je vsekakor pohvalno.

Stalna naloga društva je pridobivanje novih članov. Tako naravnani bomo tudi v letošnjem letu. Naše aktivnosti objavljamo v Briškem časniku, na naši spletni strani in na facebook profilu društva, tako da so prebivalci Brd seznanjeni z našimi aktivnostmi in jih vabimo, da se nam pridružijo.

»Naše poti 2021«

Društvo vsako leto pripravi program pohodov in tur. Ta je raznolik in vsakdo najde nekaj primernege zase. Dobrodošli so predlogi širšega kroga planincev. Program je objavljen na naši spletni strani in letaku »Naše poti 2021«. Vedno bolj so dobrodošla druženja z drugimi društvi, zato s sosednjimi društvi organiziramo skupne pohode. Na takih srečanjih izmenjamo

mnenja, predvsem pa sklepamo nova prijateljstva. Za realizacijo naših aktivnosti pa smo v največji meri odvisni od vremena.

V lanskem letu smo uvedli možnost včlanitve posameznikov v društvo kot podporni člani. To pomeni, da ta član nima zavarovanja in ne dobi nalepke PZS. Ob včlanitvi član prejme kartonček z navedbo leta, za katerega je poravnal članarino, in tako lahko sodeluje pri večini naših akcij. V kolikor želite finančno podpreti društvo, vabljeni k vpisu kot podporni člani društva.

Leta 2022 bo društvo praznovalo 30. obletnico obstoja. V načrtu imamo, da bi ob tem jubileju izdali zbornik društva. Žal pa glede na epidemiološke razmere ne vemo, ali bomo ta projekt lahko izpeljali.

Zahvala vsem planinkam in planincem

Za uspešno delovanje društva gre zahvala vsem planinkam in planincem, ki na kakršenkoli način, bodisi s prostovoljnim delom ali donacijami, pomagajo društvu. Zahvaljujemo se tudi Občini Brda, Kleti Brda, briškim vinarjem, vaškim skupnostim in posameznikom.

V društvu smo veseli in ponosni, da nam je Občina Brda leta 2018 podelila občinsko priznanje za dolgoletno in uspešno delovanje ter promocijo Brd. Prav tako je občinsko priznanje za dolgoletno in uspešno predsedovanje društvu prejel Bojan Bužinel. V društvu velja za gonilno silo, predvsem je aktiven pri obnovi koč na Koradi.

Ljubitelji narave, hribov, vesele družčine, spoznavanja novih krajev, pridružite se nam!

Iva Šibav, Bojan Bužinel

Velika noč kot praznik življenja

Čas iskanja poti v času negotovosti

Mineva leto dni, odkar se je svet znašel v krempljih pandemije, ki je ves svet postavila na glavo. Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) je 11. marca lani razglasila pandemijo covid-19, ki ga povzroča novi koronavirus. Konca pandemije leto dni pozneje še ni na vidiku. Virus se širi še naprej, tudi po zaslugi novih različic. V številnih državah ostajajo v veljavi protikoronski ukrepi, saj virus nima ne politične, kulturne in ne verske barve in se širi po svojih zakonitostih. Večja kot je večina, ki si prizadeva za ustavljanje virusa, nižja je cena, ki jo za to plačamo ljudje.

Okužbo z virusom so doslej potrdili pri več kot 116 milijonih zemljanov. V vseh državah je gospodarstvo utrpelo veliko škodo. Določeno mero upanja prinaša cepljenje proti covidu-19, čeprav pandemije še zdaleč ni konec, saj se napoveduje tretji val, ki bo še močnejši. Seveda pa se najdejo tudi ljudje, ki zanikajo obstoj virusa in v tem vidijo zaroto, zato se zavzemajo za življenje brez mask in drugih zdravstvenih ukrepov.

Lahko rečemo, da je pandemija v letu dni dodobra spremenila naše navade, spremenila cel svet, pa tudi nas osebno, in globoko zarezala v naš vsakdan. Nas navdala s težo strahu, pobitosti in obupanosti skupaj s premnogimi žalujočimi, ter postavila v spiralo ločitve in medsebojne sumničavosti in pregrade ter s tem vplivala na naš dosedanji življenjski slog, na katerega smo bili navajeni. S krizo na vseh področjih našega bivanja nam je pokazala obraz bolnega sveta, ne samo zaradi virusa, ampak tudi v ekonomskih, političnih, okoljevarstvenih procesih, še bolj pa v naših medčloveških odnosih. Pred nas je postavila nevarnosti in posledice načina življenja, ki mu gospodujeta egoizem, profit in kultura smrti, ter nas postavila pred alternativo: nadaljevati dosedanjo pot ali pa se podati na novo.

Na prvem mestu mora torej biti reševanje težke sedanjosti in skrb za prihodnost, obenem pa tudi za

nekatero nujne spremembe in pogumne odločitve. Gre za vrednoto skupnega dobrega z mislijo drug na drugega, ki naj prevlada med nami tako v Cerkvi kot v državi. V nasprotnem primeru ni mogoče pričakovati boljše prihodnosti za nas in za naše potomce.

»Leto 2021 je čas, ki se ga ne sme izgubiti. In ne bo zapravljen, če bomo znali sodelovati z velikodušnostjo in zavzetostjo. V tem smislu menim, da je bratstvo resnično zdravilo za pandemijo in mnoga zla, ki so nas prizadela. Bratstvo in upanje sta kakor zdravili, ki ju danes potrebuje svet, enako kot cepiva,« je zatrdil papež Francišek med tradicionalnim srečanjem z diplomatskim zborom akreditiranim pri Svetem sedežu. S tem je nakazal iskanje poti v času negotovosti za izgradnjo bolj človeškega, pravičnejšega, solidarnjšega in mirnejšega sveta.

Naša naloga je, da se ponovno zavemo, kaj je naša dolžnost in naša odgovornost ne glede na to, kakšne so zunanje razmere, v katerih živimo. Pri tem moramo seveda začeti pri sebi. Če želimo kaj spremeniti, moramo začeti pri sebi in delati dobro, kolikor je v naših močeh. To pravilo je edini način, da zares kaj spremenimo v dobro vseh.

Mati Terezija iz Kalkute je nekoč izjavila, da ne moremo vsi delati velikih stvari, ampak majhne stvari z veliko ljubeznijo. To je konkretno navodilo nam kristjanom, pa tudi vsem ljudem dobre volje. Upoštevanje tega vodila je najboljši odgovor na sedanje negotove razmere pandemije.

Za veliko noč, ki je praznik vseh praznikov, želim vsem, da jo praznujete in doživite v družini kot praznik življenja; kot dan, ki preko negotovosti in temin sedanjega časa pandemije s svetlobo Kristusovega vstajenja osvetljuje naše življenje v novi luči, v luči večnosti.

Alojz Suban

Juljski oratorij v Biljani

Tema bo svetnik Carlo Acutis

Tudi letos bo v začetku julija v Biljani potekal oratorij z naslovom Originalen.sem, katerega glavni junak bo blažen Carlo Acutis. Vabljeni ste vsi otroci od 1. do 7. razreda.

Več informacij o poteku oratorija in točen termin boste lahko prebrali na naši facebook strani Oratorij Biljana ter v oznanilih briških župnij Briški ter.

animatorji iz Biljane